

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS
LYDERYSTĖS IR STRATEGINIO VALDYMO INSTITUTAS

JUOZAS EIGMINAS

PARALIMPINIŲ SPORTO ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMO VERTĖ SPORTININKŲ
POŽIŪRIU

Baigiamasis magistro darbas

Sporto industrijų vadyba

Vadovė:
Prof. Dr. Agota Giedrė Raišienė

VILNIUS
2021

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS
LYDERYSTĖS IR STRATEGINIO VALDYMO INSTITUTAS

PARALIMPINIŲ SPORTO ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMO VERTĖ SPORTININKŲ
POŽIŪRIU

Baigiamasis magistro darbas

Sporto industrijų vadyba

Vadovė:

_____ Prof. Dr. Agota Giedrė Raišienė
2021- -

Recenzentas

2021- -

Atliko:

_____ Stud. Juozas Eigminas
2021- -

VILNIUS
2021

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2021- -
Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

Viešojo valdymo ir verslo fakultetas, lyderystės ir strateginio valdymo institutas, sporto industriju vadyba

(fakulteto / instituto, programos pavadinimas)

Studentas Juozas Eigminas,
(vardas, pavardė)

patvirtinu, kad šis rašto darbas, magistro baigiamasis darbas

„Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo vertė sportininkų požiūriu“.
(baigiamojo darbo pavadinimas)

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už šiurkštų akademinės etikos pažeidimą.

(parašas)

Juozas Eigminas
(vardas, pavardė)

Juozas Eigminas. Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo vertė sportininkų požiūriu. Magistro studijų baigiamasis darbas, vadovė prof. Dr. Agota Giedrė Raišienė; Mykolo Romerio Universitetas, Viešojo valdymo ir verslo fakultetas. Studijų kryptis ir sritis (studijų krypties grupė): sporto industrijų vadyba.

SANTRAUKA

Bendradarbiavimas – tai svarbus gebėjimas, įgalinantis efektyviai siekti savo tikslų, mokytis iš aplinkinių, atskleisti save, savo potencialą bendruomenėje, organizacijoje ir pasiekti abipusę naudą. Žmonių bendravimas yra pagrįstas jų tarpusavio priklausomybe. Galima teigti, kad analogiška savybė būdinga ir sportinėje veikloje.

Darbo probleminis klausimas – kokią vertę sukuria paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas?

Darbo tikslas – teoriškai ir empiriškai ištirti, kokią vertę sukuria paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas.

Darbo uždaviniai:

1. Remiantis moksliniais šaltiniais atskleisti sporto ir paralimpinio sporto organizacijų bendradarbiavimo problematiką ir gerąsias patirtis.
2. Teorinės analizės pagrindu nustatyti aspektus, kurie stiprina (paralimpinių sporto) organizacijų bendradarbiavimą.
3. Pasitelkus interviu metodą, išsiaiškinti, kokią naudą bendradarbiaujant sporto organizacijoms gauna neįgalieji sportininkai, jų treneriai ir pačios neįgaliųjų sporto organizacijos.
4. Taikant kiekybinio tyrimo priegą – anketinę neįgaliųjų sportininkų apklausą, išsiaiškinti, kokią vertę kuria paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas sportininkų požiūriu.

Tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė.
2. Kokybinio tyrimo - interviu metodas.
3. Anketinė apklausa, statistinė analizė, loginė analizė, sintezė, grafinis vaizdavimas.

Išvados: sporto organizacijos, kaip ir bet kokios kitos organizacijos tikslas gali būti paremtas bendradarbiavimu, vidiniu ir išoriniu, siekiant pasiekti užsibrėžto rezultato ar tai būtų sportininkų laimėjimai, ar sporto bendrąją prasmę platinimas. Svarbu, kad bendradarbiaujančių organizacijų rezultatai sėkmės atveju viršytų gerovės kūrimo kaštus ir būtų daugiau dėmesio skiriama tikslų, tokių kaip konkurencinė sėkmė, tinkamas reguliavimas ar finansavimas, pasiekimui. Empirinis MBD tyrimas atskleidė, kad neįgalieji sportininkai jaučia ne tik materialinę naudą (pajamas, sveikatinimo paslaugas, sporto išvykas ir t. t.) iš bendradarbiavimo su Lietuvos paralimpiniu komitetu, bet jaučia ir socialinį poveikį. Tyrimas parodė, kad neįgaliųjų bendradarbiavimas su paralimpiniu komitetu atneša naudos ne tik neįgaliesiems sportininkams, bet ir visos Lietuvos neįgaliesiems piliečiams. Neįgaliųjų atskirties mažinimas ir jų gyvenimo kokybės gerinimas buvo vienas iš pagrindinių teigiamo socialinio poveikio veiksnių jaučiamų neįgaliųjų sportininkų ir tai parodo, kad paralimpinis judėjimas - kur kas daugiau negu sportas.

Reikšminiai žodžiai: Paralimpiniai komitetai; Bendradarbiavimas; Neįgaliųjų sporto organizacijos; Para- sportas; Bendradarbiavimo nauda.

Puslapių skaičius: 78 psl. su priedais.

Vilnius, 2021.

Juozas Eigminas. The value of collaboration between paralympic sports organizations. Master's Final Degree Project, supervisor prof. Dr. Agota Giedrė Raišienė; Faculty of Public Governance and business. Mykolas Romeris University. Study field and area (study field group): sports industry management.

SUMMARY

Collaboration is an important ability to effectively achieve your goals, learn from others, reveal yourself, your potential in the community, organization and achieve mutual benefits. People's communication is based on their interdependence. It can be said that a similar features is seen in sports.

Problematic question of the work - what is the value of cooperation between paralympic sports organizations?

The main aim- theoretically and empirically investigate the value of cooperation between paralympic sports organizations.

Work tasks:

1. To reveal the problems and good practices of cooperation between sports and paralympic sports organizations on the basis of scientific sources.
2. To identify, on the basis of theoretical analysis, aspects that strengthen cooperation between (paralympic sports) organizations.
3. To find out, using the interview method, the benefits of cooperation between sports organizations for disabled athletes, their coaches and para- sports organizations.
4. Using the approach of quantitative research - a questionnaire survey of disabled athletes, to find out their point of view of the value of cooperation between Paralympic sports organizations.

Research methods:

1. Analysis of scientific literature and documents.
2. Qualitative research - interview method.
3. Questionnaire survey, statistical analysis, logical analysis and graphical representation.

Conclusions: the goal of a sports organization, like any other organization, can be based on collaboration, internal and external, to achieve the intended result, whether it be the achievements of athletes or the dissemination of sport in general. It is important that the results of cooperating organizations, if successful, outweigh the costs of wealth creation and focus more on achieving goals such as competitive success, proper regulation or funding. Empirical research of MBD revealed that disabled athletes not only feel material benefits (income, health services, sports trips, etc.) from cooperation with the Lithuanian Paralympic Committee, but also feel the social benefits. The research showed that the cooperation of the disabled with the Paralympic Committee benefits not only disabled athletes, but also disabled citizens of the whole of Lithuania. Reducing the exclusion of people with disabilities and improving their quality of life has been one of the main factors in the positive social impact felt by athletes with disabilities, and this shows that the Paralympic movement is much more than a sport.

Keywords: Paralympic committees; Cooperation; Sports organizations for the disabled; Para-sports; Benefits of cooperation.

Number of pages: 78 p. with attachments.

Vilnius, 2021.

TURINYS

LENTELIŲ SĄRAŠAS	7
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	8
PRIEDŲ SĄRAŠAS	9
ĮVADAS	10
1. ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI	12
1.1 Organizacijų bendradarbiavimo reikšmė.....	12
1.2 Organizacijų bendradarbiavimo įgyvendinimo prielaidos ir (sėkmės) veiksniai.....	16
1.3 Organizacijų bendradarbiavimo iššūkiai.....	19
1.4 Konkuravimas ir kooperacija.....	22
1.5 Sportinė organizacija.....	24
1.6 Neįgalųjų dalyvavimas sporte.....	26
1.7 Paralimpinės sporto organizacijos.....	27
1.8 Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas.....	29
2. PARALIMPINIŲ SPORTO ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMO TYRIMO METODOLOGIJA	33
3. EMPIRINIO TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ	37
3.1 Paralimpinių sporto organizacijų atstovų interviu rezultatai.....	37
3.2 Anketinės apklausos rezultatų analizė.....	44
3.3 Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo reikšmė para- sporto dalyvių kontekste.....	54
IŠVADOS	56
REKOMENDACIJOS	58
LITERATŪROS SĄRAŠAS	59
PRIEDAI	61

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1. <i>lentelė</i> . Paralimpinių sporto organizacijų atstovų interviu rezultatai.....	40
---	----

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Konkuravimo, kooperavimo ir bendradarbiavimo derinimo sporte modelis, A. Armas.....	23
2 pav. Magistro darbo eiga.....	34
3 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal lytį.....	36
4 pav. Ekonominė perspektyvinė nauda neįgaliųjų sporto organizacijoms.....	45
5 pav. Nematerialinė vertė neįgaliųjų sporto organizacijoms.....	46
6 pav. Materialinė nauda neįgaliųjų sportininkų treneriams.....	47
7 pav. Nematerialinė vertė neįgaliųjų sportininkų treneriams.....	48
8 pav. Materialinė nauda neįgaliesiems sportininkams.....	49
9 pav. Socialinis poveikis neįgaliesiems sportininkams.....	50
10 pav. Socialinė vertė neįgaliųjų sportininkų artimiesiems.....	51
11 pav. Materialinė nauda sportininko šeimai / artimiesiems.....	52
12 pav. Neįgaliųjų socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės pažanga laiko perspektyvoje.....	53
13 pav. Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo ryšių ir naudų schema.....	55

PRIEDŲ SAŽAŠAS

1. <i>Priedas</i> . Interviu transkriptai.....	37
--	----

IVADAS

Bendradarbiavimas tarp organizacijų yra sunkus, paprastai savaime nevykstantis procesas, kuris reikalauja daug pastangų norint užtikrinti jo sėkmę. Mokslininkai įvardija tiek išorinių veiksnių prasmingumą, tiek ir vidinių bei žmogiškųjų išteklių svarbą. Tarp organizacinio bendradarbiavimo vyksmas yra dinamiškas ir besikeičiantis pagal esamą situaciją. Vieni faktoriai gali suveikti teigiamai, o kitoje situacijoje jie jau gali ir nebetikti. Tyrimui atlikti bus naudojamas interviu metodas, kurio klausimai buvo sudaryti iš pirmoje darbo dalyje nagrinėtų mokslininkų pateiktų šaltinių. Iš interviu metodo gauta informacija bus panaudota sudarinėjant empirinio tyrimo anketa, kuri bus išsiųsta Lietuvos, Latvijos ir Estijos neįgaliesiems sportininkams.

Temos aktualumas: paralimpinės žaidynės neįgaliesiems sportininkams per pastarąjį pusšimtį metų suvaidino svarbų vaidmenį keičiant visuomenės požiūrį į negalią ir neįgaliųjų sportą (Gold and Gold 2007). Nuo pirmųjų paralimpinių žaidynių 1948 m., kuriose dalyvavo tik 16 neįgalių sportininkų matome neįtikėtiną populiarumo padidėjimą, jau Londono 2012 m. paralimpinėse žaidynėse dalyvavo daugiau nei 4000 sportininkų. Nedaugelis sporto renginių yra matę taip greitai auganti populiarumą (Webborn and Emery 2014). Taigi, daugėjant neįgaliųjų sportininkų visame pasaulyje iškyla klausimas-kokia vertė neįgaliesiems sportininkams sukuriama paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimu?

Darbo probleminis klausimas – kokią vertę sukuria paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas?

Darbo tikslas – teoriškai ir empiriškai iširti, kokią vertę sukuria paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas.

Darbo uždaviniai:

1. Remiantis moksliniais šaltiniais atskleisti sporto ir paralimpinio sporto organizacijų bendradarbiavimo problematiką ir gerąsias patirtis.
2. Teorinės analizės pagrindu nustatyti aspektus, kurie stiprina (paralimpinių sporto) organizacijų bendradarbiavimą.
3. Pasitelkus interviu metodą, išsiaiškinti, kokią naudą bendradarbiaujant sporto organizacijoms gauna neįgalieji sportininkai, jų treneriai ir pačios neįgaliųjų sporto organizacijos.
4. Taikant kiekybinio tyrimo priegą – anketinę neįgaliųjų sportininkų apklausą, išsiaiškinti, kokią vertę kuria paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas sportininkų požiūriu.

Tyrimo objektas – paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas.

Tyrimo dalykas – veiksniai, turintys teigiamos įtakos paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimui ir jų nešama vertė neįgaliesiems sportininkams.

Tyrimo metodai:

4. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė.

5. Kokybinio tyrimo - interviu metodas.

6. Anketinė apklausa, statistinė analizė, loginė analizė, sintezė, grafinis vaizdavimas.

Darbo struktūra: darbą sudaro įvadas, trys pagrindiniai skyriai, išvados, rekomendacijos ir naudotos literatūros sąrašas. Darbe naudojama vaizdinė medžiaga - lentelės ir paveikslai. Pirmame skyriuje apžvelgiamos organizacinio bendradarbiavimo prielaidos, sąvoka, formos ir veiksniai teigiamai veikiantys bendradarbiavimą, taip pat kalbama apie neįgaliuosius sporte, paralimpinių sporto organizacijų atsiradimą ir tarpusavio bendradarbiavimą. Antrame skyriuje pateikiamas paralimpinių sporto organizacijų atstovų interviu ir neįgaliųjų sportininkų anketinės apklausos tyrimo metodologija. Trečiame skyriuje pateikiama interviu ir apklausos metu gautų duomenų analizė bei bendradarbiavimo ryšių ir naudų schema. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados ir rekomendacijos paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimui gerinti.

1. ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI

Bendradarbiavimas – tai svarbus gebėjimas, įgalinantis efektyviai siekti savo tikslų, mokytis iš aplinkinių, atskleisti save, savo potencialą bendruomenėje, organizacijoje ir pasiekti abipusę naudą. Žmogus – sociali būtybė, jis negali pilnavertiškai funkcionuoti būdamas vienas, atsiskyręs (R. Malinauskas, 2000). Žmonių bendravimas yra pagrįstas jų tarpusavio priklausomybe. Galima teigti, kad analogiška savybė būdinga ir sportinėje veikloje. Bendradarbiavimas partneriams suteikia galimybę įgyti sprendimų inicijavimo, įgyvendinimo ir vertinimo galią, pasidalyti atsakomybę. Bendradarbiavimas galimas ne tik tarp individų, bet ir tarp individų ir grupės – organizacijos bei tarp organizacijų. Bendradarbiauti mokomės šeimoje, vėliau tai persikelia į darželio, mokyklos, sporto kolektyvą, kitas organizacijas.

Sportinė veikla – tai daugialypis, žmogaus fizinių, funkcinių, psichomotorinių gebėjimų lavinimas, socialinis reiškinys, neatsiejama visuomenės kultūros dalis (A. Armas, J. Darulytė, 2015). Sportinė veikla skatina iniciatyvumą, individualumą, sveikos gyvensenos puoselėjimą ir fizinio aktyvumo tobulinimą. Fizinės veiklos metu galima sėkmingai lavinti socialinius gebėjimus, išmokti spręsti dorovinio, meninio ir darbinio ugdymo, konfliktinių situacijų uždavinius. Anot A. Armo ir J. Darulytės (2015), kai sportinė veikla yra grindžiama sąžiningu rungtyniavimu, tokioje veikloje vystosi konkuravimo, savitvartos, pasitikėjimo savimi ir partneriu ar aplinka, savivertės, bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimai. Bendradarbiauti žmogus mokosi visą gyvenimą, tai labai svarbus gebėjimas, kuris lemia jo sėkmę ir sportinėje srityje.

Šiuolaikiniame konkurencingame ir besikeičiančiame pasaulyje, sporto organizacija ir jos nariai susiduria su tais pačiais iššūkiais, kaip ir bet kuri kita organizacija, jiems keliami reikalavimai plėtrai, rezultatams. Nors ir būdama specifinės srities organizacija ir užsiimdama specifine veikla, sporto organizacija savo struktūra ir tikslais, siekiais iš esmės nesiskiria nuo standartinių verslo organizacijų, todėl ir tam tikri iššūkiai, poreikiai ar aktualijos yra būdingi kaip ir paprastoms organizacijoms. Bendradarbiaudamos sporto organizacijos ir jos nariai gali pasiekti daugiau tiek savo, bet bendrai sporto ir sportininkų labui.

Toliau skyriuje yra nagrinėjami sporto organizacijų bendradarbiavimo tikslai, reikšmė, prielaidos bei iššūkiai. Aptariamas konkuravimas ir kooperacija sportinėje veikloje. Galiausiai aprašoma neįgaliųjų veikla sporte, paralimpinių organizacijų kūrimasis bei tokių organizacijų bendradarbiavimo bruožai.

1.1 Organizacijų bendradarbiavimo reikšmė

Pradedant nagrinėti bendradarbiavimą, jo reikšmę, svarbu suprasti kas yra bendradarbiavimas ir

kaip jis apibūdinamas skirtingų mokslininkų. Literatūroje bendradarbiavimas apibrėžiamas kaip socialinės sąveikos (lotyniškas atitikmuo – „interakcija“) forma, kuri naudojama siekiant:

- organizuoti bendrą veiklą ir derinti bendrus veiksmus, vienyti individualias pastangas, siekiant bendrų tikslų, kurti bendradarbiavimo veiksmų sistemą;
- plėtoti socialinius bendradarbiavimo ir pagalbos santykius, bendraujant partneriai daro įtaką, keičia vienas kitą, tobulėja.

Bendradarbiavimas naudojamas daugelyje sričių ir reiškia individualias, organizacines ir net globalias sąveikas. Sinonimai apibūdinti bendradarbiavimą, gali būti įskaitant tokius terminus kaip partnerystė, aljansai, tinklai, bendros įmonės ir tarporganizaciniai ryšiai. Huxham ir Vangen (I. L. Reade, 2010) pateiktame apibrėžime teigiama, kad bendradarbiavimas yra santykiai, kurie yra efektyvus tarporganizacinis procesas, palengvinantis tikslų, kurių neįmanoma pasiekti, jei veiktų atskiros organizacijos, įgyvendinimas. Bendradarbiavimas suvokiamas kaip susitarimas, kai viena šalis kai ką išmano geriau nei kita. Armistead ir kt. (2007) teigia, kad organizacijų bendradarbiavimas yra „tarpsektorinis, tarporganizacinė grupė, dirbanti kartu pagal tam tikrą pripažinto valdymo formą, siekiant bendrų tikslų, kurių pasiekti būtų nepaprastai sunku, o gal net neįmanoma bet kuriai vienai organizacijai atskirai. Taigi tai apima oficialų mobilizavimą siejamų interesų, su kuriais galima parengti bendras konkrečių strategijas (Baker, El Ansari, and Crone 2017). Tai, iš kitos pusės, pabrėžia pagrindinį bendradarbiavimo partnerystės principą, kuris galiausiai yra susijęs su socialiniais santykiais, reikalingais norimiems tikslams pasiekti (Foster-Fishman ir kt., 2001). Lymbery (2006) pabrėžia, kad bendradarbiavimas gali būti susijęs su procesu bendradarbiauti kuriant partnerystę ir jos siektinų procesų rezultatais. Šia prasme gali būti naudinga suprasti bendradarbiavimą kaip procesą, „kurio metu šalys, matančios skirtingus problemos aspektus, gali konstruktyviai nagrinėti savo skirtumus ir ieškoti sprendimų, viršijančių jų pačių ribotą viziją apie tai, kas įmanoma“ (Gray, 1989), kurio poreikis grindžiamas „tyčia ir atvirumu įsivaizduoti pasiekimus kurie pranoksta bet kurios atskiros organizacijos lūkesčius“ (Butterfoss 2007). Bendradarbiavimo tikslas tokiu atveju – pasinaudoti kito žiniomis ir pranašumais bendram reikalui, rezultatui pasiekti. Ši strategija gali pasitaikyti ir nagrinėjant sportininkų ir sporto organizacijų bendradarbiavimą: sportininkai jungiasi prie sporto organizacijos, siekiant pasinaudoti jos teikiamais privalumais, žinių baze, įtaka. Bendradarbiavimas taip pat gali būti suvokiamas kaip bendra strategija. Ši strategija – tai bendro aptarimo ir sutarimo rezultatas. Kai kalbama apie pasiryžusias bendradarbiauti institucijas, reikia galvoti apie sistemą, peržengiančią vienos organizacijos kompetencijos ribas ir pakylančią į aukštesnį lygmenį. Kol nėra aiškiai suformuluoto požiūrio ir nuostatos, kol nėra veiksmų programos, įteisinančios ir ginančios bendradarbiavimą, daugiadisciplininės komandos bus pavienės ir atsitiktinės, jos iširs pavieniams specialistams pavargus kovoti su formalizmu ir žinybų abejingumu. Apibendrinant, bendradarbiavimas – skirtingas nuostatas ir interesus turinčių žmonių bendra veikla, kai dialogo metu pripažįstami geriausi argumentai. Norint

efektyviai dirbti ir būti kartu būtina žinoti ir derinti bendradarbiaujančiųjų skirtingus interesus siekiant bendro tikslo. Kuo labiau ieškoma savęs ir kitų skirtumų, tuo daugiau bendrumų randama.

Norint veiksmingai ištirti organizacijų bendradarbiavimą, būtina suprasti, kodėl organizacijos bendradarbiauja. Anot, I. L. Reade (2010) tarporganizacinių (bendradarbiavimo) santykių motyvai gali būti, įskaitant būtinumą, asimetrija, abipusiškumas, efektyvumas, stabilumas ir teisėtumas. Kiekvienas motyvas yra pakankamas santykių formavimuisi, tačiau jie taip pat gali sąveikauti arba veikti kartu. Pirmasis motyvas, būtinumas, paaiškina santykius, kurie yra įpareigoti, o ne savanoriški. Kiti motyvai yra susiję su savanoriška sąveika, bet net ir esant reguliuojamiems ar įpareigotiems santykiams, dėmesys turi būti skiriamas santykių valdymui, kuris gali skirtis atsižvelgiant į organizacijos sprendimus. Pavyzdžiui, išteklių trūkumas (su kuriuo sporto organizacijos visada susiduria) ragina organizacijas tvarkyti santykius taip, kaip rezultatas būtų stabilumas. Asimetrijos motyvas skatina potencialą naudoti jėga arba kitos organizacijos ar jos išteklių kontrole. Šis motyvas dažnai pasitaiko sporto organizacijų ir komunikacijos bendrovėms, kai santykiai yra būtini, bet kontroliavimas viena kitos išteklių gali būti jų motyvas. Abipusiškumo motyvai pabrėžia bendradarbiavimą siekiant bendrų ar abipusiai naudingų tikslų ar interesų. Abipusiškumas yra motyvas, kuris turėtų būti akivaizdus didelio našumo sporto sistemoje. Efektyvumas yra paprasčiausias organizacijos noras pagerinti savo efektyvumą bendradarbiaujant su kita organizacija. Teisėtumas yra organizacijų, bendradarbiaujančių su kita, motyvas kai siekiama pagerinti savo reputaciją. Taip pat egzistuoja priklausomybės nuo išteklių teorija, kuri remiasi prielaida, kad organizacijos bendradarbiauja, nes jos yra priklausomos viena nuo kitos stabilų išteklių srauto (I. L. Reade, 2010). Jensen ir Meckling pasiūlė agentūros teoriją, kuri yra grindžiamas direktoriaus poreikiu bendradarbiauti su agentu, kuris dirbs direktoriaus vardu (Panda and Leepsa 2017). Abi šios teorijos apima motyvus, kurie gali šiek tiek paaiškinti, sporto organizacijų, tokių kaip paralimpinės organizacijos, ir valstybinių institucijų bendradarbiavimo santykius, jų lygius, tikslus. Taigi, organizacijos bendradarbiauja dėl daugelio motyvų, svarbu, kad tie motyvai sutaptų arba bent jau nekliudytų vienas kitam.

Roussin Isett ir Provan (2010) prisidėjo prie tarporganizacinių tyrimų aptariant skirtumus tarp visuomenės (vyriausybės ar ne pelno siekiančios organizacijos, kaip paralimpinė organizacija) ir privačios organizacijos bendradarbiavimo (I. L. Reade, 2010). Anot tyrėjų, egzistuoja keletas svarbių skirtumų tarp valstybinės ir privačios veiklos aplinkos, kas gali turėti įtakos šių sektorių organizacijų kūrimo, organizavimo ir priežiūros santykiams. Organizacinio savarankiškumo laipsnis yra svarbus kontekstinis veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti studijuojant bendradarbiavimą. (I. L. Reade, 2010). Išsaugant autonomiją organizacijos gali kurti bendradarbiavimu paremtus santykius. Tačiau kai yra labai aukšto lygio teisėtumas autoritetas gali būti priverstinis (taigi ribotas vienos iš organizacijų savarankiškumas) bendradarbiavimas yra mažiau tinkamas terminas vartoti minint santykius. Kai vyriausybės dirba su ne pelno siekiančiomis sporto organizacijomis, jos dažnai išlaiko aukštą

savarankiškų santykių laipsnį. Abi organizacijos turi nuspręsti, kiek pastangų jos nuolat investuos į santykius ir greičiausiai priims tuos sprendimus priklausomai nuo to, kiek jos vertina bendradarbiavimo pranašumą. Kitas svarbus skirtumas tarp viešojo sektoriaus organizacijų ir privačių organizacijų bendradarbiavimo yra jų rezultatų įvertinimas. Paprastai privataus sektoriaus organizacijos bendradarbiavimas yra sėkmingas ir efektyvus kai yra pagrįstas gaunamu pelnu. Ne pelno organizacijose, kaip sporto organizacijose, piniginė nauda gali būti svarbi, tačiau yra dažnai tik vienas iš daugelio bendradarbiavimo pastangų rodiklių. Kitas skirtumas tarp privataus ir valstybinio ne pelno sektoriaus bendradarbiavimo susijęs su teisėtos valdžios bruožu. Viešojo sektoriaus organizacijos labai dažnai veikia iš vyriausybės lėšų ir kuo labiau organizacija yra priklausoma nuo vyriausybės lėšų, tuo labiau santykiams turės įtakos priklausomybė. Bendradarbiaujant versle didžioji šio darbo dalis yra nukreipta į vertės kūrimą, kuris neabejotinai nėra tinkamas ne pelno siekiančio sporto kontekste. Todėl svarbu vertinant vyriausybinę ne pelno siekiančių organizacijų ir privataus sektoriaus organizacijų bendradarbiavimą aptarti tikslą, priemones ir priklausomumo lygį.

Išskiriami ir keli bendradarbiavimo iššūkiai ne pelno siekiančio sporto sektoriuje:

- sunkumai derantis dėl bendro tikslo, dėl organizacinės įvairovės ir individualių tikslų, kurių siekia bendradarbiaujančios pusės. Be mėgėjų sporto, ši sunkumą geriausiai parodo dalyvavimo ir varžybų konfliktas: vietinės organizacijos paprastai siekia išplėsti dalyvių bazę, kadangi provincijų ir nacionalinės organizacijos orientuojasi į aukštus rezultatus. Svarbiausias iššūkis ne pelno siekiančios sporto sistemos bendradarbiavimo partneriams greičiausiai bus organizacinių tikslų ir prioritetų suderinimas bei galia ir sprendimų priėmimo kontrolė.
- sunkumai bendraujant dėl profesinės kalbos ir organizacinės (o kartais ir etninės) kultūros. Bendradarbiaujančių organizacijų santykis turi būti lygiagretus.
- sunkumai kuriant bendrą darbo režimą atsižvelgiant į tai, kad partneriai neišvengiamai naudoja gana skirtingas vidines procedūras.
- sunkumai valdant disbalansą tarp partnerių ir pasitikėjimo kūrimo problema. Daugeliu atvejų sporto organizacijos bendradarbiauja dėl hierarchijos, vyriausybės politikos ir finansavimo. Dažnai vyrauja galios disbalansas. Nesutarimai dėl politikos ir planavimo yra labai dažni.
- sunkumai valdant bendros įmonės atskaitomybę kiekvienam iš jos partnerių, bei poreikis išlaikyti pakankamą autonomijos laipsnį.
- sunkumai, kylantys dėl logistikos dirbant su kitais, kurie yra įsikūrę fiziškai nutolusiose vietose. Tinkama geografija yra dominuojantis veiksnys plėtoti bendradarbiavimo pastangas nacionalinėje sporto sistemoje.

Taigi, bendradarbiavimas šiuolaikinėje visuomenėje yra savaime tikslas, kuris veda link dar didesnių siekių išpildymo. Bet nagrinėjant tyrimus bendradarbiavimo tema, trūksta informacijos ne tik kaip bendradarbiavimas vyksta, bet ir kaip jis atsiranda, kodėl jis vyksta, ir koks rezultatas susikaupia,

kas konkrečiai turi būti padaryta siekiant pagerinti bendradarbiavimą tarp sporto organizacijų.

1.2 Organizacijų bendradarbiavimo įgyvendinimo prielaidos ir (sėkmės) veiksniai

Bendradarbiavimo proceso metu organizacijos suteikia viena kitai to, ko kitai organizacijai trūksta, papildo viena kitą ir sustiprina bendras vertybes ir taip yra sukuriama organizacijų patikimumas. Mokslinėje literatūroje išskiriamos dvi grupės organizacijų bendradarbiavimo prielaidų, sąlygų, kurios lemia šio proceso efektyvumą: „minkštosios“ (pasitikėjimas, komunikacija, socialinis kapitalas – bendravimo kultūra, organizacijos įvaizdis) ir „kietosios“ (organizacijos dydis, geografinis atstumas ir teisiniai aspektai).

Dažniausia moksliniuose straipsniuose aptinkamų organizacijų bendradarbiavimo būtinų sąlygų yra pasitikėjimas, kuris yra būtina sąlyga, kad bendradarbiavimas efektyvesnis ir rezultatyvesnis. Pasak tyrėjų, ketinančioms bendradarbiauti šalims pasitikint vienai kita, kuriami stipresni tarpusavio santykiai, ypač kai reikia dalytis turima informacija ir ištekliais (J. Bersėnaitė, R. Tījūnaitienė, G. Šaparnis, 2012). V. Juščius ir V. Grigaitė (2011) savo publikacijoje, remdamiesi atliktu tyrimu, taip pat pabrėžia, kad pasitikėjimas daro didžiulį poveikį tarpusavio įsipareigojimui, lojalumui. Geri tarpusavio santykiai, efektyvi komunikacija, atvirumas išorės ištekliams ir interesų grupėms yra būtina sąlyga išlaikyti pasitikėjimą tarp bendradarbiaujančių organizacijų. Anot A.G. Raišienės (2005), bendradarbiavimas remiasi ne tik pasidalytomis atsakomybėmis, bet ir pasidalintų resursų principu, todėl partnerystės projektų / programų dalyviai įgyja lygiavertę teisę nuspręsti, kaip turėtų būti valdomi finansiniai ir kiti ištekliai. Taip pat pasak autorės, bendradarbiavimas leidžia išvengti funkcijų dubliavimo, užtikrinti efektyvią informacijos cirkuliaciją tarp partnerystės dalyvių (A.G. Raišienė, 2005). Kadangi pasitikėjimas grindžiamas veiksminga komunikacija ir tarpusavio supratimu, sąveikos partneriams svarbu suderinti interesus ir atrasti bendrus tikslus, priimant dalyvaujančių pusių kultūrinius skirtumus ir požiūrius (D. Cibulskienė ir kt., 2011). Tuo tarpu menkas pasitikėjimas gali lemti šalių polinkį slėpti turimą informaciją, manipuliuoti, spekuliuoti arba sukelti abejones pateiktų žinių tikrumu ir patikimumu. Neigiama patirtis gali sugriauti pasitikėjimą ar aplamai lemti bendradarbiavimo proceso pabaigą. Taigi, pasitikėjimas yra svarbi sąlyga, kad bendradarbiavimas būtų efektyvus ir teiktų abipusės naudos.

Dar viena svarbi organizacijų bendradarbiavimo sąlyga – bendradarbiavimo proceso dalyvių komunikacija, jos tinkamos formos pasirinkimas abiem sritims. Kaip teigia D. Cibulskienė, (2011) bendradarbiavimo procesas gali vykti įvairiais komunikacijos būdais, pvz., asmeninių pokalbių metu, internetu ar telefonu, tačiau būdų įvairovė, gausa ir naudojamos informacijos apimtis daro didelę įtaką žinių ir technologijų perdavimo proceso kokybei ir greitimui. Anot A.G. Raišienės (2005), dalyvavimui užtikrinti reikalingas platus komunikacinių – informacinių priemonių spektras: telefono ryšys, elektroninis paštas, diskusijų forumai internete, priėmimo „langeliai“, vieta ir laikas tiesioginiams

susitikimams organizuoti ir kt. Be to, būtina užtikrinti galimybę bendrauti su sunkiau pasiekiamais socialiniais subjektais. Dažnai pasikartojanti, aiški ir atvira komunikacija bei grįžtamasis ryšys tarp bendradarbiaujančių pusių yra svarbiausias bendradarbiavimo projektų valdymo aspektas. Taigi suradus tinkamą komunikacijos būdą ir laiką, galima motyvuoti žmones rezultatyviau ir operatyviau pasiekti užsibrėžtų tikslų, skleisti naujoves ir tobulėti.

Kita bendradarbiavimo sąlyga yra tinkamas organizacijos įvaizdis, nes geras įvaizdis sudaro prielaidą pasitikėti ta organizacija ir tai pritraukia tiek kitas organizacijas bendradarbiauti, tiek prisijungti sportininkus. Pagal Suslavičių, tinkamiausią ir efektyviausią įvaizdį galima suformuoti tik žinant kokias vertybes vertina su įvaizdžiu susiduriantys žmonės, pagrindinis įvaizdžio formavimo motyvas yra vertės palaikymas ar didinimas (M. Dilys, 2010). Kaip vartotojai supranta ir vertina, pagal jos įvaizdį, sporto organizacijos veiklą, tai lemia ir kylančias asociacijas tai sporto organizacijos veikla. Todėl siekiant pranašumo, kuris lemia organizacijos, rezultatyvesnę veiklą, reikalingas kryptingas organizacijos įvaizdis, kuris būtų patrauklus, suprantamas ir prieinamas tikslinėms auditorijoms. Anot M. Dilio (2010), siekiant, kad sporto organizacijos įvaizdis būtų tinkamai suformuotas ir efektyvus reikalinga, kad trys tarpusavyje sąveikaujančios šalys: pati sporto organizacija, organizacijos - rėmėjos bei sporto paslaugų vartotojai, vienodai identifikuotų formuojamą įvaizdį. Šiam tikslui pasiekti daug įtakos turi su sporto organizacijos veikla kylančios asociacijos. Pasak anksčiau minėto autoriaus, kuo glaudesnė sporto ir rėmėjų organizacijų veiklą simbolinė išraiška tuo efektyviau bus vystoma sporto organizacijų veikla. Todėl labai svarbu yra analizuoti su kokiomis asociacijomis, teigiamomis ar neigiamomis, vartotojams siejasi sporto organizacijos veikla. Asociacijos vartotojams yra sukuriamos per vartotojų patyrimą vartojant organizacijos produkciją ir per pateikiamą marketingo kompanijos informaciją (M. Dilys, 2010). Vadinasi yra svarbu nustatyti su kokias simboliniais atributais sporto organizacijos įvaizdis yra geriausias ir kokias populiariausias asociacijas sukelia sporto organizacijos vartotojams. Išsiaiškinus ir susisteminus, būtų galima efektyvinti sporto ir rėmėjų organizacijų bendradarbiavimo procesą, gerinti pasiekiamus rezultatus.

Kita organizacijų bendradarbiavimui svarbi sąlyga – ryšiai, tinklai, socialinis kapitalas, kuris susiformuoja tarp sąveikos dalyvių. Svarbu paminėti, jog socialinis kapitalas struktūrine prasme apima bendradarbiaujančių organizacijų veiklos taisykles, papročius, vaidmenis, tinklus, o kognityvine prasme: normas, vertybes, požiūrius ir nuostatas (J. Bersėnaitė, R. Tijūnaitienė, G. Šaparnis, 2012). Taigi socialinis kapitalas gali būti apibrėžtas kaip bendradarbiavimo kultūra. Bet pirmiausia, pasak D. Cibulskienės ir kt. (2011), reikia identifikuoti tinkamus partnerius, kad kiekvienos organizacijos, tiek ir sporto organizacijos, sprendimų priėmimo procesas būtų aiškus ir būtų galima pasiekti išsikeltus tikslus. Tačiau kaip sukurti pasitikėjimu grįstus bendradarbiavimo ryšius tarp įvairių sričių ir institucijų tyrėjų. Kitų autorių nuomone, paprasčiausias bendravimas ir sąveikavimas dar negarantuoja pasitikėjimo atsiradimo. Mažai tikėtina, kad vien tik formalūs bendradarbiavimo mechanizmai, kaip planavimas, gali

sėkmingai padėti ugdyti pasitikėjimą. Bendradarbiavimo kultūra, kuri su normomis, vertybėmis, požiūriais ir nuostatomis, kuria visumą ir formuoja organizacijos kultūrą, veikia jos narių elgesį siekiant tikslų ir sprendžiant iškilusias problemas. Organizacijos kultūra yra lyg bendradarbiavimo proceso socialinis ir psichologinis kontekstas, kuris daro įtaką žinių ir technologijų perdavimo proceso dalyvių motyvacijai ir pasitikėjimui (J. Bersėnaitė, R. Tijūnaitienė, G. Šaparnis, 2012). Taigi, socialinis kapitalas – bendradarbiavimo kultūra labai svarbus, savitai besiformuojantis ir kiekvienai organizacijai skirtingai būdinga bendradarbiavimo sąlyga.

Taip pat apibendrinus įvairių autorių publikacijas, galima teigia, kad geografinės institucijos, organizacijos vieta taip pat svarbi sąlyga bendradarbiavimo proceso efektyvumui. Jei atstumas tarp potencialių sąveikos partnerių didelis, galima daryti prielaidą, kad kliūtys žinių perdavimui sustiprės dėl padidėjusių sandorio išlaidų ar itin skirtingų laiko juostų, kas apsunkina bendravimą. Geografinis atstumas tarp sąveikaujančių partnerių, organizacijų stipriai veikia, kai reikia perimti naujas bendravimo normas ar socialines taisykles. Kiekvienai šaliai būdingas ir geografinis kultūrinis aspektas, kas sukelia iššūkius, jeigu bendradarbiauti norinčios organizacijose yra itin skirtingų kultūrų šalyse, kaip pvz. Jungtinės Amerikos Valstijos ir Japonija. Taigi, kaip teigia Schartinger ir kt. (2002), žinių ir technologijų perdavimo procese vis dar labai svarbūs tiesioginiai kontaktai, nors technologijos gerokai palengvina bendravimą per atstumą.

Dar vienas komponentas, darantis įtaką bendradarbiavimui – organizacijos dydis, vertinamas irgi kaip svarbus šio proceso kintamasis (Thune, 2006), kadangi priklausomai nuo dydžio skiriasi ir bendradarbiavimo proceso tikslai: didesnės organizacijos turi daugiau išteklių, tarp jų - ir personalo, kuris galėtų skirti savo laiką vykdyti neįprastą, nekasdienę veiklą, pasiekti unikalių rezultatų, daug didesnių ir reikšmingesnių negu mažesnės organizacijos. Todėl didžiosios sporto organizacijoms, kaip komitetai, populiariaji sporto klubai, lengviau pritraukti naujų talentų, nes apie jas, dėl sąlyginai jų dydžio, žino daugiau žmonių ir bendradarbiavimas su tokiomis organizacijomis bei tokioms organizacijoms tarpusavyje yra lengvesnis, negu bendradarbiavimas tarp skirtingo dydžio organizacijų (Thune, 2006). Jeigu organizacija yra pakankamai didelė, bendradarbiavimas gali teikti daugiau naudos ir būti efektyvesnis.

Negalima nepaminėti ir dar vienos svarbios sąlygos – teisinių bendradarbiavimo aspektų, kurie, pasak Butcher (2005), apima bendradarbiavimo sutartis, leidybos teises, intelektinės nuosavybės teises, konfidencialumo nuostatas, žalos atlyginimo klausimus, vaidmenis ir atsakomybę. Tad teisiniai arba kitokio pobūdžio pokyčiai, keliantys sunkumų ar net grėsmių, bendras išteklių poreikis verčia organizacijas užmegzti įvairius ryšius (Gulbrandsen, Thune, 2010). Bendri interesai lemia bendradarbiavimo susitarimus ir suformuoja didelius sąveikos tęstinumo lūkesčius. Šie lūkesčiai leidžia sukurti oficialias struktūras plėtoti santykius. Prie teisinių bendradarbiavimo veiksnių galima priskirti ir viešąjį sektorių, kitaip tariant, ryšius ir santykius su juo, kuris inicijuoja ir finansuoja nacionalinio arba

tarptautinio bendradarbiavimo programos (Nieminen, Kaukonen, 2001). Teisiniai veiksniai, sąlygos gali turėti įtakos organizacijų apsisprendimui, ar bendradarbiauti su kitomis organizacijomis, ar verta inicijuoti pokyčius savo veikloje.

Vertinant bendradarbiavimo rezultatus būtina atkreipti dėmesį į struktūrinius, arba nario ir organizacijos dimensijas, ir proceso veiksnius, kurie sudaro pagrindą bendradarbiavimo veiklai. Proceso požiūriu, partnerystės valdymas, kuris susijęs su narių koordinavimu, strategija, planavimu ir vertinimu (Mitchell ir Shortell, 2000), buvo apibūdinamas kaip „klijai“, leidžiantys bendradarbiaujančioms šalims išlikti kartu (Lasker ir Weiss, 2003). Valdymas yra svarbus atskaitomybės susitarimams, užtikrinant efektyvų išteklių naudojimą ir konfliktų valdymą (Baker, El Ansari, and Crone 2017). Vadovavimas padeda parengti procesus dėl savo galimybių vaidmens įkvepiant narius priimti bendras vertybes ir viziją bei stiprinant narių pasitikėjimą. Žvelgiant iš transformacijos perspektyvos, kuriame pabrėžiama veikla atsižvelgiant į bendrą interesų dvasią (Gill, 2006), vadovavimas veikia kaip potencialus organizacijų bendradarbiavimo veiklos katalizatorius, kuris paverčia partnerystės viziją ir tikslus tikrove (El Ansari ir kt. 2008; Huxham, 2003). Tai skatina narių dalyvavimą, kai dalyvavimas ir bendri prisideda prie bendradarbiavimo gebėjimų arba įgūdžių, žinių, požiūrio, santykių ir procedūrų, kurie sukuria tvirtą pagrindą efektyviems veiksams (Baker, El Ansari, and Crone 2017). Bendravimas yra taip pat pagrindinis procesas ir yra pripažįstamas kaip esminis pozityvaus bendradarbiavimo komponentas, nors tai gali padidinti konfliktų galimybę, jei prastai atliekamas (Shaw ir Allen, 2006).

Taigi, apibendrinant, galima teigti, kad organizacijų bendradarbiavimui didelę įtaką daro partnerystės dalyvių, partnerių abipusis pasitikėjimas, bendradarbiavimo ir bendra bendravimo kultūra, komunikacija, pagrįsta tiek oficialiais, tiek asmeniniais ryšiais, organizacijų dydis, struktūra ir veiklos geografija, patirtis, kompetencijos ir teisiniai dalykai, reglamentuojantys bendrą veiklą. Visos šios sąlygos glaudžiai susijusios ir viena kitą papildo.

1.3 Organizacijų bendradarbiavimo iššūkiai

Organizacijų bendradarbiavimas yra sudėtinga ir paini procesų, veiklų sąveika (Hunter ir Perkins, 2012). Tai gali sukelti didelių iššūkių bendradarbiavimo dalyviams, kuriems dažnai trūksta įgūdžių efektyviai bendradarbiauti (Rowe et al. 2013), ir kurių rezultatai gali iššaukti išteklių švaistymą ir partnerystės sunaikinimą. Siekiui veiksmingai bendradarbiauti gali sutrukdyti įvairios kliūtys. Jos susijusios su organizacijos specifika, dydžiu, funkcionavimo sudėtingumu, netinkama komunikacija, neteisingo tikslo, motyvo ar situacijos supratimu, sportininkų, kaip bendradarbiaujančios pusės, socialiniu charakteriu, taip pat pilietine kultūra ir mentalitetu bei geografine padėtimi, kurioje valstybėje yra pati organizacija, t.y. organizacijas veikia taip pat ir globalizacijos procesai.

Remiantis doc. dr. V. Vaicekauskienė (2015), prieš pradėdant bendradarbiauti abiem šalims būtina

išskirti, suvokti ir aptarti svarbiausius klausimus iš ko vėliau kyla bendradarbiavimo problemos:

- Koks bendradarbiavimo tikslas? Pirmiausia reikia suvokti, ko tikimasi iš bendradarbiavimo, nes tai lemia ir partnerio pasirinkimą. Vieni partnerystės santykiai – tam tikro organizacijos sumanymo dalis ir gali turėti aiškų tikslą (pvz., populiarintą tam tikrą sporto šaką), kiti galbūt bendresnio pobūdžio: vertinama galimybė dirbant kartu mokytis iš kitų nesiekiant ko nors ypatinga (pvz. mėgėjų sporto klubai). Bet kokio pobūdžio bendradarbiavimas yra vertingas ir skatina pokyčius, tobulėjimą (V. Vaicekauskienė, 2015). Vis dėlto svarbu, kad tikslai būtų aptarti ir abi bendradarbiaujančios pusės aiškiai žinotų vienas kito ketinimus.
- Kas už ką atsakingas toje pačioje srityje? Bendradarbiavimas, tai uždavinių pasidalijimas, siekiant bendro rezultato, kai stengiamasi nedubliuoti funkcijų. Funkcijų dubliavimas gana pavojingas, nes sukelia sumaištį tiek ir organizacijos viduje tiek ir tarp organizacijų. Kuo daugiau skirtingų funkcijų dubliuojasi, tuo daugiau atsiranda spragų, į kurias patenka tie, kuriems organizacijos nori padėti.
- Kokie kitų dalyvių motyvai išspręsti problemą, dėl kurios jie susirinko? Partnerių susitikimas – tai dar ne noras ir sprendimas problemą spęsti kartu. Sutikimas bendradarbiauti – noras daug ką keisti, o tam reikia laiko (V. Vaicekauskienė, 2015). Svarbu, kad dalyvių motyvai sutaptų ar papildytų vienas kitą, nes esant priešingiems motyvams bendradarbiavimas iš esmės yra neįmanomas.

Taigi prieš pradėdant bendradarbiauti ir siekiant užkirsti kelią kylančioms problemoms pradiniam etape, reikia aptarti bendradarbiavimo tikslą, atsakomybes ir motyvus.

Nesugebėjimas nustatyti kriterijų, kad būtų galima įvertinti bendradarbiavimo rezultatus, yra senas rūpestis platesnėje partnerystės literatūroje (Clarke ir Glendinning, 2002; Roussos ir Fawcett, 2000; Weiss ir kt. 2002). Tai paskatino sutelkti dėmesį į rezultatus, kuriais siekiama konceptualizuoti bendradarbiavimo struktūrą, procesų produktą ar poveikį. Partnerystės rezultatai atkreipia dėmesį į daugelį vidinių bendradarbiaujančių šalių aspektų, kurie teoriškai gali parodyti jų gyvybingumo laipsnį (Zakocs ir Edwards, 2006; Weech-Moldonado ir kt., 2003). Pavyzdžiui, Babiakas (2009) išskiria bendradarbiavimo efektyvumo matavimus keliais lygiais, įskaitant indėlį į bendruomenę, aptarnaujant tikslią klientūrą ir užtikrinant, kad jos narių santykiai yra produktyvūs siekiant tikslų. Šio daugiapakopio požiūrio sudėtingumas yra pripažintas autoriaus, kaip kliuvinys vertinant priemones dėl būdingos narių ir interesų įvairovės. Kiti tarpiniai rezultatai buvo suprantami atsižvelgiant į narių susitelkimą ir atsidavimą, reikšmingumą ir įtaka priimant sprendimus (Baker, El Ansari, and Crone 2017). Susitelkimas ir atsidavimas daro įtaką dalyvavimo kokybei kai nariai, vertinantys šiuos aspektus, investuoja didesnius išteklius į bendradarbiavimo veiklą (El Ansari ir kt., 2008). Organizacijų bendradarbiavimo sinergija suteikia dar daugiau tarpinių rezultatų, kurie turi būti konceptualizuoti kaip priemonė nustatyti laipsnį kurie bendradarbiavimo procesai yra veiksmingi (Baker, El Ansari, and Crone

2017). Taigi, atstovaujama partnerystės pridėtinė vertė, sinergija potencialiai pateikia naudingą efektyvumo tarpinį matą, kuriuo asmenys ir organizacijos sugeba pasiekti daugiau, nei būtų galima pasiekti nepriklausomai.

Pagal A. Maslową (2000), bendravimo ir bendradarbiavimo poreikių patenkinimas yra būtina asmenybės savirealizacijos sąlyga. Šis poreikis skatina mūsų asmenybę bręsti, tobulėti, plėtoti savo vidinį gyvenimą. Trūkstant įgūdžių save valdyti sunku sėkmingai bendradarbiauti. Žmogus, nemokantis tinkamai paskirstyti jėgų, energijos ir laiko, gyvena išsiblaškęs, nuolat pervargsta ir sekina save (R. Malinauskas, 2000). Jis nesugeba susidoroti su sunkumais ir stresinėmis situacijomis, su nemaloniais ir varginančiais jausmais: baime, nerimu, kalte ir kt. Tokie žmonės vengia visuomeninio gyvenimo, jiems sunkiau produktyviai bendradarbiauti. Sėkmingo bendravimo ir bendradarbiavimo sąlygos – savo jausmų atvirumas, vertybių, įgytų savo patirtimi, vertinimas, atsakomybė, pasirenkant vertybes, pasitikėjimas savo patirtimi ir noras dalintis, bei tvirtas socialinis charakteris. Socialinis charakteris – tai ne tik žmonių vertybinės orientacijos, motyvai, pasaulėžiūra, bet ir būdai, kuriais jie siekia tikslų (R. Malinauskas, 2000). Taigi, labai svarbu, kad ketinantis bendradarbiauti žmogus – sportininkas, kaip organizacijos dalis, turėtų tvirtą socialinį charakterį.

Kita bendradarbiavimą stabdanti kliūtis yra iniciatyvos trūkumas. Anot A. Šilinskytės (2013), bendradarbiavimas nėra pakankamas kai trūksta pačių sąveikaujančių organizacijų iniciatyvos, jų interesų atstovavimo, jaučiamas pasyvumas bendradarbiaujant tarpusavyje. Tai trukdo glaudžiam bendradarbiavimui, kuris vyksta tik pavieniais atvejais, atskirų organizacijų iniciatyva arba yra labiau formalus nei realus (A. Šilinskytė 2013). Taigi, iniciatyva yra labai svarbi bendradarbiavimo sąlyga.

Nors, pagal A. Šilinskytę (2013) pagrindinė problema, apsunkinanti bendradarbiavimą, – organizacijų pasyvumas, tačiau taip pat labai aktualu ir tai, jog bendradarbiavimas nėra apibrėžtas: trūksta bendrojo bendradarbiavimo reglamentavimo. Dėl reglamentavimo ir apibrėžtumo trūkumo dažnai sporto organizacijų bendradarbiavimas remiasi daugiau organizacijų finansavimo pagrindu ar vienkartinėmis iniciatyvomis. Toks bendradarbiavimo trūkumas sunkina tiek patį išskylančių problemų sprendimą, tiek jas sprendžiančių organizacijų veiklą.

Globalizacija irgi gali būti vertinama, kaip bendradarbiavimą apsunkinanti. Globalizacijos procesas ne visus veikė vienodai: vienoms organizacijoms jis reiškė ekonominę, plėtros gerovę, pažangą, kitoms atvirkščiai – skurdą, kur pasaulis pasidalino į laimėtojus ir pralaimėtojus (M. Šešelgytė, 2003). Organizacijos iš mažesnių šalių ar mažesnio dydžio negali konkuruoti su didesnių šalių organizacijomis su didesniais resursais, o bendradarbiavimas tarp jų tampa sudėtingas dėl skirtingų išteklių. Todėl nors globalizacija ir sujungia pasaulį, sportininkus, mažosios sporto organizacijos yra užgožiamos didesnių.

Apibendrinus, bendradarbiavimas būna naudingas tarpininkaujančioms šalims, kai yra sumažinamos jo kliūtys: bendradarbiavimas yra paremtas iniciatyva, abi pusės veikia nepasyviai, visuomenės požiūris į bendradarbiaujančias sporto organizacijas yra teigiamas, paremtas gera ir

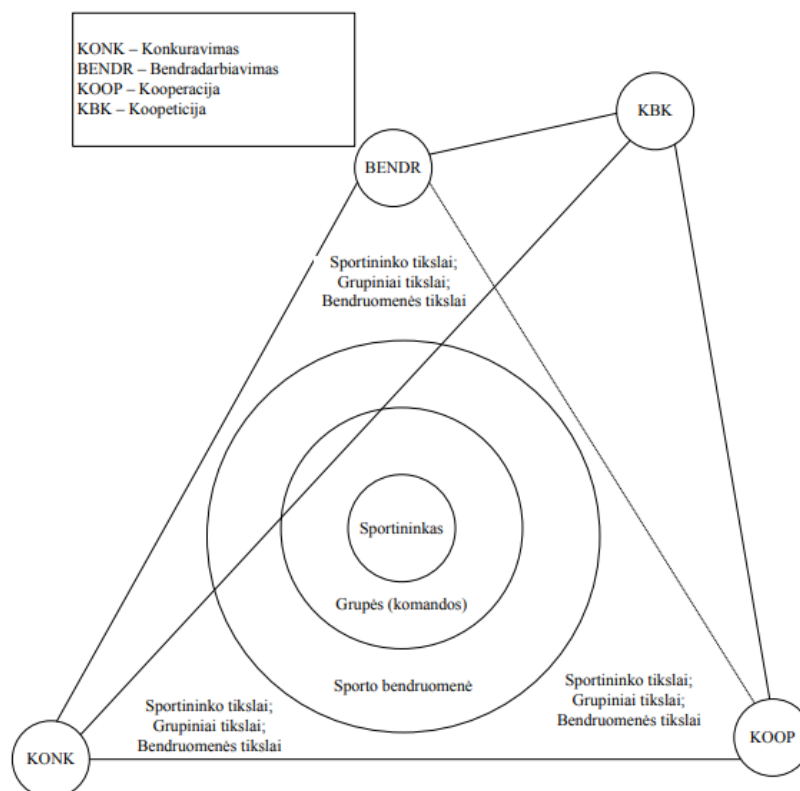
visuomenei naudingumą paryškinančia komunikacija ir organizacijos yra atitinkamo dydžio bei iš panašių šalių, nepaveiktos globalizacijos neigiamų aspektų bei organizaciją sudarantys žmonės būtų tinkamo socialinio charakterio, linkusio ir pasiruošusio bendradarbiauti.

1.4 Konkuravimas ir kooperacija

Mokslinėje literatūroje bendradarbiavimas ir konkuravimas yra analizuojami kaip du kraštutiniai socialinių santykių elementai. Anot, A. Armo ir J. Darulytės (2015) bendradarbiavimas turėtų būti suprantamas, kaip individų pastangų sutelkimas, siekiant bendro tikslo. Bendradarbiauti ir dirbti vienoje grupėje – skirtingi dalykai, nes asmenys, tik dirbantys vienoje grupėje, gali dirbti ir atskirai, siekdami to paties tikslo, o bendradarbiavimas reiškia, kad dirbama išvien, jog grupės laimėjimas yra svarbesnis už pavienį rezultatą (Teresevičienė, Gedvilienė, 2003). Norėdami pasiekti bendrų tikslų, partneriai turi derinti savo veiksmus, taikytis prie vienas kito. Koordinavimas šiuo atveju vyksta bendraujant ir bendradarbiaujant. Tokia bendradarbiavimo aplinka sudaro prielaidas nariams varžytis, siekti parodyti savo pranašumą. Vadinasi, atsiranda prielaidos konkuruoti. Konkuravimu laikomi veiksmai, kuriais siekiama visais įmanomais teisėtais ir leistiniais, pateisinamais būdais sutelkti savo pastangas, siekiant įveikti kliūtis ir pasiekti trokštamo rezultato (A. Armas, J. Darulytė, 2015). Konkurencija turi augančią reikšmę šiuolaikinėje visuomenėje, daugelis nori būti patys geriausi įvairiose veiklose, dėl to neišvengiamai turi tarpusavyje konkuruoti. Mokslinėje literatūroje teigiama, kad konkurentai pasiekia geresnių rezultatų, kai jie kooperuojasi konkuruodami (varžydamiesi), nei konkuruotų nebendradarbiaudami.

K. G. Ricketts ir J. A. Bruce (2009), siekdami pagrįsti tarpusavio santykių idėją, kai santykių vertė sukurama taikant kooperatyvo procesą, kuriame užfiksuojama dalis vertės, sukurtos konkurenciniu procesu, naudoja terminą kooperacija (angl. co-opetition), kuris apibūdina situacijas, kai nepriklausomi individai ar grupės bendradarbiauja, siekdami bendrų tikslų, bet ir konkuruoja tarpusavyje, lyg būtų nepriklausomi (Ricketts and Bruce 2009). Kooperacijos sąvoka pirmą kartą literatūroje buvo įvesta Cherington (1976). Tačiau tik 1996 m. Brandenburger ir Nalebuff išskėlė temą į viešas diskusijas ir mokslinius tyrimus su savo knyga "Co-opetition" (Lardo et al. 2016). Tradiciškai naudojamuose konkurencinguose modeliuose bendra taisyklė yra maksimaliai padidinti pelną ir jo paskirstymo būdą. Kooperatiniuose modeliuose visi tam tikro sektoriaus dalyviai sudaro sisteminį vertės generavimo tinklą. Kiekvienas individas veikia kaip kitų priedas, t. y. kad visi individų santykiai yra pagrįsti vienas kito papildymu. Sporto sektoriuje keli tyrimai parodė, kad lygos narių klubai sezono metu gali vienu metu įgyvendinti bendradarbiavimo ir konkurencijos strategijas. Robert et al. (2009) pareiškė, kad klubai gauna finansinės naudos iš kolektyvinių derybų dėl kai kurių išteklių. Tai yra veiksminga keičiant dalyvius (jie retai perka ar parduoda žaidėjus ir naudoja bendro vartojimo strategijas taupiai), prekes (jie

labai gauna daug naudos iš prekių) ir bendradarbių (jie uždirba dideles sumas ir turi prieigą prie geriausių žaidėjų) (Lombardi et al. 2014). Šiame tyrime taip pat pabrėžiamas vaidmuo, kurį lygos atlieka optimizuodamos pirminius valdymo išteklius, pvz., televizijos teises. Vernhet et al. (2011) nurodė, kad kooperacijos strategijas galima įgyvendinti tarpininkaujant lygoms, kurios veikia kaip klubo tarpininkės. Taigi, sporto industrijoje kooperacija yra dažnas reiškinys, kai konkuruojančios organizacijos veikia kartu bendradarbiaudamos dėl bendrų tikslų, kaštų ir procesų optimizavime.

1 pav. Konkūravimo, kooperavimo ir bendradarbiavimo derinimo sporte modelis, A. Armas (2015)

Pagal A. Armą (2015), derinant konkuravimą, kooperaciją ir bendradarbiavimą pasiekama kooperacija, kaip aukštesnės sąveikos formos. Mokslininko pateiktame modelyje (žr. 1 pav.) sportininkai nurodomi kaip grupės ir bendruomenės nariai. Bendruomenė apima grupes, kas vėliau yra skirstoma į individus – sportininkus. Jų santykių lygiai pavaizduoti svogūno žiedų schema, kas nurodo, kad individo – sportininko tikslai turi tiesioginę priklausomybę nuo bendruomenės tikslų ir atvirkščiai. Individualūs tikslai gali būti pasiekti sportininkui veikiant vienam ar grupėje, jam siekiant pateisinti savo sportinius lūkesčius, pranokti kitus ir užimti aukštesnę vietą, reitingą (A. Armas, 2015). Pagal mokslininką, grupės vidaus lygio tikslai susiję su bendrais grupės narių veiksmais – pasiekti bendrą grupinį pranašumą konkrečioje srityje ar lyginant su kitomis grupėmis. Tarpgrupiniai (bendruomenės) lygio tikslai susiję su bendru grupių darbu joms dirbant kartu, tiek siekiant geresnio rezultato bendrai, tiek siekiant grupės pranašumo kitų grupių atžvilgiu. Veiksmai ir jų lygio svarba nulemia santykių formą: konkuravimą, kooperavimąsi ar bendradarbiavimą (A. Armas, J. Darulytė, 2015). Kadangi gali būti daugiau nei vienas

tikslas tam tikroje konkrečioje situacijoje, kelios tarpusavio priklausomybės formos gali pasireikšti vienu metu: tarpusavio priklausomybės formos bus kooperacijos forma. Sportininkai taip pat dažnai varžosi (konkuruoja) dėl geresnių rezultatų, tačiau visada išlieka galimybė kooperuotis (jungtis) konkuruojant. Taigi, konkuravimo, kooperavimosi ir bendradarbiavimo struktūriniai elementai gali būti nustatyti ir pritaikyti pagal konkrečias situacijos sąlygas.

A. Armas ir J. Darulytė (2015) taip pat atliko bendradarbiavimo ir konkuravimo gebėjimų derinimo raiškos tyrimą kūno kultūros pamokų metu. Jo metu nustatyta, kad merginos yra labiau linkusios derinti bendradarbiavimo ir konkuravimo gebėjimus sportinėje veikloje, o vaikinai yra labiau linkę į individualumą. Polinkiui derinti bendradarbiavimo ir konkuravimo gebėjimus gyvenamoji vietovė (miestas ar rajono centras) esminės reikšmės neturi. Moksleiviai sportinėje veikloje yra labiau linkę tarpusavyje bendradarbiauti, siekti bendrų tikslų ir mažiau konkuruoti. Šio tyrimo rezultatai atskleidė, kad bendradarbiavimo ir konkuravimo gebėjimai sportinėje veikloje yra derinami, taigi taikoma kooperacija. Apibendrinus, rezultatai gali būti svarstomi, kaip atspindinys padėties mokyklose per pamokas, bet ir bendrai tarp sportinių kolektyvų, bendruomenių, kur veikdami kartu galima pasiekti geresnių sportinių, tiek savo asmeninių tikslų.

Taigi, dauguma mokslinių tyrimų patvirtina, kad vien konkuravimo nepakanka tikslo pasiekimui, reikalinga derinti bendradarbiavimo ir konkuravimo gebėjimus, kad pasiekti aukštesniąją kooperacijos formą. Kooperacija įgalina derinti konkuravimą, kooperavimą ir bendradarbiavimą. Harmoningai derinant bendradarbiavimą ir konkuravimą pasiekiamas geresnis rezultatas.

1.5 Sportinė organizacija

Norint, kad ekonomikos raida vystytųsi sklandžiai reikalingas pastovus ir garantuotas visų sričių augimas (Ciegis, Gineitiene, 2008). Augant sporto rinkai, šiuolaikinės sporto organizacijos susiduria su įvairiais iššūkiais, kaip ir kitos organizacijos, todėl natūralu, kad siekdamos išlikti konkurencingoje ir besikeičiančioje aplinkoje jos turi bendradarbiauti dėl geresnių bendrų rezultatų, pasiekimų, bendrai sporto sklaidos, siekiant pritraukti naujus talentus.

Anot D. Majauskienės ir A. Ratkevičiaus (2015) sporto organizacija – tai grupė žmonių, dirbančių sporto srityje tam, kad pasiektų užsibrėžtų tikslų, o visi interesantai – darbdaviai, darbuotojai, sportininkai, savanoriai, rinkodaros, komunikacijos, reklamos specialistai, teisininkai ir kiti – atlieka vienas ar kitas užduotis, kad padėtų pasiekti tų užsibrėžtų tikslų, taip pat tampa sporto organizacijos dalimi. Taip pat mokslininkai pabrėžia, kad sporto organizacijos dydis ar sporto rūšis, į kurią ji orientuojasi (pvz., sporto paslaugos ar prekės, sporto sritis ar lygis) nedaro įtakos jos kaip sporto organizacijos statusui (D. Majauskienė, A. Ratkevičius, 2015). Pedersen, Miloch, Laucella (2015) pastebi, kad sporto organizacijos egzistuoja įvairiomis formomis: kryžminių funkcijų komandos (darbas

atliekamas per įvairius departamentus); virtualios ar tinklinės organizacijos (pagrindinės verslo funkcijos yra užsakomos siekiant visą dėmesį sukcentruoti į pagrindines veiklas); organizacijos „be sienų“ (organizacijos derinančios kolektyvinių sprendimų priėmimą, tarpfunkcines komandas, į tinklą sujungtus kompiuterius tarp organizacijos ir jos tiekėjų bei klientų ir kt. charakteristikos); e-organizacijos (organizacijos, kurios naudoja internetą, intranetą ir ekstranetą pardavimams (e-komercijai), kontaktui su tiekėjais (verslas verslui) ir verslo realizavimui (e-verslas); besimokančios organizacijos (dalijamasi žiniomis visoje organizacijoje). Kiekvienai sporto organizacijai turi būti būdingi keli tikslai: sporto organizacijos nariai turi būti pasirengę bendradarbiauti tiek padalinių viduje, tarp personalo, tiek ir su išore, pvz. bilietų ir sporto renginius pardavinėtojais, žiniasklaida (D. Majauskienė, A. Ratkevičius, 2015). Bendradarbiavimas yra reikšmingas veiksnys, nes padeda maksimizuoti skirtingų organizacijos narių viduje ir partnerių, kitų organizacijų išorėje, konkrečius siekius. Taip pat svarbu, kad sporto organizacijos ir jos nariai turėtų bendrą tikslą ir visas organizacijos narių dėmesys yra sutelkiamas į pastangas tų tikslų pasiekti, be bendradarbiavimo to pasiekti yra beveik neįmanoma. Ir galiausiai komunikacija yra svarbus faktorius sporto organizacijos išlikimui, nes be jos organizacijos tikslas nebus tinkamai iškomunikuotas ir išplatintas, o tarp organizacijos narių nebus susitarimo, supratimo, sporto organizacijos atveju – naujų sporto talentų pritraukimo (D. Majauskienė, A. Ratkevičius, 2015). Taigi, sporto organizacijoms, kaip ir kitoms organizacijoms svarbu turėti bendrą tikslą, jį gerai iškomunikuoti bendradarbiaujantiems partneriams, tiek išorės, tiek ir vidaus.

Seniau sportinės organizacijos neturėjo pakankamo autoriteto ir įtakos, kad plačiau ir svariau atstovautų savo interesų grupėms. Anot A. Guogio ir kt. (2007), jų veikla būdavo vertinama, kaip pasipelnymo iš valstybės biudžeto, visuomenė nematė veiklos tęstinumo galimybių ir naudos. Sportinės organizacijos buvo vertinamos, kaip finansinės paramos prašytojai. Visuomenė dažnai nepasitikėjo tokių organizacijų kompetencija. Taip pat trūko komunikacijos iš pačių sporto organizacijų dėl rezultatų viešinimo, pačio sporto ir sportiškumo skatinimo (Guogis, Gudelis, Stasiukynas, 2007). Nors situacija vertinant Lietuvos sporto organizacijas yra reikšmingai pasikeitusi, vis tiek galime akcentuoti, kad visuomenės mentalitetas, kurioje veikia organizacija, visuomenės požiūris į organizacijas, gal tapti kliūtimi skatinti tokių organizacijų bendradarbiavimą. Taigi, reikia formuoti teigiamą nuostatą į bendradarbiavimą, pasitelkiant visuomenės švietimo priemones ir specialiai tam parengtas administracinių gebėjimų tobulinimo programas bei įtraukti visuomenę į bendradarbiavimo procesus kuo ankstesnėse stadijose, t. y. prieš nustatant socialinių programų / projektų tikslus ir uždavinius (A.G. Raišienė, 2006). Būtina organizuoti susitikimus su visų socialinių grupių atstovais, taip formuojant vadinamąją „bendrąją sprendimų nuosavybę“ bei užsiimti šviečiamąją veiklą, kuri padėtų pritraukti kokybišką finansavimą ir taip plėtotų bendradarbiavimą (I. Zaleskienė, L. Rutkauskienė 2003). Apibendrinant, sportininkų socialinė priklausomybė priklauso nuo siekiamų tikslų lygio: individualių, grupinių (komandinio sporto atveju), bendruomeninių bei nuo konkrečių tikslų tarpusavio ryšio formų:

bendradarbiavimo ir konkuravimo (A. Armas, J. Darulytė, 2015).

Taigi, sporto organizacijos, kaip ir bet kokios kitos organizacijos tikslas gali būti paremtas bendradarbiavimu, vidiniu ir išoriniu, siekiant pasiekti užsibrėžto rezultato ar tai būtų sportininkų laimėjimai, ar sporto bendrąją prasme platinimas.

1.6 Neįgaliųjų dalyvavimas sporte

Sporto plėtros strategijoje daug dėmesio skiriama ir neįgaliųjų sportinei veiklai. Kaip pastebi Radzevičienė (20013), neįgaliųjų socialinių lūkesčių tenkinimas sporto veiklomis yra viena esminių šių asmenų gyvenimo kokybės kaitos sąlygų. Sportinių veiklų plėtotė ir jų propagavimas turėtų vykti nuolat, būti nuosekli, tikslinga ir profesionali medicininės reabilitacijos tąsa, teikiama ne dvejus ar trejus metus, bet nuolat, atsižvelgiant į individo lūkesčius, psichosocialinius poreikius bei jų kaitą (V. Kavaliauskas, J.V.Vaitkevičius, 2013). Žmonių su negalia sportas prasideda nuo medicininio gydymo. Kito medicininis gydymas, keitėsi ir sportas: nuo teorijos jis perėjo prie fizinių pratybų, pritaikytų visoms negalios formoms, vėliau tapo laisvalaikio sportu, žaidimais, varžybomis. Išskiriami šie pagrindiniai neįgaliųjų sporto bruožai (V. Leveckytė, 2013):

- Kultivuojamiems individualiai pritaikytas pagal reabilitacijos programą.
- Saugus, nes nelaimingi atsitikimai ir kontūzijos galimybė yra menka.
- Pritaikytas visiems, kurie nori kasdien sportuoti.

Neįgaliųjų sportas suskirstytas į klases ir grupes pagal negalios dydį. Neįgaliųjų varžybos skirstomos taip:

- Varžybos įvairioms negalios grupėms;
- Varžybos atskiroms negalios grupėms;
- Varžybos, kuriose dalyvauja sveikieji ir turintys negalią (Ruzginas, 2001).

Neįgaliųjų sporto koncepcija stengiasi išplėsti sporto naudą kuo didesniai žmonių ratui, ji yra visapusiška, apimanti įvairių formų sportą: aukščiausio lygio sportas elitiniams sportininkams (prezentacinis lygis); reguliarus dalyvavimas organizuotoje sporto veikloje (klubų lygis); rekreacinis sportas asmeniniam malonumui; sveikatingumo sportas dėl medicininių priežasčių arba dėl sveikatos. Taigi, neįgaliųjų sportas, prasidedantis nuo medicininio gydymo yra pritaikytas visiems, atsižvelgiant į negalios tipą.

Neįgaliųjų sporte sunkesnė ar lengvesnė negalia įgauna kitą prasmę, nes yra įvairių sporto šakų, kuriose neįgalieji pagal judėjimo funkcijų galimybes bei sporto šakų specifiką gali dalyvauti savo mėgstamoje sporto šakoje (V. Kavaliauskas, J.V.Vaitkevičius, 2013). Lengvesnė fizinė negalia leidžia pasirinkti ir atstovauti keletui sporto šakų, o sunkesnės formos neįgalieji (sėdintys vežimėlyje) dažniausiai renkasi vieną ar dvi sporto šakas. Neįgalieji patiria fizinį, emocinį, psichologinį stresą,

dažnai yra nesavarankiški, pasyvūs, nesistengia aktyviai dalyvauti kasdieniame gyvenime, tai ypač pasireiškia, kai negalia yra neįgimta, o įgyta. Dalyvavimą sportinėje veikloje skatina vidinę motyvaciją – noras stiprinti sveikatą ir būti sveikiems bei saviraiškos (savirealizacijos) poreikį – tikėjimas realizuoti savo gebėjimus (V. Kavaliauskas, J.V.Vaitkevičius, 2013). C. Blauwet ir kt. (2012) turimi įrodymai parodė fizinį aktyvumą ir sportą, kaip naudingą žmonėms su negalia įvairiose srityse: savęs vertinime, savęs suvokime gyvenimo kokybėje, savęs efektyvume, kūno įvaizdžio įgalinime, taip atrandant motyvaciją tęsti dalyvavimą sporte ir siekti pasiekimų. Be to, keliuose tyrimuose pažymėta: bendras savivertės lygis panašus tiek sportininkų su negalia, tiek ir sveikųjų sportininkų. Įdomu tai, kad buvo įrodytas aukštas savivertės lygis, kaip teigiamų sportinių rezultatų priežastis ir pasekmė (Blauwet and Willick 2012). Savarankiškumas gali būti apibūdinamas kaip sportas, sportininko įsitikinimas, kad jis ar ji gali įvykdyti įgūdį pasiekti norimus rezultatus. Savarankiškumas sporte taip pat buvo įrodyta, kad padidina kasdienio gyvenimo efektyvumą. C. Blauwet ir kt. (2012) atlikto tyrimo rezultatai atskleidė reikšmingą ryšį tarp sportinio identiteto stiprumo ir teigiamos gyvenimo kokybės, o sportininkai arba sutiko, arba tvirtai sutiko kad sportas turėjo teigiamos įtakos jų bendrai sveikatos būklei (89,4 proc.) ir gyvenimo kokybei (80,8 proc.). Annekinas ir kt. (2012) atskleidė, kad fizinis aktyvumas yra lemiamas veiksnys aukšto gyvenimo kokybės lygio, atkreipdamas dėmesį į specifinį poveikį fiziniam ir psichologiniam tobulėjimui. Taip pat yra įrodymų apie ryšį tarp dalyvavimo sporte ir teigiamos psichinės sveikatos būklės (Blauwet and Willick, 2012). Taigi, nors neįgaliųjų sportinė veikla labiausiai vertinama kaip socialinės integracijos priemonė, tačiau nereikia pamiršti, kad profesionalių sportininkų pasiekimai reikalingi, siekiant įkvėpti ir paskatinti kitus sportuoti, o tai gali tapti svarbus jų gyvenimo kokybės, fizinės, psichologinės ir socialinės gerovės gerinimo veiksnys.

Apibendrinus, egzistuoja teigiamas sporto poveikis savivertės, savęs efektyvumo, gyvenimo kokybei ir psichinei sveikatai. Kai tai sujungiama su neįgaliųjų teisių skatinimu ir visuomenės dalyvavimu, galima pasiekti tikrai puikių revoliucinių rezultatų. Nors aktyvus sportas reikalauja didelių pastangų, daugelis supranta, kad sportas stiprina sveikatą, tačiau būna trūksta valios siekti užsibrėžto tikslo. Taigi, neįgaliųjų dalyvavimo sporte motyvavimo sistema ir sporto organizacijų bendradarbiavimo sistema turi būti tobulinama (Hums, Moorman, and Wolff, 2003). Bendrai, veikla, orientuota į aukštesnių (bendravimas, saviraiška) poreikių tenkinimą, skatina žmogų tobulėti.

1.7 Paralimpinės sporto organizacijos

Dalyvavimas sporte, kai naudojamas kaip įrankis skatinti sveikatą, gyvenimo kokybę ir socialinę integraciją, yra universalus kultūrinis darinys, kuris kerta negalios, amžiaus, lyties, socialinio ir ekonominio statuso bei tautybės skirtumus. Neįgaliųjų sportas yra apibrėžiamas kaip sportas, kuris buvo

sukurtas ar specialiai naudojamas sportininkų su negalia (Blauwet and Willick, 2012). Nors dabar visuotinai priimta, kad neįgaliųjų dalyvavimas sporte yra ne tik įmanomas, bet ir skatinamas, taip buvo ne visada.

Neįgaliųjų sporto istorijos pradžią galima sieti su 1888 m. įkurtu kurčiųjų sporto klubą Berlyne. 1960 m. Romoje vyko Stoke'o Mandeville'o žaidynės tais pačiais metais kaip olimpinės žaidynės ir naudojant tas pačias Olimpines sporto šakas. Po kelių dešimtmečių, 1989 m., buvo įkurtas Tarptautinis Paralimpinis komitetas (toliau – IPC), kuris rėmė tolesnį paralimpinių žaidynių augimą ir plėtrą. 2001 m., Santykiai tarp IPC ir Tarptautinio olimpinio komiteto (toliau – TOK) pasiekė precedento neturintį bendradarbiavimą su modelio „vienas pasiūlymas, vienas miestas“ (angl. „one bid, one city“) priėmimą. Šis modelis numatė, kad paralimpinės ir olimpinės žaidynės būtų visada rengiamos tame pačiame mieste, vadovaujant tam pačiam organizaciniam komitetui (Chang et al. 2011). 2008 m. 3951 sportininkas iš 148 šalių varžėsi vasarą vykusiose Pekino paralimpines žaidynėse. Paralimpinės žaidynės yra antras pagal dydį sporto renginys pasaulyje, iš karto po vasaros olimpinių žaidynių. Taigi, TOK ir IPC toliau stiprina abipusiai naudingus santykius, ir sutartis „vienas pasiūlymas, vienas miestas“ (angl. „one bid, one city“) yra aktyviai tęsiama.

Paralimpinės žaidynės vystėsi dramatiškai, žaidynės pasklido geografiškai, perėjo į naujas sporto šakas, apėmė įvairesnes negalias ir suteikia viltį, kad prieiga prie sporto yra prieinama visiems. Paralimpinės žaidynės taip pat pabrėžia pokyčius nuo sporto kaip terapinių varžybų iki elitinių įvykių, kuriems būdingas prestižas, didėjanti konkurencija ir kova dėl medalių (Chang et al. 2011). Tačiau išlieka keletas iššūkių. Vienas iš jų slypi tame, kad ne visos negalios vertinamos vienodai, per paralimpinį judėjimą arba apskritai visuomenę. Pavyzdžiui, kol varžybos su ratukais yra priimtina paralimpinės programos dalis, sportininkai su mokymosi negalia sunkiau susilaukia pritarimo varžytis. Antrasis iššūkis kyla iš to, kad olimpiada nustelbia paralimpinės žaidynės ir kelia dilemą kiek integracijos procesas turėtų tęstis. Paralimpinės žaidynės tam tikromis dienomis dažniausiai pritraukia gausias minias pvz. kai yra iškilmingas žaidynių atidarymas arba kada organizatoriai platina daugybę nemokamų bilietai, ypač moksleiviams. Nors, egzistuoja judėjimas, kuris mano, kad paralimpinės ir olimpinės žaidynės galiausiai turėtų būti sujungtos į vieną renginį (Blauwet and Willick 2012), kiti autoriai mano, kad paralimpinės žaidynės, vertinant pakankamą sporto renginio dydį, apimtį ir žiniasklaidos dėmesį, gali būti atskiras renginys, unikalus, bet susijęs su olimpinėmis žaidynėmis. Nors jos akivaizdžiai atsilieka nuo olimpinių žaidynių rėmimo žiniasklaidoje, ypač todėl, kad įmonės ir toliau nelinkę savęs sieti su paralimpiečiais, ir pavaizduoti neįgalius sportininkus savo produkcijos reklamoje yra drąsus reprezentacijos žingsnis (Gold and Gold 2007). Apibendrinus, paralimpinės žaidynės yra svarbus ir populiarus renginys, jos dažnai yra užgožiamos olimpiados ir dėl menkesnio žiniasklaidos dėmesio ir negali vystytis toliau, bei gerinti neįgaliųjų sportininkų įvaizdžio.

Tarptautinis Paralimpinis komitetas (toliau IPC) ir paralimpinis judėjimas atsirado iš lygiomis

teisėmis paremtu judėjimo dėl įtraukimo ir lygybės sportuojant asmenims su negalia. IPC dėl savo nuolatinio postūmio tinkamai atstovauti neįgaliuosius, išlaiko aukštą prioritetą skatinant šiuo metu dar vis nepakankamai atstovaujamus asmenis sporte su negalia, ypač moteris bei sportininkus su reikalinga itin didelę priežiūra ir palaikymu. Taip pat ekonominių išteklių kliūtys dažnai atgraso nuo dalyvavimo. Kaip šio įtraukimo skatinimo pavyzdys šiuo metu yra IPC skatinta iniciatyvą kurti ir teikti aukštos kokybės paslaugas, kaip pigesnių sportinių neįgaliųjų vežimėlių tiekimas, kaip priemonė skatinti teisingumą ir galimybę visiems dalyvauti paralimpinėse sporto šakose. Be to, IPC toliau bendradarbiauja su lygiagrečiais sportiniais judėjimais užtikrinant visišką ir teisingą sportą žmonėms, turintiems įvairių tipų negalias, tokias kaip Kurčiųjų olimpiada (angl. Deaflympics) ir Specialioji olimpiada (angl. Special Olympics). Kartu su paralimpinio judėjimo augimu ugdomas ir visuomenės sąmoningumo, siekiant informuoti visuomenę apie sportininkų su negalia pasiekimus. 2008 m. Pekino Paralimpinės žaidynės sulaukė televizijos žiūrovų dėmesio, jas stebėjo net 3,8 milijardo žmonių visame pasaulyje. Neišvengiamai padidėjo matomumas, populiarinimas paralimpinių sporto šakų visame pasaulyje, kad sportas yra reali galimybė tobulėti asmenims, turintiems įvairias neįgalumo kategorijas (Chang et al. 2011). Šis visuotinis pripažinimas palaiko pasaulinę tendenciją naudoti sportą kaip sveikatos stiprinimo, ligų prevencijos katalizatorius, ir konfliktų sprendimą. Interneto, spausdintos ir transliuojamos žiniasklaidos poveikis toliau stiprina paralimpinį judėjimą, populiarina sportininkus. Vienas iš žiniasklaidoje aptartų atvejų Oskaras Pistorius, Pietų Afrikos sportininkas, paralimpinis čempionas T44 100, 200 ir 400 m nuotolių. Neseniai O. Pistorius varžėsi abiejuose Londono olimpinės ir paralimpinės žaidynės, ir taip kelia diskusiją apie sąvokos dviprasmiškumą tarp „neįgaliųjų“ ir „sveikųjų“. Jo atvejis, savaime padidino pasaulinį neįgaliųjų sportininkų įvaizdį, kaip stiprių, gebančių ir norinčių laužyti stereotipus asmenų. Be to, padidėjus neįgaliųjų sporto įvaizdžiui, padidėjo neįgaliųjų teisių gynimo atvejų, išaugo lygių galimybių užtikrinimas. Taigi, paralimpinės organizacijos ne tik skatina neįgaliuosius įsitraukti, varžytis su savimi ir kitais, bet ir naikina žymią skiriančią „neįgaliuosius“ ir „sveikuosius“.

Apibendrinant, nuo neįgaliųjų sporto pradžios „Stoke Mandeville Games“ praėjus daugiau nei 60 metų atsirado paralimpinės žaidynės kaip vienas geriausių elitinių sporto renginių visame pasaulyje. Paralimpinis sportas jaudina ir įkvepia gerbėjus iš viso pasaulio. Dar svarbiau yra tai, kad paralimpinis sportas skatina neįgaliųjų teises, aplinkos prieinamumą, tobulėjimą socialinės integracijos, sveikatos ir sveikatingumo srityse.

1.8 Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas

Pasaulinis sveikatos planas dėl fizinio aktyvumo, kuris buvo priimtas 2018 m. gegužės mėn. Pasaulio sveikatos asamblėjoje, sustiprino nacionalinių politikų atsakų svarbą sprendžiant fizinių

aktyvumą lemiančius veiksnius (Rowe et al. 2013). Nors skatinant fizinį aktyvumą daugelis sektorių (įskaitant sporto mokyklas) turi atlikti svarbų vaidmenį, ilgą laiką dėmesys buvo skiriamas sporto ir sveikatos vaidmeniui, nesvarbu sveikųjų ar neįgaliųjų, atsižvelgiant į aiškų šių sektorių derinimą su fizine veikla, buvo padėti pagrindai sektorių, organizacijų bendradarbiavimo precedentui siekiant bendro tikslo. Pavyzdžiui, jei sporto organizacijos nori prisidėti prie socialiai pažeidžiamų žmonių sveikatos gerinimo, jos gali norėti bendradarbiauti su visuomenės sveikatos organizacijomis, kad gautų reikiamą patirtis kuriant įtraukią ir sveikatą skatinančią sporto aplinką (Hermens, Verkooijen, and Koelen 2019).

2008 m. buvo nurodytas vyriausybės ketinimas paversti Jungtinę Karalystę „pasaulyje pirmaujančia sporto nare“, panaudojant 2012 m. Londono olimpinės ir paralimpinės žaidynes, kad įkvėptų gyventojų fizinio aktyvumo pokyčius. Joje buvo iškeltas tikslas skatinti dar du milijonus žmonių būti aktyviais, o atsakomybė už tikslo įgyvendinimą buvo padalinta tarp sporto ir sveikatos sektorių. Ant Milton ir kitų (2019), nepaisant to, kad nepavyko pasiekti tikslo, tai buvo pirmoji šalies politika, nustatanti bendrą nacionalinį tikslą sveikatos ir sporto sektoriams, o nuo jo paskelbimo šių dviejų sektorių, organizacijų darbotvarkės vis labiau derinamos. Tai suteikia precedento neturinčią galimybę abiem sektoriams bendradarbiauti siekiant bendro tikslo pagerinti gyventojų sveikatą fiziniu aktyvumu (Milton, Cavill, and Bauman 2019). Gali būti, kad šis bendradarbiavimas, jei bus išlaikytas, gali sukurti tvaresnį fizinio aktyvumo palikimą, nei galėjo atsirasti dėl trumpalaikio efekto surengus Londono olimpinės ir paralimpinės žaidynes. Taigi, pastangos turėtų būti sutelktos į politinį suderinamumą, kuris susiformavo nuo žaidynių, ir į tai, kaip maksimaliai padidinti partnerystę, siekiant ilgalaikio gyventojų fizinio aktyvumo lygio pokyčio.

Manoma, kad organizacijų, tokių kaip paralimpinės organizacijos, ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo susitarimai, kuriais siekiama bendrų tikslų, lemia: efektyvesnį, teisingesnį ir demokratiškesnį sprendimų priėmimą; paslaugų teikimo kokybės padidėjimas; geresnį kainos ir kokybės santykį (Balloch ir Taylor 2001). Tyrėjai Hermens ir kiti (2019), išskyrė tris bendruosius bendradarbiavimo sėkmės rodiklius. Pirmasis rodiklis yra susijęs su bendrais darbo rezultatais bendruomenėje (Roussos & Fawcett, 2000; Zakocs & Edwards, 2006). Fizinio aktyvumo padidėjimas socialiai pažeidžiamose grupėse arba pagerėjusi sporto programų dalyvių savijauta yra keletas bendruomenės rezultatų, susijusių su sėkmingu bendradarbiavimu. Antrasis rodiklis yra susijęs su tvarumu. Organizacijų, kaip paralimpinių organizacijų, bendradarbiavimas yra tvarus, jeigu jis yra ilgalaikis, stabilus ir savarankiškas (Cramm, Phaff, & Nieboer, 2013; Pucher, Candel, Boot, & de Vries, 2017). Svarbu atsižvelgti į bendradarbiavimo tvarumą kaip sėkmės rodiklį, nes gali praeiti daug metų, kol pasiekiamas lauktas rezultatas. Keletas mokslininkų, įskaitant Laskerį, Weissą ir Millerį (2001) bei Zakocą ir Edwardsą (2006), nurodo sinergiją kaip dar vieną organizacijų bendradarbiavimo sėkmės rodiklį. Partnerystės sinergija atspindi perspektyvų sumą, žinių ir įgūdžių, kuriuos įneša dalyvaujantys

žmonės ir organizacijos. Taigi, partnerystė turi būti sinergiška, kad bendradarbiaujančių pusių veiksmai būtų veiksmingesni už pavienes organizacijas ar asmenis siekiant bendruomenės rezultatų (Hermens, Verkooijen, and Koelen 2019).

Norint nustatyti „kas veikia“ sporto organizacijų, įskaitant paralimpinių organizacijų, bendradarbiavime, svarbu suprasti, kaip apibrėžti bendradarbiavimo procesai ir rezultatai skiriasi pagal skirtingas bendradarbiavimo formas (Baker, El Ansari, and Crone 2017). Egzistuojanti partnerystės procesų ir rezultatų įvairovė mokslininkams ir praktikams yra iššūkis tinkamai nustatyti metodikas. Nors bandymų įvertinti bendradarbiavimo efektyvumą tiesioginio poveikio terminai egzistuoja (Andrews ir Entwistle, 2010), jie linkę būti šališki apie procesų, o ne rezultatų vertinimą (Dowling ir kt., 2004). Vadinasi, nors organizacijų bendradarbiavimo požiūriai buvo pagrįsti jų tariamu gebėjimu užsiimti spręsti sudėtingus klausimus, tokius kaip sveikata, sporto skatinimas ir socialinė priežiūra (Roussos ir Fawcett, 2000; Rummery, 2003), egzistuoja paradoksali situacija, kai išlieka santykinis supratimas apie bendradarbiavimo rezultatus. Panašiai, atsižvelgiant į sporto ir fizinio aktyvumo partnerystės kontekstą, taip pat buvo reikalaujama geriau suprasti partnerystės procesus, remiantis tuo, kur gali pagrįstai gauti įrodymų, kurie palengvina ir informuoja apie bendro pobūdžio pastangas sprendžiant sportą ir fizinį aktyvumą (Carter, 2005). Stebina tai, kad sporto ir fizinio aktyvumo partnerystės tyrimai nesulaukė tokio pat dėmesio kaip ir kitose politikos srityse, pavyzdžiui, sveikatos stiprinimo, kur bendradarbiaujančių partnerių darbas buvo nuolat palaikomas ir tikrinamas. Organizacinio išlikimo būtinybė sporte kontekstas yra aiškiai suprantamas (Babiak ir Thibault, 2008; 2009), ir tikėtina, kad partneriai yra priversti bendradarbiauti daugiausia mainais už finansavimą ir išteklius. Tai greičiausiai vyksta kontekste, kuriame sąveika pasitikėjimo, išteklių ir paskatų yra sudėtinga (Harris ir Houlihan, 2014). Taigi akivaizdu, kad daugybė vidinių veiksnių, pavyzdžiui, santykiai su valdžia ir išoriniai veiksniai, pavyzdžiui, institucinės vertybės ir praktika, greičiausiai paveiks sporto organizacijų bendradarbiavimo formą ir funkcijų veiklos kontekstą. Tačiau trūksta metodikos dabartiniame sporte ir fizinio aktyvumo bendradarbiavimo literatūros tema, kuri palengvintų daugybės asociacijų vertinimą partnerystės aspektais. Be to, nors Frisby ir kt. sugalvota teorinė sistema (2004) yra naudinga tiriant su sportu susijusių partnerystės valdymo klausimus, kokybinis požiūris riboja potencialą įvertinti bendradarbiavimo dimensijų sąsajas, paliekant klausimų, susijusių su partnerystės procesų ir rezultatų tarpusavio ryšiu.

Bendradarbiaujant gali kilti iššūkių, kai dalyvaujančios organizacijos turi skirtingas vertybes ar tikslus (Mansfield 2016). Atsižvelgiant į tai, kad atitinkamos organizacijos anksčiau savarankiškai dirbo skatindamos „sveikatą“ ir „sportą“, nebuvo aišku, kaip bus įgyvendinamas jų bendras veiksmų planas ir ar tai sustiprins ar slopins kiekvieno sektoriaus pastangas skatinti fizinį aktyvumą. Anot L Phillpots (2011) ir kitų, sporto nauda ir jo galimas indėlis į pilietiškumą, individualios ir vietos bendruomenės plėtrą yra trikdomas centralizuotos vietos politikos mikrovaldymo. Pasak anksčiau paminėtų autorių,

kultūros žiniasklaidos ir sporto departamentų tikslas yra, kad apskrities sporto partnerystės supaprastintų daugybės agentūrų partnerių, dalyvaujančių teikiant bendruomenės sporto paslaugas, struktūrinę, finansavimo ir atskaitomybės tvarką. Vyriausybės finansavimas dėl sporto politikos vykdymo, turėtų būti ilgalaikis, turinti aiškią viziją (Phillpots, Grix, and Quarmby 2011). Tai padėtų ne tik sumažinti įtampą tarp bendradarbiaujančių šalių bet ir pagerinti projektų įgyvendinimą.

Taigi, svarbu, kad bendradarbiaujančių organizacijų rezultatai sėkmės atveju viršytų gerovės kūrimo kaštus ir būtų daugiau dėmesio skiriama tikslų, tokių kaip konkurencinė sėkmė, tinkamas reguliavimas ar finansavimas, pasiekimui.

2. PARALIMPINIŲ SPORTO ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMO TYRIMO METODOLOGIJA

Bendradarbiavimas sporte – svarbus gebėjimas, ypač šiais konkurencingais laikais, kai siekiama maksimaliai išnaudoti bendrus išteklius ir pasiekti bendrų norimų tikslų. Anot A. Armo ir J. Darulytės (2015), kai sportinė veikla yra grindžiama sąžiningu rungtyniavimu, tokioje veikloje vystosi konkuravimo, savitvartos, pasitikėjimo savimi ir partneriu ar aplinka, savivertės, bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimai. Šiuolaikiniame konkurencingame ir besikeičiančiame pasaulyje, sporto organizacija ir jos nariai susiduria su tais pačiais iššūkiais, kaip ir bet kuri kita organizacija, jiems keliami reikalavimai plėtrai, rezultatams. Bendradarbiaudamos sporto organizacijos ir jos nariai gali pasiekti daugiau tiek savo, bet bendrai sporto ir sportininkų labui. Paralimpinės sporto organizacijos pradeda suvokti bendradarbiavimo nešamą naudą, kuri taupo organizacijų išteklius, tačiau jos dar vis pildo savo patirties bagažą. Būtent todėl šia tema Lietuvoje atliktų tyrimų galima rasti labai nedaug. Daugiau atliktų tyrimų galime rasti apie kitų organizacijų bendradarbiavimą ir jų nešamą naudą, kaip: bendradarbiavimas viešajame sektoriuje su privačiais sektoriais, organizacijų ir gyventojų bendradarbiavimas, bei kitų sporto organizacijų bendradarbiavimas su rėmėjais ir t.t. Tokiose atvejuose neretai galima pastebėti asmeninius interesus, kurie duoda projektams didesnę motyvaciją, pagreitį bei lankstumą. O paralimpinėms sporto organizacijoms dažnai būna sunkiau bendradarbiauti, nes jos yra mažesnės sporto organizacijos savo šalyse, kurios turi mažiau galimų naudojimui išteklių. Tačiau išanalizavus mokslininkų pateiktą informaciją moksliniuose darbuose apie bendradarbiavimo sėkmės veiksnius, galima daryti išvadą, kad gerinant bendradarbiavimo sąlygas bei įgūdžius didėja ir organizacijų bendradarbiavimo efektyvumas ir našumas (J. Bersėnaitė, R. Tijūnaitienė, G. Šaparnis, 2012), V. Juščius ir V. Grigaitė (2011), bei D. Cibulskienė, (2011).

Gerėjant paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimui, didėja ir nešama naudą neįgaliesiems sportininkams. Viena iš tų naudų gali būti stebima netolimoje perspektyvoje, t.y. kai apjungiami tam tikri resursai, kaip žmogiškųjų išteklių resursai – daugiau sukauptų žinių įvairiose patirtyse, greičiau ir efektyviau galima pasiekti užsibrėžtus organizacijos tikslus; kiti resursai gali būti materialiniai – dalinamasi bendromis patalpomis renginiams, posėdžiams ir konferencijoms; finansiniai resursai – rėmėju, partnerių paieška, jų investicijos į sportininką ir į jo vykdomą veiklą, kuri nebūtinai gali būti susijusi su sportu. Tačiau nešama bendradarbiavimo paralimpinių sporto organizacijų vertė gali būti neapčiuopiama trumpajame periode, bet stebima tolimesnėje perspektyvoje ir gerokai platesniu mastu. Tai yra nešama socialinė bendradarbiavimo vertė, kai bendradarbiavimo dalyviai padidina savo pačių įgytas žinias, pasitikėjimą savimi, sugebėjimą prisitaikyti pokyčių laikotarpiu. Paralimpiniame sporte, socialinę vertę gauna ne tik neįgalusis sportininkas, bet ir paralimpiečių šeimų nariai – per pozityvias emocijas, pasididžiavimą ir sustiprintą tikėjimą geresne ateitimi.

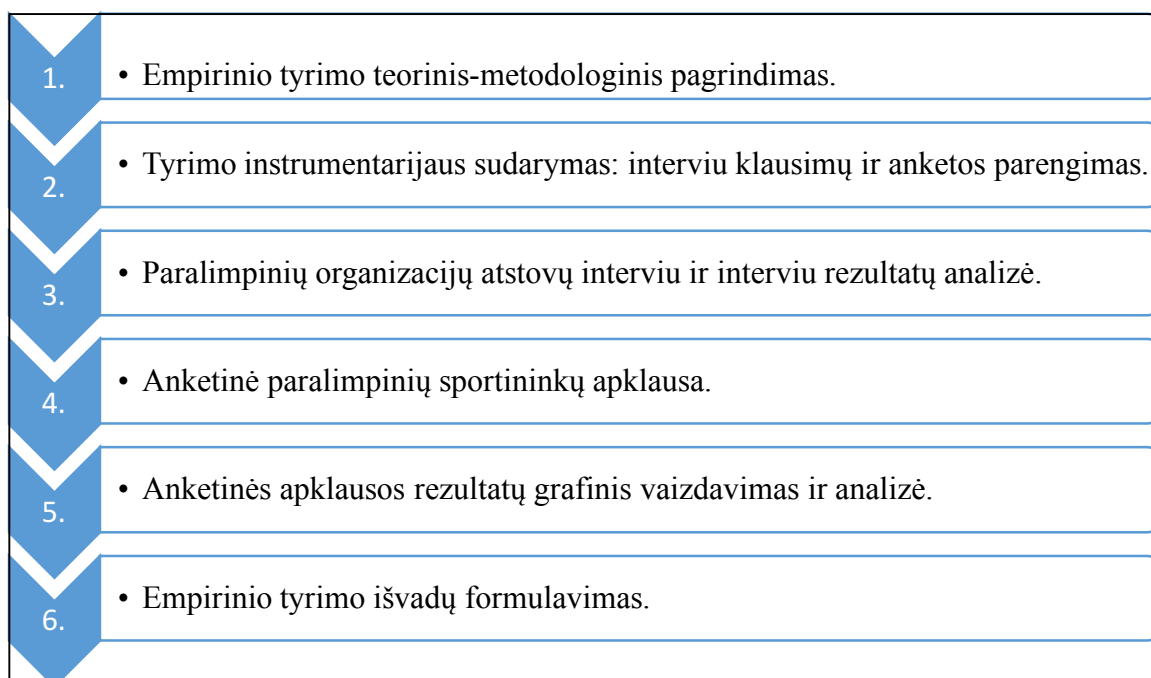
Empirinio tyrimo tikslas: ištirti, kokią vertę sukuria paralimpinių sporto organizacijų tarpusavio bendradarbiavimas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pasitelkus paralimpinių organizacijų atstovų interviu išgryninti aspektus, atkleidžiančius, kokią naudą gauna neįgalieji sportininkai, jų treneriai ir neįgaliųjų sporto organizacijos bendradarbiaujant paralimpinio sporto organizacijoms.
2. Anketinės apklausos metodu išsiaiškinti, kokią vertę kuria paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas sportininkų požiūriu.

Tyrimui atlikti buvo pasirinkti du metodai: kokybinis - interviu metodas ir kiekybinis tyrimo metodas t.y. anketinė apklausa.

Atliekant empirinį tyrimą, buvo vadovaujamosi tyrimo eiga, pavaizduota paveiksle Nr.2:

2 pav. Empirinio tyrimo atlikimo schema

Interviu metu tyrimo dalyvių buvo prašoma pasidalinti asmenine patirtimi grįsta nuomone, kokią vertę sukuria paralimpinių sporto organizacijų tarpusavio bendradarbiavimas neįgaliesiems sportininkams, jų treneriams ir pačioms neįgaliųjų sporto organizacijoms. Teorinėje MBD dalyje paaikškėjo, jog tarporganizacinis bendradarbiavimas gali būti naudingas bendradarbiaujantiems subjektams įvairiais aspektais. Pagrindinis bendradarbiavimo partnerystės aspektas, kuris galiausiai yra susijęs su socialiniais santykiais, reikalingais užsibrėžtams tikslams pasiekti (Foster-Fishman ir kt., 2001). Bendradarbiavimo nauda tokiu atveju – pasinaudoti kito žiniomis ir pranašumais bendram rezultatui pasiekti. Ši strategija gali pasitaikyti ir nagrinėjant sportininkų ir sporto organizacijų bendradarbiavimą: sportininkai jungiasi prie sporto organizacijos, siekiant pasinaudoti jos teikiamais

privalumais, žinių baze, įtaka. Bendradarbiavimas taip pat gali būti suvokiamas kaip bendra strategija, norint gauti tam tikrų socialinių ar materialinių naudų. Šiuo teoriniu pagrindu buvo grindžiami interviu klausimai.

Interviu dalyvių imtis. Interviu dalyvavo 5 asmenys: paralimpinio komiteto generalinis sekretorius Paulius Kalvelis, paralimpinio komiteto atstovas spaudai Donatas Gribauskas, neįgaliųjų Europos čempionato ieties metimo nugalėtojas Andrius Skuja, neįgaliųjų Europos čempionato prizinininkas rutulio stūmimo Ramūnas Verbavičius ir vienas iš geriausių Lietuvos neįgaliųjų treneris Deimantas Jusys. Visi interviu dalyviai daugelį metų yra aktyviai įsitraukę į Lietuvos paralimpinių organizacijų veiklas. **Tyrimo etika:** interviu dalyviai buvo informuoti ir sutiko, jog pokalbis bus įrašomas, taip pat davė leidimą šiame darbe minėti jų pavardes ir nenuasmenintai pristatyti interviu turinį.

Interviu duomenų rinkimas. Pokalbiai buvo vykdomi nuotoliniu būdu. Įrašinėjant pokalbius buvo naudojama IOS „Voice Memos“ programa.

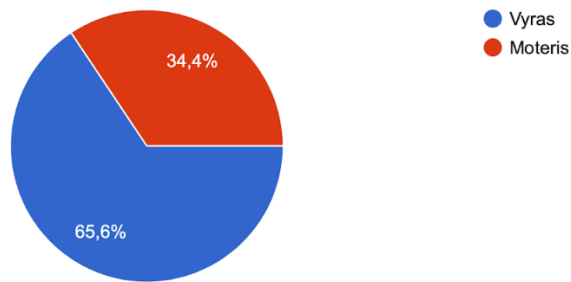
Interviu įrašai buvo transkribuoti ir išanalizuoti, gauta informacija susisteminta ir struktūruota bei pateikta lentelėse. Interviu transkriptai pateikiami MBD priede Nr. 1.

Sudarant kiekybinio tyrimo instrumentą – apklausos **anketą**, remtasi D. Majauskiene, A. Ratkevičiumi (2015), Chang et al. (2011), Blauwet ir Willick (2012), V. Leveckyte (2013), V. Kavaliausku, J.V.Vaitkevičimi, (2013) ir kitais autorių darbais, kuriuose nagrinėjamas tarporganizacinio bendradarbiavimo fenomenas neįgaliųjų sporte. Rengiant anketinės apklausos klausimus taip pat buvo remtasi interviu rezultatais. Interviu metu praktikai išsakė nuomonę, kokią naudą gauna neįgalieji sportininkai, kai paralimpinės organizacijos, kurioms sportininkai priklauso, bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitomis organizacijomis.

Anketinės apklausos populiacija ir imtis. Tyrime dalyvavo viena tikslinė grupė – Lietuvos neįgalieji sportininkai, turintys fizinę negalią. Lietuvoje fizinę negalią turinčių žmonių yra apie 150 000. 2020 metų Lietuvos paralimpinio komiteto generalinio sekretoriaus Pauliaus Kalvelio pateiktais duomenimis, aktyviai iš jų sportuoja apie 1800 asmenų. Tyrimo imtis buvo sudaryta patogiosios atrankos būdu. Anketos respondentams – iš viso 61 sportininkui buvo pateiktos naudojant „Google Forms“ anketinės apklausos programą. Pilnai anketą užpildė ir tyrėjui grąžino 32 asmenys. Kitaip tariant, anketų grįžtamumas siekė nepilnai 53 procentus. Kadangi anketų grįžtamumas neaukštas, anketinės apklausos rezultatų negalima generalizuoti formuluojant išvadas. Nepaisant šio apribojimo, tyrimas leido išryškinti pagrindinius aspektus, kalbant apie tai, kuo reikšmingas paralimpinių organizacijų bendradarbiavimas.

Detalizuojant informaciją apie apklausos dalyvius, respondentai pasiskirstė taip: tyrime dalyvavo 21 vyras ir 11 moterų.

Kokia jūsų lytis?
32 atsakymai

3 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal lytį

Tyrimo metu buvo užtikrinti tyrimo etikos reikalavimai: anketos buvo anoniminės, todėl vardo ir pavardės ar kitos asmenybę leidžiančios identifikuoti informacijos respondentams pateikti nereikėjo.

3. EMPIRINIO TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

3.1. Paralimpinių sporto organizacijų atstovų interviu rezultatai

Interviu metu paralimpinių organizacijų atstovų buvo prašyta pasidalinti asmenine patirtimi grįsta nuomone apie tai, kuo vertingas paralimpinių organizacijų bendradarbiavimas neįgaliesiems sportininkams. Interviu rezultatai parodė, kad ryškiausia paralimpinių organizacijų bendradarbiavimo nauda apima ekonominius aspektus, tokius kaip tiesioginė finansinė paspirtis ir kita ekonominė nauda, pvz., nemokama sportinė apranga, vitaminai, transportas, moralinius aspektus, pvz., sportininkų pripažinimas, žinomumas, reputacija, bei socialinius aspektus, tokius kaip neįgaliųjų sportininkų socializacija, socialinė neįgaliųjų sportininkų šeimų integracija ir pan.

Apibendrinti interviu rezultatai pateikti lentelėje Nr. 1, kurioje interviu pagrindinės temos bei potemės pateiktos kartu su jas pagrindžiančiomis interviu dalyvių citatomis.

Temos	Potemės	Citatos
1. Ekonominė perspektyvinė nauda neįgaliųjų sporto organizacijoms	Finansinio potencialo gerinimas	„Tiek ekonominė nauda yra, kad viskas būtų bendra, nes nereikia dviejų bazių, nereikia ten dviejų trenerių, treneris gali dirbti ir su tuo ir su tuo ir panašiai.” P. Kalvelis.
	Veiklos tęstinumo galimybių stiprinimas	„...aš jau nekalbu apie socialinę naudą, kad jeigu tarkim sportininkas yra rodomas per televiziją, girdimas per radiją <...> tai gali padėti gerinti sąlygas esamiems sportininkams, pritraukti naujų ir tiesiog vystyti tą sportą.” D. Gribauskas.
2. Nematerialinė vertė neįgaliųjų sporto organizacijoms	Žinomumas visuomenėje	„Va tai, nauda, tai visų pirmiausia būtų tokia akivaizdi, tai sakykim, mūsų sportininkų viešumas, matomumas, informacijos apie Paralimpinį judėjimą kiekio didinimas ir jos prieinamumas Lietuvos žmonėms...”D. Gribauskas.
	Bendradarbiavimas dėl aukštesnių sportininkų ir organizacinės veiklos rezultatų	„...integravimo per sportą eina, jos pavyzdžiai gali būti vat Lietuvos lengvosios atletikos čempionatas, gali būti va dabar plaukimo čempionatas, burbulas treniruočių vyksta kartu, mūsų sportininkai su olimpiečiais ir va ta nauda ir yra, kad <...> daryt viską bendrai ir tas duoda nu vat tokių teigiamų rezultatų.” P. Kalvelis.
3. Materialinė nauda neįgaliųjų sportininkų treneriams	Pajamos	„O treneriai, tai viskas atsiliepia jų atlyginimuose, kadangi, dabar kai irgi projektas yra, kad neįgaliuosius su sveikaisiais sulyginti į vieną grupę, tai tas gaunasi, atsispindi trenerių atlyginimuose - padidėja automatiškai ir jiems patiems treneriams geresnės

		sąlygos treniruot tuos neįgaliuosius pasidaro.” R. Verbavičius.
	Sporto stovyklos	„...tai apkraut, kad į stovyklą išvažiuot , ar kažkur startą gauti prieš pagrindinį, sakykim, metų startą, tai vat čia nauda treneriui.” D. Jusis.
	Profesinio tobulėjimo išvykos	„...tai apkraut, kad į stovyklą išvažiuot, ar kažkur startą gauti prieš pagrindinį , sakykim, metų startą, tai vat čia nauda treneriui.” D. Jusis.
	Naujas inventorius	„...padeda įsigyti naujus inventorius...” A. Skuja.
4. Nematerialinė vertė neįgaliųjų sportininkų treneriams	Žinomumas ir reputacija	„ Nagi tai iš dalies irgi tos pačios naudos vėlgi tas pats galioja ir tas pats žinomumas ir tas pats matomumas...” D. Gribauskas.
	Profesinis tobulėjimas	„...kas nevienoda, tai yra vat treneriui reikia būti kūrybingam ir pritaikyti tam tikrą rungtį pagal nu žmogaus ypatumus, nu susijusius su negalia., aiškinti, o daugiau viskas iš principo vienoda.” P. Kalvelis.
5. Materialinė nauda neįgaliesiems sportininkams	Pajamos	„Sportininkams nauda ta, kad kada sakykim pasiekia lygį tą iš nacionalinio pereina į tarptautinį, ane kažkiek, tai sportininkas įgauna kažkokias tai socialines garantijas yra ir stipendijos , yra ir maistpiningiai...” D. Jusis.
	Kita materialinė asmeninė parama sportininkui	„...reikia ir tos visos avalynės ir aprangos, tai ten su traininginēm kelnēm sunku vis tiek kažkaip....Tai vat, tai visas tas padeda apsirūpinti inventorium...” A. Skuja.
	Geresnės sporto treniruočių galimybės	„...taip pat miestai atstovaujami, kai kurie skiria stipendijas, padeda ruoštis, padeda organizuoti stovyklas, tiesiog, prisideda prie išvažiavimų į varžybas... ” A. Skuja.
	Sveikatinimo, sveikatos priežiūros ir reabilitacijos paslaugos	„Tai yra: vitaminai, kraujo tyrimai , stovyklos, varžybos, prieš varžybas startai, Lietuvoje, užsienyje, tą viską organizuoja, viską nuo Europos čempionato iki Paralimpinių žaidynių, ten pasaulio čempionatas, viską viską, už viską yra atsakingas Paralimpinis.” D. Jusis.
6. Socialinis poveikis neįgaliesiems sportininkams	Teigiamas psichoemocinis poveikis	„...jeigu jau žmogus sportuoja, jeigu jam sekasi, tai didėja jo savivertė, didėja savarankiškumas, tikėtina, kad žmogus pasiekęs sporte ir užsispyrimas, valia visa kita didėja... Sportas šitą rūpinimąsi sumažina labai labai ženkliai.” P. Kalvelis.
	Neįgaliųjų atskirties mažinimas ir gyvenimo kokybės gerinimas	„...tas čempionatas, lengvosios, tai ką vat žiūrėk nu Delfi šneka ta pati Airinė Palšytė, tai jinai sako, kad nauda yra ne tik tai nu sportininkams, mums, bet nauda yra ir jiems, kaip nu pamatyti, suprast tą negalią, kaip bendrauti ir jie supranta, kad nu tie, vat jinai supranta, kaip jinai šneka, kad sportininkas ar su negalia ar be

		negalios, jisai yra visiškai vienodas...” P. Kalvelis.
	Žinomumas kaip socialinio palaikymo veiksnys	„... patrauklesnis žmonėms pasidaro ir nu smagu, kai sportininką žino, ateina žmogus pasveikina, vat mačiau, kaip Tu dalyvavai varžybose kažkokiose, va sirgau už Tave. ” R. Verbavičius.
7. Socialinė vertė neįgaliųjų sportininkų artimiesiems	Socializacija	„...beveik kiekvieno sportininko šeimos nariai dalyvauja kartu ir stovyklose ir Kalėdiniuose vakaruose kažkokiuose, nu ir Kalėdiniuose, kaip pulingo tokie, kartu žaidžia boulingą, kartu stovyklose yra kažkokios sugalvojamos, nu kažkokie žaidimai ir panašiai, nes nu tai va toje vietoj yra tas, o kada įsijungia šeimos nariai, tada lengviau išlaikyt klubui tą sportininką ir treneriui lengviau, nu esmė taip.” D. Jusis.
	Socialinė integracija	„...kuo sunkesnė negalia, tuo daugiau šeimos nariai įsijungia į patį procesą, sakykim, kad ir tą užimtumą, ar patį sportą, ar profesionalesnį sportą, nes jie dažniausiai dalyvauja atėję būna kaip lydintys, kaip padedantys žmonės...” D. Jusis. visi būnam kartu: šeimos nariai, treneriai, sportininkai, visi.” D. Jusis.
	Teigiamas psichoemocinis poveikis	„...jū ten tarkim sūnus ar brolis, ar sesuo ar anūkas, turi gyvenime tikslų, nesėdi namie užsidaręs, keliauja po pasaulį, pasiekia kažką, yra žinomas, tai na aš manau, kad tai yra psichologinės didelės naudos...” D. Gribauskas.
	Pasitikėjimas neįgaliuoju artimuoju	„...žmogus pasiekęs sporte ir užsispyrimas, valia visa kita didėja, automatiškai tai įsijungia į darbo rinką, jisai pasidaro konkurencingas, savarankiškesnis ir aplinkai jo artimai <...> kai kuriem tėvam ten yra nu kaip, ne tai kad našta, bet žmogus, kuriuo reikia rūpintis. Sportas šitą rūpinimąsi sumažina labai labai ženkliai.” P. Kalvelis.
8. Materialinė nauda sportininko šeimai / artimiesiems	Mažesnė finansinė našta	„...jiem mažiau tada pastangų reikia įdėti, nes automatiškai iš tų organizacijų gauna pajamų tas jų sūnus ar dukra, tai atsiliepia tas.” R. Verbavičius.
9. Neįgaliųjų socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės	Kitų neįgaliųjų susidomėjimas para-sportu	„...jeigu mūsų sportininkai dalyvauja šituose čempionatuose, kurie yra matomi, žiūrimi ir sekami žmonių Lietuvoje, ar ne, tai vėlgi jeigu kažkokie žmonės, turintys negalią, bet nesportuojantys pamatys, kad va yra tie žmonės ir dalyvauja ir sportuoja ir varžosi

pažanga laiko perspektyvoje		kartu su sveikaisiais, tai aš manau, kad vienas kitas, dešimt ar dvidešimt per artėjančius kelerius metus galbūt prisijungs irgi prie to sporto.“ D. Gribauskas.
	Neįgaliųjų sporto galimybių gerinimas	„...yra pavyzdys, trys žmonės, mes atėjom septynioliktais metais, septynioliktais metais į mus kreipėsi irgi dar Česonis, kurio niekas nežinojo, Raimeda ir Aušra, tai buvo trys žmonės, kurie buvo, norėjo ir neturėjo galimybių. Tai Česoniu nupirkom pradžioj dviratį, Raimedai suorganizavom pistoletą, Aušrą nuvežem į Londoną, nes ją jau buvo viena iš organizacijų ją taip nurašius, mes į tai investavom, ir savo laiką, Paralimpinio pinigus, praėjo vat keturi, trys metai ir iš tų trijų mes turim jau vieną kelalapį į Tokiją...” P. Kalvelis.
	Visuomenės švietimas neįgaliųjų galimybių atžvilgiu	„...jungti žmones ir neįgaliuosius, šviesti sveikuosius, kaip mes gyvenam ir taip toliau, kad baigtusi tie galų gale ar skersi žvilgsniai kažkokie, kad nu tie stereotipai dingtų, kad būtų visi lygūs su lygiais, kad neskirstytų pagal negalią, ar tu šlubas, ar be rankos ar dar koks nors ir kad susijungtų, dirbtų visi bendrai.” A. Skuja.
	Kontaktų plėtra sporto veiklos pažangai	„Taip, nu pavyzdžiui, kaip per kiekvienas varžybas užmezgami su skirtingų šalių kontaktai , pradžioj kažko rimto nėra nuveikiama, bet po to įsibendruojant, po truputi, tai automatiškai atsiranda bendri projektai, bendri tikslai, kurių siekiama...” R. Verbavičius.
	Tarptautiniai projektai neįgaliųjų sportininkų gerovei	„Čia kelerių metų bėgyje, vat konkretus pavyzdys, kaip dabar vat yra man panaikinta ieties metimo rungtis, po truputi bendradarbiavimas su įvairių šalių federacijom ir Paralimpiniais komitetais, kurie dabar vat ir mūsų šalis rašė ir serbai, ir bulgarai, dar kitos šalys rašė protestus, kad grąžintų tą rungtį vėl į programą varžybų...” R. Verbavičius.
	Atskirties mažinimas tarp neįgaliųjų ir sveikųjų sportininkų	„...vertė medalio, pavyzdžiui, Gudžius gauna Olimpiniį ir Bilius gauna Paralimpiniį, medalius sudėk, jie vienodi, jie vienodi, tik skiriasi ten ar Paralimpinių - Olimpinių dirželis, turbūt tas ir viskas, tai vat. Vienodi medaliai, vieno vertė septynis kartus mažesnė, negu kito, tai va <...> Nu tai vat, apie ką ir kalbam, o dabar jau lygios teisės...” D. Jusis.

1. lentelė. Paralimpinių sporto organizacijų atstovų interviu rezultatai

Išanalizavus interviu duomenis išryškėjo 9 temos ir 28 potemės susijusios su bendradarbiavimo nešama nauda. Temos pasidalijo pagal: „ekonominę perspektyvinę naudą neįgaliųjų sporto organizacijoms”, „nematerialinę vertę neįgaliųjų sporto organizacijoms”, „materialinę naudą neįgaliųjų

sportininkų treneriams”, „nematerialinę vertę neįgaliųjų sportininkų treneriams”, „materialinę naudą neįgaliesiems sportininkams”, „socialinius poveikius neįgaliesiems sportininkams”, „socialinę vertę neįgaliųjų sportininkų artimiesiems”, „materialinę naudą sportininko šeimai / artimiesiems” ir „neįgaliųjų socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės pažangą laiko perspektyvoje”. Tačiau potėmės ir konkretesnės gaunamos naudos iš bendradarbiavimo pasiskirstė netolygiai. Paraatletai jaučia didesnę ekonominę ir socialinę naudą nei jų treneriai ar kitos neįgaliųjų sporto organizacijos. Taip yra todėl, kad neįgalusis sportininkas yra visų šių neįgaliųjų sporto organizacijų ir trenerių branduolys. Be jo visa ši jaučiama bendradarbiavimo nauda būtų kur kas mažesnė.

Pirmojoje temoje „Ekonominė perspektyvinė nauda neįgaliųjų sporto organizacijoms” išryškėja **finansinio potencialo gerinimo nauda**, kai kitos neįgaliųjų sporto organizacijos, kaip Lietuvos aklųjų sporto federacija ar Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija gauna tam tikrą ekonominę naudą iš padidėjusio neįgaliųjų sporto populiarumo ir naujų rėmėjų atsiradimo ar atskirties mažinimo tarp sveikųjų ir neįgaliųjų sportininkų. Taip pat kita ekonominė nauda neįgaliųjų sporto organizacijoms yra **veiklos tęstinumo galimybių stiprinimas**. Didėjant para-sporto žinomumui, didėja ir jo populiarumas, ir Lietuvos neįgaliųjų žmonių įsitraukimas į neįgaliųjų sportą, o tai pritraukia papildomas lėšas neįgaliųjų sporto organizacijoms.

Antrojoje temoje „Nematerialinė vertė neįgaliųjų sporto organizacijoms”, panašiai kaip ir pirmoje temoje, didelę reikšmę turi **žinomumas visuomenėje**. Vis augant neįgaliųjų sporto populiarumui, keičiasi ne tik pačių neįgaliųjų požiūris į save patį ir į sportą, bet keičiasi ir visos visuomenės požiūris bei kitų su sportu susijusių organizacijų. Antrojoje potėmėje respondentų yra minimas **bendradarbiavimas dėl aukštesnių sportininkų ir organizacinės veiklos rezultatų**. Puikus pavyzdys, kai 2020 metų rugpjūčio mėnesį Lietuvos lengvosios atletikos federacija bendradarbiaudama su Lietuvos paralimpiniu komitetu suorganizavo bendrą sveikųjų ir neįgaliųjų sportininkų **nacionalinį lengvosios atletikos čempionatą**, kuris padėjo ne tik neįgaliesiems, bet ir sveikiesiems sportininkams pagerinti savo rezultatus.

Trečiojoje temoje „Materialinė nauda neįgaliųjų sportininkų treneriams” iš 4 potėmių didžiausią dalį sudaro – **pajamos**. Interviu analizė parodė, kad trenerių pajamos tiesiogiai priklauso nuo jų sportininkų rezultatų. Tad jei tarporganizacinis bendradarbiavimas puikiai vyksta: paralimpinis komitetas padeda neįgaliųjų sporto federacijoms, o jos padeda neįgaliųjų sporto klubams ir jei ta nauda pasiekia sportininką – ji turi teigiamą įtaką jo rezultatams, todėl didėja ir trenerių pajamos. Kitos trenerių jaučiamos naudos yra: **profesinio tobulėjimo išvykos** ir **sporto stovyklos**. Treniruočių stovykla sportininkui būtų neveiksminga, jei joje nedalyvautų atleto treneris. Todėl jos yra pilnai apmokomos treneriams: nuo skrydžių bilietų, viešbučių iki maitinimo. Be to, treneris išvykose mato: kitų šalių sportininkus, jų trenerių taikomus naujausius treniruočių metodus, technikas ir taip treneris tobulėja savo profesijoje. Paskutinė potėmė, kuri pažymi materialinę naudą treneriams yra **naujas inventorių**. Naujas

inventorius treneriams visada palengvina darbą, padeda lengviau išmokyti atletą naujų judesių, pratimų, kurie po to atsispindi sportininko rezultatuose, o tai vėliau turi tiesioginę įtaką trenerio atlyginimui.

Ketvirtojoje temoje „Nematerialinė vertė neįgalųjų sportininkų treneriams” labai didelę prasmę turi **žinomumas ir reputacija**, bei jau minėtas, **profesinis tobulėjimas**. Treneris, kaip savo srities specialistas, žinoma, nori nesustoti tobulėti, gilinti savo žinias, išbandyti naujus treniruočių metodus ir technologijas. Dirbant su neįgalioju sportininku treneris turi būti kūrybingas ir lankstus, gebantis pritaikyti treniruočių metodiką pagal atleto negalią. Visa tai padeda jam tobulėti savo profesijoje, būti kūrybingu ir žingeidžiu. Tokie treneriai nelieka nepastebėti, kartu su jų sportininkų žinomumu auga ir jų žinomumas bei reputacija. Kuo treneris yra kūrybingesnis ir lankstesnis, kuo jis geriau pritaikys savo treniruočių metodus pagal sportininko negalią, tuo labiau bus stiprinamas profesionalumas ir reputacija.

Penktoji tema, kurią išskyrė respondentai – „Materialinė nauda neįgaliesiems sportininkams”, ši tema buvo plačiausiai aptariama interviu metu. Pagrindinė materialinė nauda, kurią gauna atletai – **pajamos**. Priklausomai nuo sportininko lygio jis gauna stipendijas/ maistpinigius, kuo atletas pasirodo geriau sezono metu, tuo gauna daugiau pajamų ruošiantis kitų metų sezonui. Be to, sportininko pajamoms gali turėti įtakos ir žinomumas, kuris gali pritraukti įvairių rėmėjų dėmesį. **Kita materialinė asmeninė parama sportininkui**, kurią pastebėjo respondentai yra geresnės treniruočių sąlygos. Pavyzdžiui naujesnis, įvairesnis inventorius, patogesni, labiau pritaikyti sportiniai rūbai bei avalinė. Visa tai turi didelę įtaką sportininko pasirodymui varžybų metu. Kas dar turi didelę įtaką atleto rezultatams, tai **geresnės sporto treniruočių galimybės**. Respondentai mini, kad pilnai apmokėtos treniruočių stovyklos Lietuvoje ir užsienyje prieš didžiuosius metų startus turi labai didelę įtaką jų pasiruošimui ir tai juos veda link profesionalesnio pasiruošimo. Neįgalųjų sportininkų profesionalesnį pasiruošimą startams parodo – **sveikatinimo, sveikatos priežiūros ir reabilitacijos paslaugos**, kurios jiems ypač reikalingos norint išvengti traumų ir išlaikyti aukštą fizinio parengtumo (treniruotumo) lygį sezono metu. Kraujo tyrimai, masažai, maisto papildai visi jie yra apmokami paralimpinio komiteto ir tai yra labai svarbi reabilitacinė priemonė neįgaliesiems sportininkams.

„Socialinis poveikis neįgaliesiems sportininkams”, tai kita bendradarbiavimo nauda, kurią stipriai jaučia neįgalieji sportininkai dalyvaudami paralimpiniame judėjime. Neįgalusis žmogus, kuris dalyvaudamas para-sporte supranta, kad jo negalia, tai nėra kažkokia gyvenimo kliūtis, kuri neleidžia jam jaustis pilnavertišku žmogumi, o tai vis dėl to yra palaiminimas, kuris leido atrasti sportą, gauti pragyvenimo šaltinį, atrasti nepakeičiamų draugų, įspūdingų kelionių ir nuotykių, o visa tai turi, anot respondentų, **teigiamą psichoemocinį poveikį** jiems. Taip pat kita socialinė nauda iš bendradarbiavimo tarp neįgalųjų sporto federacijų ir sveikųjų sporto federacijų yra **neįgalųjų atskirties mažinimas ir gyvenimo kokybės gerinimas**. Iš tokių bendrų projektų gauna naudos ne tik neįgalieji sportininkai, bet ir visi Lietuvos žmonės turintys negalią, nes taip yra laužomi stereotipai apie neįgaluosius žmones ir jų gebėjimus. To eigoje keičiasi visos visuomenės nusistovėjęs požiūris į neįgaluosius asmenis. Bendri

televiziniai projektai, radijo pokalbiai, įvairūs straipsniai apie neįgaliuosius sportininkus ir jų gyvenimo kelionę, taip pat turi įtakos neįgaliųjų įvaizdžiui. **Žinomumas kaip socialinio palaikymo veiksnys** paraatletams yra labai reikšmingas, nes tuomet jie jaučia palaikymą iš visuomenės, supranta, kad jų sportas yra žinomas, žiūrimas ir įdomus. Su žinomumu ateina ir nepažystamų žmonių palaikymas, susidomėjimas, patrauklumas, o tai turi teigiamą poveikį neįgaliųjų sportininkų socialiniam ir profesiniam gyvenimui.

Septintoji tema „Socialinė vertė neįgaliųjų sportininkų artimiesiems” respondentai užsiminė, kad neįgalieji sportininkai turi daugybę bendrų renginių kartu su savo artimiausias žmonėmis, kuriuose jie kartu sportuoja, keliauja į bendras šeimų treniruočių stovyklas, žaidžia boulingą ir taip vyksta **socializacija** tarp neįgaliųjų, artimųjų ir sporto organizacijų. Taip pat bendrų treniruočių metu atletai važiuoja su savo šeimos nariais į pirtis, baseinus, kuriuose kartu mokosi plaukti. Šiuo proceso metu vyksta **socialinė integracija**, kuri padeda sudominti, išlaikyti neįgalų sportininką parabendruomenėje. **Teigiamą psichoemocinį poveikį** jaučia ne tik neįgalusis asmuo dalyvaudamas paralimpiniame judėjime, bet jį jaučia ir jų artimieji. Šeimos nariai jaučia tam tikrą emocinį palengvėjimą, nes jų artimasis gali save realizuoti, yra užsibrėžęs tam tikrą tikslą, bando jį įgyvendinti, nuolat tobulėja, keliauja, patiria naujų potyrių. Neįgalusis sportininkas pasiekęs savo užsibrėžtus tikslus, ima rodyti aukštus sportinius rezultatus ar laimėti medalius, šeimos nariams atsiranda – **pasitikėjimas neįgaluoju artimuoju**. Šeimos nariai mato, kad jų artimasis ne tik rado savo gyvenimo pašaukimą ir džiaugsmą, bet ir jam tai sekasi, o tai atneša ir artimiesiems palengvėjimą, pasididžiavimą ir džiaugsmą juo.

Aštuntojoje temoje su respondentais yra kalbama apie „Materialinę naudą sportininko šeimai / artimiesiems”. Jie mini, kad dėka veiksmingo sporto organizacijų bendradarbiavimo ir neįgaliųjų sportininkų asmeninių pasirodymų sezono didžiuosiuose startuose atletai gauna pajamas ir tai sudaro **mažesnę finansinę naštą** savo šeimos nariams. Neįgalusis atletas gaudamas pajamas už savo sportinę veiklą ir jomis dalindamasis su šeimos nariais, gali pagerinti savo santykius su šeima, sumažindamas jiems finansinio stygiaus stresą.

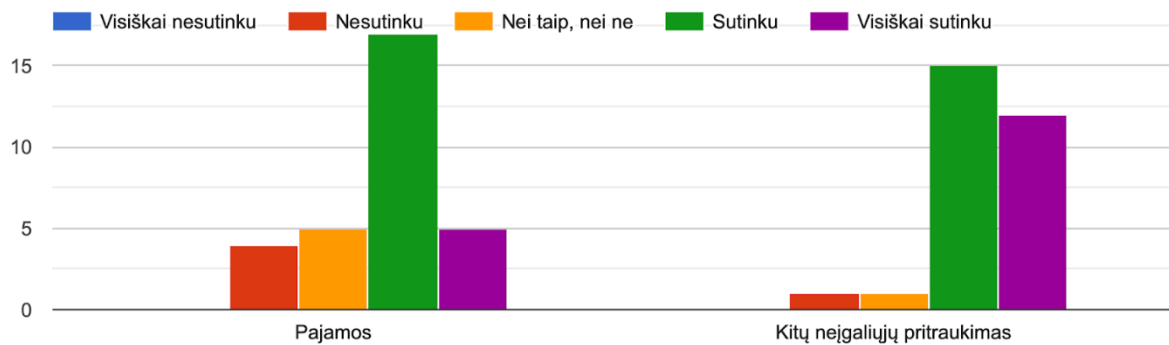
Paskutiniojoje, devintojoje temoje „Neįgaliųjų socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės pažanga laiko perspektyvoje” respondentai kalba apie įvairias bendradarbiavimo naudas, kurios tikrąjį poveikį turės tik tolimesnėje perspektyvoje. Viena iš šių naudų – **kitų neįgaliųjų susidomėjimas parasportu**. Kaip jau minėjo respondentai, žinomumas ir žiniasklaida yra labai svarbūs aspektai paralimpiniame judėjime. Kuo daugiau bus rodomas neįgaliųjų sportas, tuo daugiau viso Pasaulio neįgalieji, tame tarpe ir Lietuvos neįgalūs žmonės, domės šiuo sportu ir dalyvaus jame. Su padidėjusiu šio sporto populiarumu, ne tik patys neįgalieji keičia nuomone apie savo galimybes, bet vyksta ir **visuomenės švietimas neįgaliųjų galimybių atžvilgiu**. Todėl mažėja atotrūkis tarp sveiko ir neįgalaus asmens. Besikeičiant visuomenės nuomonei apie neįgaliųjų galimybes, gerėja ne tik jų socialinis

gyvenimas, bet ir profesinis. Neįgalieji gali lengviau rasti gerai apmokamą darbą ar daugiau draugų. Kita bendradarbiavimo nauda, tolesnėje perspektyvoje – **neįgaliųjų sporto galimybių gerinimas**. Paralimpinis komitetas bendradarbiaudamas su sportininkais investuoja lėšas į atletų pasiruošimą, mitybą, atsistatymą, o tai ateities perspektyvoje, paralimpiniam komitetui atneša aukštus sportinius rezultatus, tarptautinius apdovanojimus ir medalius. Daugėjant neįgaliųjų sportininkų skaičiui ir augant jų rezultatams vyksta **atskirties mažinimas tarp neįgaliųjų ir sveikųjų sportininkų**. Lietuva yra viena iš nedaugelio pasaulio valstybių, kuri rengia sveikųjų nacionalinius sporto čempionatus kartu su neįgaliaisiais. Dėka augančių neįgaliųjų sportinių rezultatų ir pastovaus bendradarbiavimo tarp paralimpinio komiteto ir kitų sporto organizacijų yra mažinama atskirtis tarp sveikųjų sportininkų ir neįgaliųjų bei ji laikui bėgant tik mažės. Kita nauda, kuri gali būti jaučiama tolimesnėje perspektyvoje, yra **kontaktų plėtra sporto veiklos pažangai**. Dalyvaudami neįgalieji Lietuvos atletai užsienyje vykstančiose varžybose užmezga tarptautinius kontaktus su kitų šalių neįgaliaisiais sportininkais ar jų sporto organizacijomis, kurie pirmiausia leidžia vietiniu lygiu pagerinti sportinę veiklą. Jie dalijasi naujausiomis treniruočių metodikomis ir judesių technikomis. Minėtieji kontaktai ir pokalbiai tolimesnėje perspektyvoje virsta į **tarptautinius projektus dėl neįgaliųjų sportininkų gerovės**. Tokie projektai leidžia jungtis tarptautiniams paralimpiniams komitetams ir atkurti prarastas paralimpinis sporto šakas ar vykdyti bendras treniruočių stovyklas. Visa ši nauda bus jaučiama tik tolimesnėje paralimpinio judėjimo perspektyvoje.

3.2 Anketinės apklausos rezultatų analizė

Pirmasis kiekybinio tyrimo klausimas buvo apie kitų neįgaliųjų sporto organizacijų, tokių kaip: „Lietuvos aklųjų sporto federacija” ar „Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija” gaunamą ekonominę perspektyvinę naudą iš bendradarbiavimo kartu su „Lietuvos Paralimpiniu komitetu”. Iš kokybinio, interviu metodo buvo pagrįstos dvi naudos: finansinio potencialo gerinimas (pajamos) ir veiklos tęstinumo galimybių stiprinimas (kitų neįgaliųjų pritraukimas).

Kokią iš bendradarbiavimo ekonominę perspektyvinę (materialinę) naudą gauna neįgaliųjų sporto organizacijos?

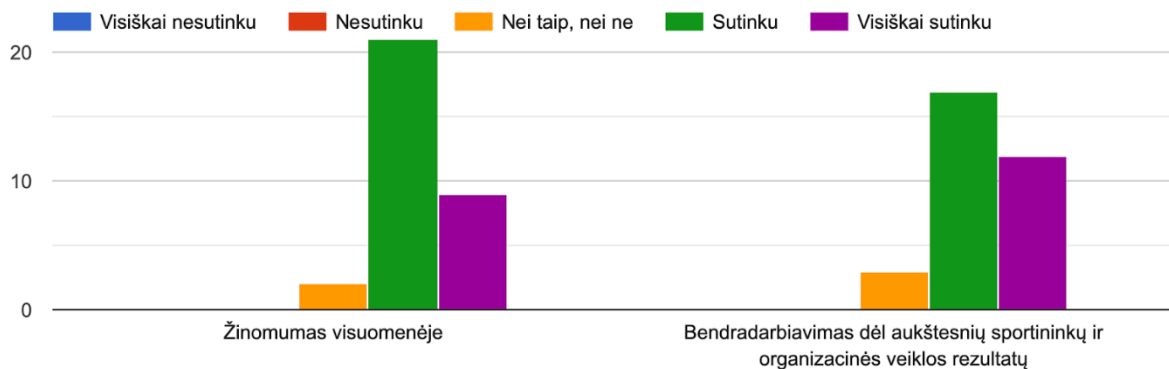

4 pav. Ekonominė perspektyvinė nauda neįgaliųjų sporto organizacijoms

4-ame paveiksle matomi duomenys rodo, kad su pirmąja gaunama pajamų nauda sutinka ne visi respondentai. 4 respondentai nesutinka su šiuo teiginiu, 5 sako nei taip, nei ne, 17 sutinka ir 5 visiškai sutinka. Vis dėl to didžioji dauguma respondentų sutinka, kad pajamos yra ta nauda, kurią gauna kitos neįgaliųjų sporto organizacijos bendradarbiaudamos su paralimpiniu komitetu. Kita materialinė nauda, kurią gauna neįgaliųjų sporto organizacijos yra kirų neįgaliųjų pritraukimas ir susidomėjimas paralimpiniu sportu. Didžioji dauguma 15 respondentų sutinka su šia nauda, jiems pritaria 12 respondentų visiškai sutinkantys su šiuo teiginiu. Tik 1 respondentas nesutinka ir 1 susilaiko sakydamas nei taip, nei ne. Todėl galime daryti išvadą, kad su šiomis abejomis neįgaliųjų sporto organizacijų gaunomis materialinėmis naudomis sutinka didžioji dauguma respondentų.

Antrasis kiekybinio tyrimo klausimas buvo- kokią nematerialinę vertę jaučia neįgaliųjų sporto organizacijos bendradarbiaudamos su Lietuvos paralimpiniu komitetu? Šiame klausime buvo išskirtos dvi nematerialinės naudos: žinomumas visuomenėje ir bendradarbiavimas dėl aukštesnių sportininkų ir organizacinės veiklos rezultatų.

Kokią iš bendradarbiavimo nematerialinę vertę jaučia kitos neįgaliųjų sporto organizacijos?

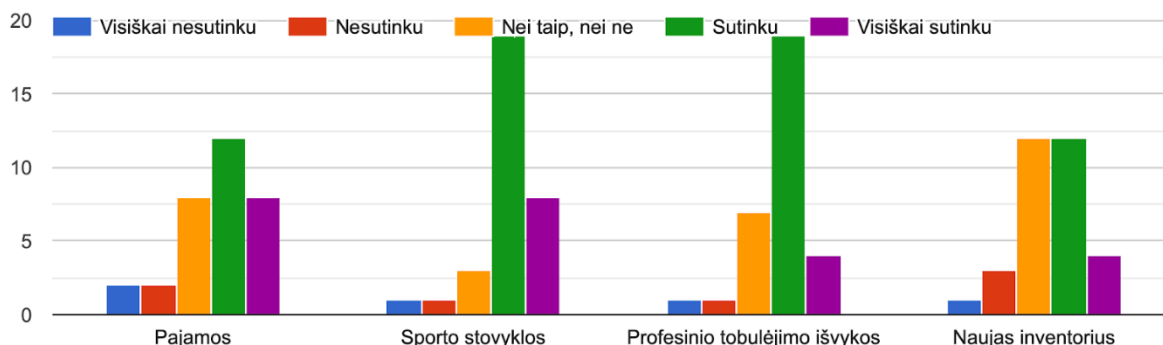

5 pav. Nematerialinė vertė neįgaliųjų sporto organizacijoms

5-ame paveiksle matome, kad apie abu veiksnius respondentų nuomonės pasiskirstė panašiai. Pirmoje gaunamoje nematerialinėje naudoje „žinomumas visuomenėje“ 9 respondentai pažymi visiškai sutinkantys su šiuo teiginiu, o 21 respondentas sutinka. Tik 2 tiriamieji susilaiko, pažymėdami nei taip, nei ne. Su antrąja nauda „bendradarbiavimas dėl aukštesnių sportininkų ir organizacinės veiklos rezultatų“ susilaiko 3 respondentai sakydami nei taip, nei ne. 17 tiriamųjų sutinka ir 12 visiškai sutinka su šia nematerialine nauda. Taigi, abi šios nematerialinės vertės neįgaliųjų sporto organizacijoms yra jaučiamos anot tyrime dalyvavusiu neįgaliųjų sportininkų.

Trečiasis empirinio tyrimo klausimas respondentams buvo apie neįgaliųjų sportininkų trenerius ir jų gaunamą materialinę naudą iš bendradarbiavimo kartu su Lietuvos paralimpiniu komitetu. Klausime buvo pateiktos iš kokybinio tyrimo gautos keturios trenerių jaučiamos naudos: pajamos, sporto stovyklos, profesinio tobulėjimo išvykos ir nauji inventoriai.

Kokią iš bendradarbiavimo materialinę naudą gauna neįgaliųjų sportininkų treneriai?

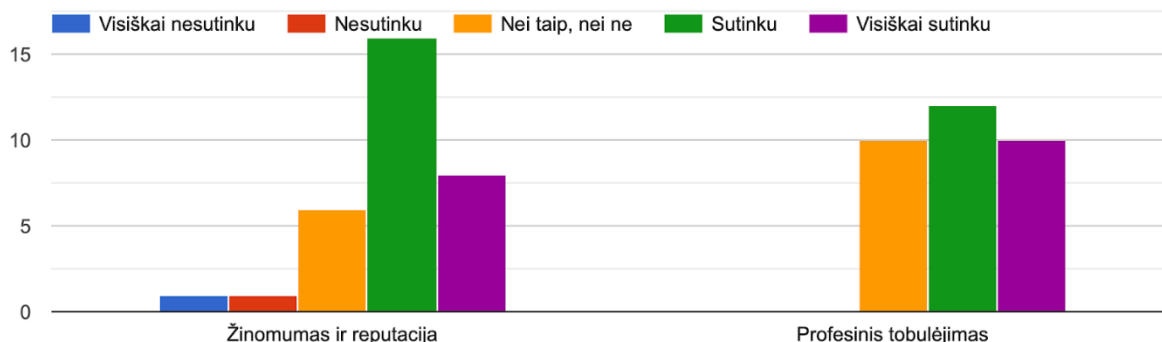

6 pav. Materialinė nauda neįgaliųjų sportininkų treneriams

6-ame paveiksle matome, kad su teiginiu, kad treneriai gauna pajamas iš bendradarbiavimo visiškai nesutinka 2 ir nesutinka taip pat 2 tiriamieji. Nei taip, nei ne pasirinko 8 respondentai, tačiau sutinka 12 ir visiškai sutinka 8 asmenys. Su teiginiu, kad treneriai gauna išvykas į sporto stovyklas sutinka didžioji dauguma respondentų (19) ir visiškai sutinka 8 žmonės. Su šiuo teiginiu susilaiko 3, nesutinka 1 ir visiškai nesutinka taip pat 1. Trečiasis šio klausimo veiksnys yra profesinio tobulėjimo išvykos. Su kuriu visiškai nesutinka 1 ir nesutinka vėl gi 1 respondentas. Susilaiko sakydami nei taip, nei ne 7 asmenys, o sutinka 19 ir visiškai sutinka 4 tiriamieji. Tačiau ketvirtajame teiginyje respondentų nuomonės pasiskirstė tolygiai, kad treneriai iš bendradarbiavimo su paralimpiniu komitetu gauna naują inventorių. 12 tiriamųjų susilaikė sakydami nei taip nei ne ir 12 sutiko. 4 žmonės visiškai sutiko ir 3 neustiko, bei 1 visiškai nesutiko. Taigi, darant išvadą, kokią didžiausią materialinę naudą gauna neįgaliųjų sportininkų treneriai- sporto stovyklų ir profesinio tobulėjimo išvykas.

Ketvirtasis anketos klausimas nagrinėja iš bendradarbiavimo su Lietuvos paralimpiniu komitetu jaučiamą nematerialinę vertę neįgaliųjų sportininkų trenerių. Viena iš tų nematerialinių naudų yra žinomumas ir reputacija, o kita profesinis tobulėjimas, kurį treneris įgyja dirbdamas su neįgalioju atletu, naudojant neformalius ir kūrybingus treniruočių metodus.

Kokią iš bendradarbiavimo nematerialinę vertę jaučia neįgaliųjų sportininkų treneriai?

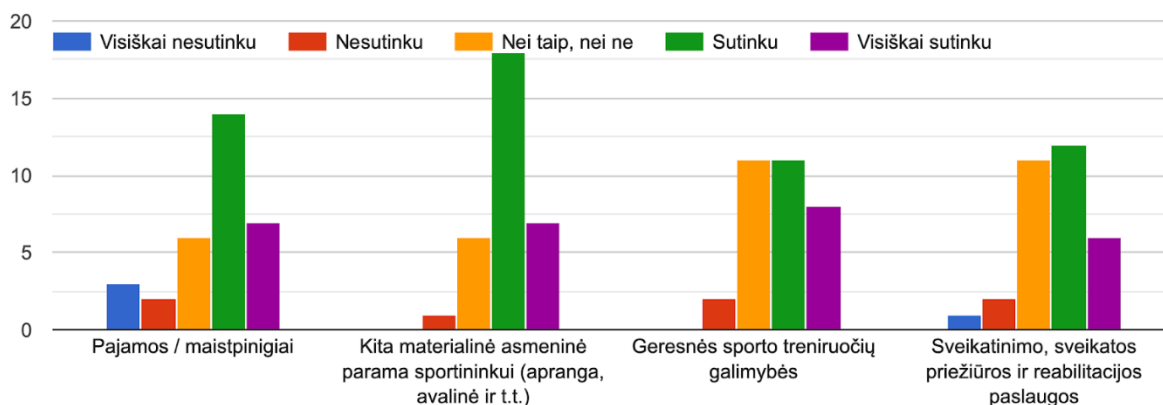

7 pav. Nematerialinė vertė neįgaliųjų sportininkų treneriams

7-ame paveiksle tiriamieji su pirmuoju teiginiu, kad treneris gauną tam tikrą žinomumą ir reputaciją dėka paralimpinio komiteto visiškai nesutinka 1 bei nesutinka irgi 1 respondentas. Tačiau su šiuo veiksmu sutinka 16 ir visiškai sutinka 8 tiriamieji, tai yra didžioji dauguma tyrime dalyvavusių žmonių. O susilaiko ir sako nei taip, nei ne 6 asmenys. Su antruoju teiginiu, kad treneriai praplečia savo profesinį tobulėjimą treniruodami neįgalų atletą sutinka didžioji dauguma (12 respondentų) bei visiškai sutinka 10 tiriamųjų. Susilaiko su šiuo teiginiu pažymėdami nei taip, nei ne 10 žmonių. Galime daryti išvadą, kad respondentai sutinka su abejomis trenerių gaunomis socialinėmis naudomis.

Penktasis kiekybinio tyrimo klausimas yra apie neįgaliųjų sportininkų gaunamą materialinę naudą iš bendradarbiavimo kartu su Lietuvos paralimpiniu komitetu. Klausime buvo pateiktos iš interviu metodo išgrynintos keturios sportininkų jaučiamos materialinės naudos: pajamos/ maistpinigiai, kita materialinė asmeninė parama sportininkams, geresnės sporto treniruočių galimybės ir sveikatinimo, sveikatos priežiūros ir rehabilitacijos paslaugos.

Kokią iš bendradarbiavimo materialinę naudą gauna neįgalieji sportininkai?

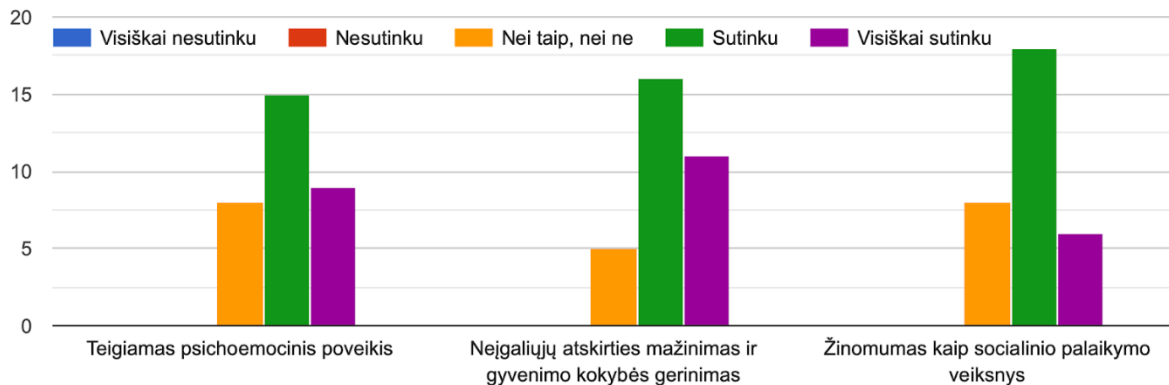

8 pav. Materialinė nauda neįgaliesiems sportininkams

8-ame paveiksle matoma pirmoji sportininkų jaučiama nauda- pajamos/ maistpinigiai. Su šia nauda visiškai nesutinka 3 ir nesutinka 2 atletai. Nei taip, nei ne pasirinko 6, tačiau su šia nauda sutinka ir ją jaučia 14 ir visiškai sutinka 7 neįgalieji sportininkai. Antrasis šio klausimo veiksnys buvo apie kitą materialinę asmeninę paramą sportininkui, tokia kaip sportinė apranga ar avalynė. Su šia gaunama nauda nesutiko tik 1 respondentas ir 6 susilaikė, pažymėdami nei taip, nei ne. Vis dėl to didžioji dalis tiriamųjų (18) sutinka su šia materialine nauda, o visiškai sutinka pažymėjo 7 atletai. Trečioji dėka bendradarbiavimo sportininkų jaučiama nauda- geresnės sporto treniruočių galimybės. Su šiuo teiginiu tapati dalis respondentų susilaikė, kaip ir sutinka po 11 respondentų. 2 tiriamieji su ja nesutinka, o visiškai sutinka 8 sportininkai. Paskutinioji neįgaliųjų sportininkų jaučiama materialinė nauda- sveikatinimo, sveikatos priežiūros ir reabilitacijos paslaugos. Šiai naudai visiškai nepitaria 1 ir nepitaria 2 respondentai. Taip pat 11 tiriamųjų susilaiko su šia nauda ir pažymi nei taip, nei ne. Su ja sutinka šiek tiek daugiau tiriamųjų (12) ir visiškai sutinka 6. Taigi, darant išvadą galima sakyti, kad antrasis veiksnys- sportininkai gauna kitą materialinę asmeninę paramą yra labiausiai jaučiamas Lietuvos neįgaliųjų sportininkų.

Šeštasis empirinio tyrimo klausimas buvo apie neįgaliųjų sportininkų jaučiamą socialinį poveikį bendradarbiaujant kartu su Lietuvos parolimpiniu komitetu. Respondentams buvo pateikti trys jų jaučiami socialinio poveikio veiksniai: teigiamas psichoemocinis poveikis, neįgaliųjų atskirties mažinimas ir gyvenimo kokybės gerinimas bei žinomumas kaip socialinio palaikymo veiksnys.

Kokį iš bendradarbiavimo socialinį poveikį jaučia neįgalieji sportininkai?

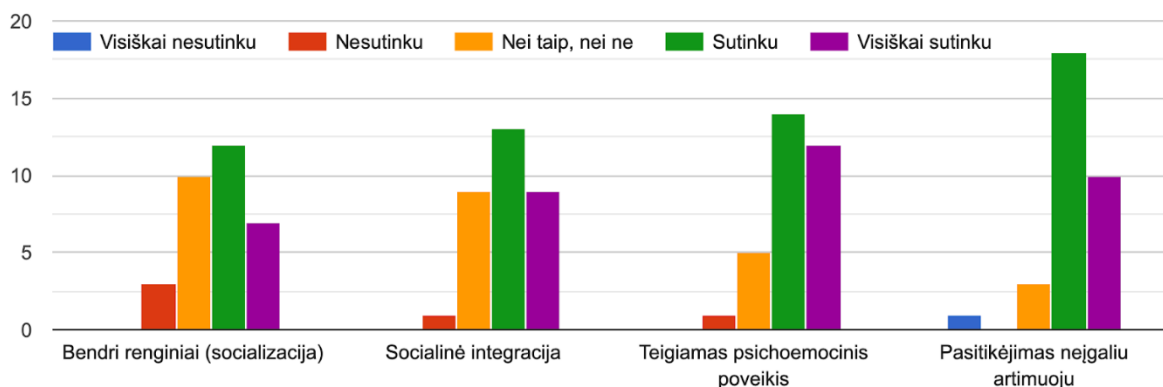

9 pav. Socialinis poveikis neįgaliesiems sportininkams

9-ame paveiksle matome pirmąją neįgaliųjų atletų jaučiamą socialinę naudą- teigiamas psichoemocinis poveikis. Su šia nauda sutiko 15 ir visiškai sutiko 9 tiriamieji. Savo nuomonės neišreiškė ir susilaikė 8 respondentai. Antrasis šio klausimo veiksnys- neįgaliųjų atskirties mažinimas ir gyvenimo kokybės gerinimas. Didžioji dalis sportininkų pildžiusių anketą sutiko su šią jaučiama socialinę naudą (16) ir visiškai sutiko 11 respondentų. Nei taip, nei ne pasirinko 5 anketą pildę asmenys. Su paskutiniąją socialinio poveikio naudą, kurią jaučia neįgalieji sportininkai bendradarbiaudami su paralimpiniu komitetu sutinka didžiausias skaičius respondentų (18), o visiškai su ja sutinka 6 tiriamieji. Su veiksmu žinomumas kaip socialinio palaikymo veiksnys susilaikė 8 žmonės. Taigi, išvadoje svarbu paminėti, kad visos trys neįgaliųjų sportininkų jaučiamos naudos yra svarbios, tačiau daugiausia populiarumo sulaukė- neįgaliųjų atskirties mažinimo socialinis veiksnys.

Septintasis anketos klausimas buvo- dėka bendradarbiavimo su Lietuvos paralimpiniu komitetu jaučiama socialinė vertė neįgaliųjų sportininkų artimiesiems. Keturios socialinės vertės buvo išskirtos dėka kokybinio metodo: socializacija, socialinė integracija, teigiamas psichoemocinis poveikis ir pasitikėjimas neįgalioju artimuoju. Su šiomis vertėmis respondentai turėjo visiškai nesutikti, nesutikti, susilaikyti, sutikti ar visiškais sutikti.

Kokią iš bendradarbiavimo socialinę vertę jaučia neįgaliųjų sportininkų artimieji?

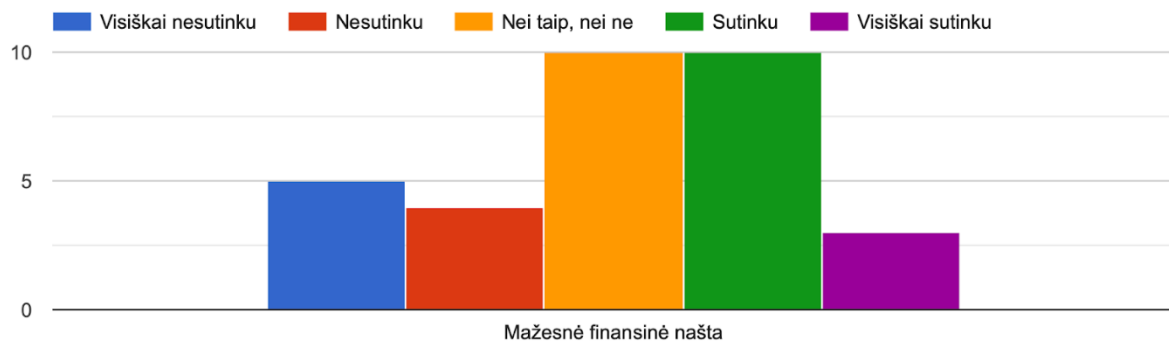

10 pav. Socialinė vertė neįgaliųjų sportininkų artimiesiems

10- amė paveiksle matome pirmąją socialinę naudą jaučiamą neįgaliųjų sportininkų šeimos narių- bendri renginiai (socializacija). Su šia verte nesutinka 3, o susilaiko ir pažymi nei taip, nei ne 10 tiriamųjų. Tačiau su ja sutinka 12 ir visiškai sutinka 7 respondantai. Antroji atleto artimųjų jaučiama vertė- socialinė integracija. Šiai vertei visiškai pritaria 9 tiriamieji. 13 sutinka su šia socialine nauda, susilaiko 9, o su ja nesutinka tik 1 respondantas. Trečioji nauda yra jaučiamas artimųjų teigiamas psichoemocinis poveikis. Su ja sutinka 14 ir visiškai sutinka 12 neįgaliųjų sportininkų pildžiusių anketą. Nei taip, nei ne pasirinko 5 asmenys, o nesutiko tik 1 respondantas. Su paskutiniąja verte, kad atsiranda pasitikėjimas neįgalioju artimuoju sutiko absoliuti dauguma (18), o visiškai sutiko 10 tiriamųjų pildžiusių anketą. Susilaikė 3 ir visiškai nesutiko tik 1 respondantas. Darant išvadą galime sakyti, kad labiausiai neįgaliųjų sportininkų artimųjų jaučiama socialinė vertė yra atsiradęs pasitikėjimas savo neįgalioju artimuoju. Tikėjimas geresne jo ateitimi ir pasididžiavimas radus savo kelią.

Aštuntame anketos klausime- kokią materialinę naudą gauna sportininko šeima/ artimieji iš neįgalaus artimojo bendradarbiavimo su Lietuvos paralimpiniu komitetu buvo pateikta tik viena nauda „mažesnė finansinė našta“. Respondantai turėjo pasirinkti ar sutinka ar nesutinka su šiuo teiginiu, kad jų gaunamos tam tikros materialinės naudos palengvina neįgalaus sportininko šeimos finansinei naštai.

Kokią iš bendradarbiavimo materialinę naudą gauna sportininko šeima / artimieji?

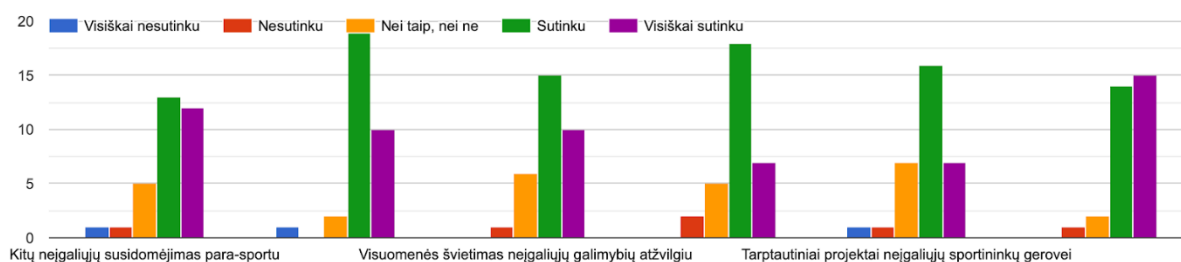

11 pav. Materialinė nauda sportininko šeimai / artimiesiems

11- amė paveiksle matome, kad su šiuo teiginiu- mažesnę finansinę našta jaučia sportininko šeima/ artimieji, toli gražu, nesutinka visi. Grafike matome, kad tiriamųjų nuomonės skiriasi. 5 tiriamieji visiškai nesutinka ir tik 3 visiškai sutinka. 4 nesutinka su šia nauda, o 10 tiriamųjų vis dėl to sutinka. Ir taip pat 10 tiriamųjų susilaiko sakydami nei taip, nei ne. Taigi, išvadoje galime minėti, kad yra svarbus neįgalus sportininko ir jo šeimos ekonominė padėtis. Jeigu šeima neįaučia finansinės naštos, tai ši nauda nėra jaučiama, bet jeigu neįgalus atleto šeimos nariai vargsta su finansais, bet kokios papildomos pajamos atneša šeimai tam tikrą finansinį palengvėjimą.

Paskutinis empirinio tyrimo klausimas buvo apie neįgaliųjų socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės pažangą laiko perspektyvoje. Tikroji paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo vertė gali būti neapčiuopiama trumpajame periode, bet sviri tolimesnėje perspektyvoje ir gerokai platesniu mastu. Šiame klausime respondentams buvo pateiktos vertės išgrynintos interviu metodo: kitų neįgaliųjų susidomėjimas para-sportu, neįgaliųjų sporto galimybių gerinimas, visuomenės švietimas neįgaliųjų galimybių atžvilgiu, kontaktų plėtra sporto veiklos pažangai, tarptautiniai projektai neįgaliųjų sportininkų gerovei ir atskirties mažinimas tarp neįgaliųjų ir sveikųjų sportininkų.

Kokia neįgaliųjų socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės pažanga galima tolimesnėje laiko perspektyvoje?

12 pav. Neįgaliųjų socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės pažanga laiko perspektyvoje

12-ame paveiksle matome pirmąją vertę, kuri yra susijusi su kitų neįgaliųjų susidomėjimu paralimpiniu sportu. Su ja visiškai nesutinka ir nesutinka po 1 tiriamąjį. Susilaiko tik 5 respondentai, o sutinka 13 ir visiškai sutinka 12 sportininkų pildžiusių šią anketą. Su neįgaliųjų sporto galimybių gerinimu visiškai sutinka 10 ir sutinka 19 anketinėje apklausoje dalyvavusių tiriamųjų. Susilaiko pažymėję nei taip, nei ne 2, o visiškai nesutiko tik 1 respondentas. Su trečiąją šio klausimo verte nesutiko 1 tiriamasis, susilaikė 6, tačiau su ja sutiko 15 atletų ir visiškai sutiko 10 anketoje dalyvavusių žmonių. Ketvirtojoje vertėje susilaikė pažymėdami, nei taip, nei ne 5 asmenys, o su ja nesutiko 2. Vis dėl to didžioji dauguma tiriamųjų sutiko su šiuo teiginiu (18) ir visiškai sutiko 7 sportininkai. Bendradarbiavimo vertei, dėl tarptautinių projektų neįgaliųjų sportininkų gerovei visiškai sutinka 7 ir sutinka 16 anketinėje apklausoje dalyvavusių atletų. Susilaikė 7 ir visiškai nesutiko ir tiesiog nesutiko po vieną respondentą. Su paskutiniąją šio klausimo verte atskirties mažinimas tarp neįgaliųjų ir sveikųjų sportininkų visiškai sutiko absoliuti dauguma tyrime dalyvavusių neįgaliųjų sportininkų (15), taip pat su ja sutinka 14 atletų. Susilaikė 2 ir nesutiko tik 1 respondentas. Galime daryti išvadą, kad visi veiksniai susiję su neįgaliųjų socialinės integracija ir gyvenimo kokybės pažanga yra labai svarbūs neįgaliesiems, tačiau neįgaliesiems sportininkams labiausia rūpi: neįgaliųjų sporto galimybių gerinimas ir atskirties mažinimas tarp neįgaliųjų ir sveikųjų sportininkų.

Apibendrinant anketinės apklausos rezultatus matyti, kad Lietuvos paralimpinio komiteto tarporganizacinio bendradarbiavimo nešama nauda yra tikrai jaučiama Lietuvos neįgaliųjų sportininkų. Su 28 anketinės apklausos pateiktomis naudomis sutinka arba visiškai sutinka didžioji dauguma tyrime dalyvavusių neįgaliųjų sportininkų. Tik viena neįgaliųjų sportininkų šeimos narių jaučiama nauda „mažesnė finansinė našta“ susilaukė didesnių diskusijų, kurios matosi 11-ame paveiksle. Tačiau šių nuomonių pasiskirstymas buvo būtent toks dėl įvairių sportininkų patirčių ir jų šeimų skirtingos finansinės padėties.

Teorinės analizės dalyje Armistead ir kt. (2007) teigia, kad organizacijų bendradarbiavimas yra „tarpsektorinė, tarporganizacinė grupė, dirbanti kartu pagal tam tikrą pripažinto valdymo formą, siekiant bendrų tikslų, kurių pasiekti būtų nepaprastai sunku, o gal ir net neįmanoma bet kuriai vienai

organizacijai atskirai. Lietuvos paralimpinis komitetas atlieka puikų darbą nustatydamas valdymo formą ir bendradarbiaudamas su kitomis neįgaliųjų sporto organizacijomis tokiomis kaip „Lietuvos aklųjų sporto federacija” ar „Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija”, numatydamas bendrus organizacijų tikslus - skatinti neįgaliųjų fizinį aktyvumą Lietuvoje ir iškovoti kuo daugiau medalių tarptautinėje arenoje. Pavienės šios organizacijos tokius aukštus tikslus pasiektų sunkiai, tačiau bendradarbiaudamos kartu, anot anketinėje apklausoje dalyvavusių sportininkų, įvykdo užsibrėžtus tikslus su kaupu.

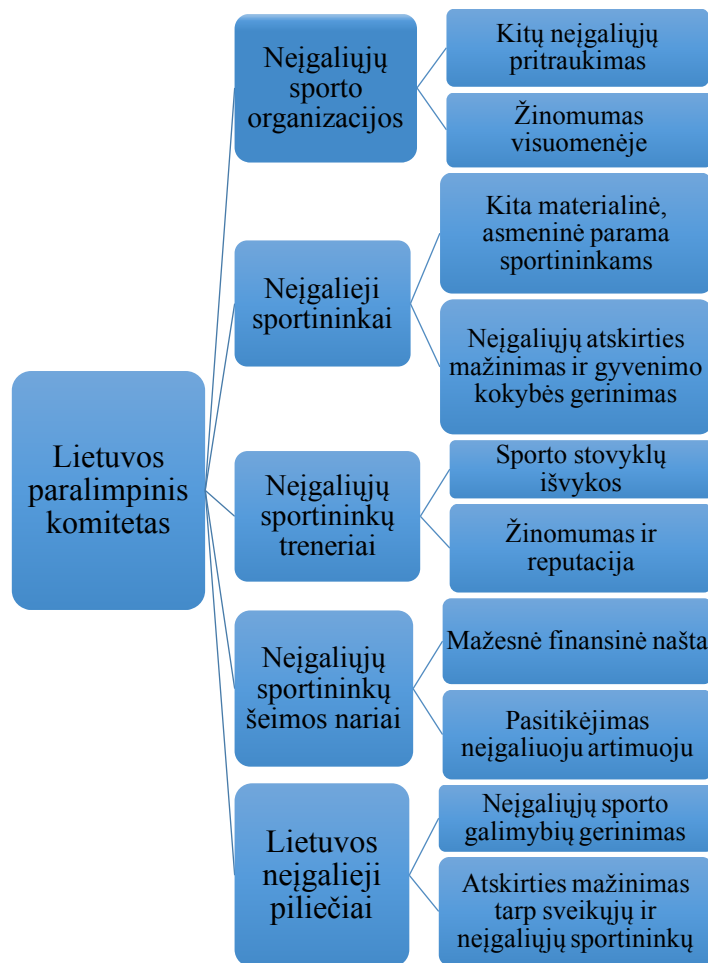
Taip pat paralimpinio komiteto vykdomi bendri renginiai, sporto stovyklos su neįgaliaisiais sportininkais ir jų artimaisiais atlieka labai svarbią funkciją kurdamas stipresnį ryšį su organizacija, pasitikėjimą ja ir jos užsibrėžtais tikslais. V. Juščius ir V. Grigaitė (2011) savo publikacijoje, remdamiesi atliktu tyrimu, taip pat pabrėžia, kad pasitikėjimas daro didžiulį poveikį tarpusavio įsipareigojimui, lojalumui. Geri tarpusavio santykiai, efektyvi komunikacija, atvirumas išorės ištekliams ir interesų grupėms yra būtina sąlyga išlaikyti pasitikėjimą tarp bendradarbiaujančių organizacijų. Kadangi profesionalus sportas turi būti nenutrūkstamas procesas, kuris turi trukti iš metų į metus, norint laimėti tarptautinius medalius, paralimpiniam komitetu yra ypač svarbu lojalumas ir sportininko išlaikymas, todėl sportininko pasitikėjimas ir noras būti šios organizacijos dalimi yra labai svarbus veiksnys.

Kadangi pasitikėjimas grindžiamas veiksminga komunikacija ir tarpusavio supratimu, sąveikos partneriams svarbu suderinti interesus ir atrasti bendrus tikslus, priimant dalyvaujančių pusių kultūrinius skirtumus ir požiūrius (D. Cibulskienė ir kt., 2011). Matomi empirinės apklausos duomenys rodo, kad neįgaliesiems sportininkams svarbūs yra ne tik medaliai, bet ir neįgaliųjų integracija į visuomenę, jos požiūrio keitimas ir atskirties mažinimas tarp sveikųjų sportininkų ir neįgaliųjų. Šioje srityje yra matoma puiki komunikacija tarp Lietuvos paralimpinio komiteto ir jo sportininkų, nes tyrimas rodo, kad tai yra ypač svarbu neįgaliesiems sportininkams, o tai ir atsispindi dabartinėje paralimpinio komiteto veikloje.

Taigi, Lietuvos paralimpinio komiteto, kaip ir bet kokios kitos sporto organizacijos tikslas ir nešama nauda turi būti paremta bendradarbiavimu, vidiniu ir išoriniu, norint pasiekti bendrus užsibrėžtus rezultatus ar tai būtų sportininkų laimėjimai, ar sporto bendrąją prasme platinimas. Tyrimo duomenys parodė, kad neįgalieji sportininkai jaučia bendradarbiavimo kartu su Lietuvos paralimpiniu komitetu nešamą naudą ar ji būtų materialinė, kuri atveda prie aukštų sportinių laimėjimų, ar socialinė, kuri leidžia neįgaliųjų sportui plėstis Lietuvoje ir užimti garbingą vietą kartu su sveikųjų sportu.

3.3 Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo reikšmė para- sporto dalyvių kontekste

Šioje schemoje pavaizduoti bendradarbiavimo ryšiai ir jų teikiamos naudos tarp Lietuvos paralimpinio komiteto ir para- sporto dalyvių: neįgaliųjų sporto organizacijų, federacijų, neįgaliųjų sportininkų, jų trenerių ir artimųjų bei visuomenės narių turinčių tam tikras negalias.

13 pav. Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo ryšių ir naudų schema

Schemoje vaizduojami bendradarbiavimo ryšiai tarp Lietuvos paralimpinio komiteto ir parasporto dalyvių atneša jiems įvairių materialinių naudų: „sporto stovyklų išvykos“, „kita materialinė, asmeninė parama sportininkui“ (apranga, avalinė ir t.t.) ir „mažesnė finansinė našta“. Tačiau tam tikros bendradarbiavimo naudos tokios kaip: „kitų neįgaliųjų pritraukimas“ ir „neįgaliųjų atskirties mažinimas ir gyvenimo kokybės gerinimas“ duoda naudos ne tik tiesiogiai bendradarbiaujantiems neįgaliesiems atletams su paralimpiniu komitetu, bet ir likusiems Lietuvos neįgaliesiems piliečiams. Tokios naudos, kaip: „neįgaliųjų sporto galimybių gerinimas“ ir „atskirties mažinimas tarp sveikųjų ir neįgaliųjų sportininkų“ priveda prie didesnio bendro neįgaliųjų fizinio aktyvumo, o tai kloja pamatus ateities neįgaliųjų sporto žvaigždėms.

IŠVADOS

Teorinė magistro baigiamojo darbo tyrimo analizė leido pastebėti, kad:

1. Bendradarbiavimo proceso metu organizacijos suteikia viena kitai to, ko kitai organizacijai trūksta, papildo viena kitą ir sustiprina bendras vertybes ir taip yra sukuriama organizacijų patikimumas. Organizacijų bendradarbiavimui didelę įtaką daro partnerystės dalyvių, partnerių abipusis pasitikėjimas, bendradarbiavimo ir bendra bendravimo kultūra, komunikacija, pagrįsta tiek oficialiais, tiek asmeniniais ryšiais, organizacijų dydis, struktūra ir veiklos geografija, patirtis, kompetencijos ir teisiniai dalykai, reglamentuojantys bendrą veiklą.
2. Bendradarbiavimas būna naudingas tarpininkaujantiems šalims, kai yra sumažinamos jo kliūtys: bendradarbiavimas yra paremtas iniciatyva, abi pusės veikia nepasyviai, visuomenės požiūris į bendradarbiaujančias sporto organizacijas yra teigiamas, paremtas gera ir visuomenei naudingumą paryškinančia komunikacija ir organizacijos yra atitinkamo dydžio bei iš panašių šalių, nepaveiktos globalizacijos neigiamų aspektų bei organizaciją sudarantys žmonės būtų tinkamo socialinio charakterio, linkusio ir pasiruošusio bendradarbiauti.
3. Konkuravimo nepakanka tikslo pasiekimui, reikalinga derinti bendradarbiavimo ir konkuravimo gebėjimus, kad pasiekti aukštesniąją kooperacijos formą. Kooperacija įgalina derinti konkuravimą, kooperavimą ir bendradarbiavimą. Harmoningai derinant bendradarbiavimą ir konkuravimą pasiekiamas geresnis rezultatas.
4. Sporto organizacijos, kaip ir bet kokios kitos organizacijos tikslas gali būti paremtas bendradarbiavimu, vidiniu ir išoriniu, siekiant pasiekti užsibrėžto rezultato ar tai būtų sportininkų laimėjimai, ar sporto bendrąją prasmę platinimas. Svarbu, kad bendradarbiaujančių organizacijų rezultatai sėkmės atveju viršytų gerovės kūrimo kaštus ir būtų daugiau dėmesio skiriama tikslų, tokių kaip konkurencinė sėkmė, tinkamas reguliavimas ar finansavimas, pasiekimui.
5. Egzistuoja teigiamas sporto poveikis savivertės, savęs efektyvumo, gyvenimo kokybei ir psichinei sveikatai. Kai tai sujungiama su neįgaliųjų teisių skatinimu ir visuomenės dalyvavimu, galima pasiekti tikrai puikių revoliucinių rezultatų. Dalyvavimas sporte, kai naudojamas kaip įrankis skatinti sveikatą, gyvenimo kokybę ir socialinę integraciją, yra universalus kultūrinis darinys, kuris kerta negalios, amžiaus, lyties, socialinio ir ekonominio statuso bei tautybės skirtumus.

Empirinis magistro baigiamojo darbo tyrimas atskleidė, kad:

6. Lietuvos paralimpinio komiteto bendradarbiavimas su kitomis neįgaliųjų sporto organizacijomis prisideda prie neįgaliųjų sporto plėtros Lietuvoje. Skatinimas neįgaliuosius sportuoti ne tik

gerina jų gyvenimo kokybę, bet ir padeda augti neįgaliųjų sporto aukšto meistriškumo lygmeniui, o tai leidžia pasiekti aukštesnius sportininkų ir organizacinės veiklos rezultatus.

7. Neįgaliųjų sportininkų trenerių bendradarbiavimas su Lietuvos paralimpiniu komitetu jiems suteikia ne tik sporto stovyklų išvykas, bet darbas su neįgaliu atletu reikalauja didelio kūrybingumo bei žinių. O tai prisideda prie trenerių profesinio tobulėjimo, bei teigiamos reputacijos ir žinomumo Lietuvos ir Pasaulio neįgaliųjų sporte.
8. Neįgalieji sportininkai jaučia ne tik materialinę naudą (pajamas, sveikatinimo paslaugas, sporto išvykas ir t. t.) iš bendradarbiavimo su Lietuvos paralimpiniu komitetu, bet jaučia ir socialinį poveikį. Tyrimas parodė, kad neįgaliųjų bendradarbiavimas su paralimpiniu komitetu atneša naudos ne tik neįgaliesiems sportininkams, bet ir visos Lietuvos neįgaliesiems piliečiams. Neįgaliųjų atskirties mažinimas ir jų gyvenimo kokybės gerinimas buvo vienas iš pagrindinių teigiamo socialinio poveikio veiksnių jaučiamų neįgaliųjų sportininkų ir tai parodo, kad paralimpinis judėjimas - kur kas daugiau negu sportas.

REKOMENDACIJOS

Tyrėjams vertėtų apsvarstyti galimybę:

- atlikti kiekybinį tyrimą tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos paralimpinių sporto organizacijų ir palyginti jų kuriamą bendradarbiavimo vertę sportininkų požiūriu.
- atlikti kokybinį tyrimą su fizinę ir regėjimo negalia turinčių sportininkų ir palyginti jų jaučiamą bendradarbiavimo naudas bei patirtis su Lietuvos paralimpiniu komitetu.

Paralimpiniui komitetui ir kitoms neįgaliųjų sporto organizacijoms vertėtų apsvarstyti galimybę:

- organizuoti bendrus renginius tarp neįgaliųjų ir jų šeimos narių taip skatinant jų fizinį aktyvumą, bendruomeniškumą, komunikaciją ir bendradarbiavimą.
- nuosekliai dalintis bendradarbiavimo, varžybų, bei treniruočių stovyklų organizavimo gerosiomis patirtimis bei iššūkiais.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai vertėtų apsvarstyti galimybę:

- gerinti ir konkretinti komunikacija su Lietuvos paralimpiniu komitetu taip įnešant aiškumo į jų vykdomą veiklą.

Neįgaliųjų sportininkų treneriams vertėtų apsvarstyti galimybę:

- bendradarbiaujant su kolegomis kurti labiausiai pasiteisinsius treniruočių metodų sąrašą dirbant su neįgaliaisiais atletais bei kategorizuoti pagal jų negalia ir sporto šaką.

Neįgaliesiems sportininkams vertėtų apsvarstyti galimybę:

- bendradarbiaujant su paralimpinio komiteto ar kitų neįgaliųjų sporto organizacijų atstovais dalintis savo asmenine patirtimi išsakant nuomonę apie bendradarbiavimo trūkumus ir iššūkius.
- dažniau dalintis savo treniruočių, išvykų į sporto stovyklas ar varžybas vaizdais savo socialiniuose medijose taip skatinat kitus neįgaliuosius sportuoti ir keisti visuomenės požiūri į neįgaliuosius ir jų gebėjimus.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Armas Audrius, and Darulytė Justina. 2015. "Bendradarbiavimo ir konkuravimo gebėjimų derinimo raiška sportinėje veikloje", 7.
2. Armas Audrius "Tarpusavio priklausomybės prielaida pagrįsto konkuravimo, kooperavimo ir bendradarbiavimo derinimo modelio taikymas sporte". 2015. Accessed April 24, 2020. https://www.lsu.lt/sites/default/files/dokumentai/mokslas/doktorantura/2013/sreaipsniu_rinkinys_2012.pdf#page=5.
3. Baker, Colin, Walid El Ansari, and Crone Diane. 2017. "Partnership Working in Sport and Physical Activity Promotion: An Assessment of Processes and Outcomes in Community Sports Networks". *Public Policy and Administration* 32 (2): 87–109. <https://doi.org/10.1177/0952076715625104>.
4. Bersėnaitė Jurgita, Tijūnaitienė Rigita, Šaparnis Gintaras "Verslo ir aukštojo mokslo organizacijų bendradarbiavimo sąlygos vykdam organizacinius pokyčius." n.d. Accessed April 19, 2020. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2012~1367188235438/J.04~2012~1367188235438.pdf>.
5. Blauwet, Cheri, and Stuart E. Willick. 2012. "The Paralympic Movement: Using Sports to Promote Health, Disability Rights, and Social Integration for Athletes With Disabilities". *PM&R* 4 (11): 851–56. <https://doi.org/10.1016/j.pmrj.2012.08.015>.
6. Chang, Ik Young, Jane Crossman, Jane Taylor, and Diane Walker. 2011. "One World, One Dream: A Qualitative Comparison of the Newspaper Coverage of the 2008 Olympic and Paralympic Games". *International Journal of Sport Communication* 4 (March): 26–49. <https://doi.org/10.1123/ijsc.4.1.26>.
7. Dilys M. "Asociacijų Įtaka Sporto Organizacijos Įvaizdžiui". 2010 Accessed April 19, 2020. https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/35807/1/ISSN2538-6778_2010_N_13.pdf#page=73.
8. Gold, John R., and Gold Margaret M. 2007. "Access for All: The Rise of the Paralympic Games." *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health* 127 (3): 133–41. <https://doi.org/10.1177/1466424007077348>.
9. Gold, John R., and Gold Margaret M. 2007 "Access for All: The Rise of the Paralympic Games." *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health* 127 (3): 133–41. <https://doi.org/10.1177/1466424007077348>.
10. Guogis, Arvydas, Gudelis Dangis, and Stasiukynas Andrius. 2014. "Nevyriausybių organizacijų ir savivaldybių santykių reikšmė, plėtojant vietinę demokratiją: atvejo tyrimai dviejose Lietuvos savivaldybėse," 10.
11. Hermens, Niels, Kirsten T. Verkooijen, and Maria A. Koelen. 2019. "Associations between Partnership Characteristics and Perceived Success in Dutch Sport-for-Health Partnerships." *Sport Management Review, Managing Sport for Health*, 22 (1): 142–52. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2018.06.008>.
12. Hums, Mary A., Anita M. Moorman, and Eli A. Wolff. 2003. "The Inclusion of the Paralympics in the Olympic and Amateur Sports Act: Legal and Policy Implications for Integration of Athletes with Disabilities into the United States Olympic Committee and National Governing Bodies." *Journal of Sport & Social Issues* 27 (3): 261–75. <https://doi.org/10.1177/0193-723503255480>.
13. Ian Lyle Reade The Application of Agency Theory to Managing Collaborative Relationships Between Sport Organizations: The Case of Sport Canada and Canadian." 2010. Accessed May 18, 2020. https://era.library.ualberta.ca/items/ee92fa64-d372-4164-8650-a01eb406630c/view/a34b56fb-95ee-4ee7-90b8-4c7c92dae2e4/Reade_Ian_June-202010.pdf.

14. Juščius, Vytautas, and Grigaite Viktorija. 2011. "Relationship Marketing Practice in Lithuanian Logistics Organizations." *Baltic Journal of Management* 6 (1): 71–88. <https://doi.org/10.1108/17465261111100879>.
15. Kavaliauskas, Vilius, and Vaitkevičius Jūra Vladas. 2013. "Neįgalųjų dalyvavimas sporto klubų veikloje," 14.
16. Lardo, Alessandra, Raffaele Trequatrini, Rosa Lombardi, and Giuseppe Russo. 2016. "Co-Opetition Models for Governing Professional Football." *Journal of Innovation and Entrepreneurship* 5 (1): 1. <https://doi.org/10.1186/s13731-016-0033-0>.
17. Leveckytė, Viktorija. 2013. "Parolimpinį judėjimą sąlygojančių veiksmų nustatymas," 68.
18. Majauskienė Daiva, Ratkevičius Agnius "Sporto organizacija - besimokanti organizacija". 2015. Accessed April 19, 2020. https://www.lsu.lt/sites/default/files/dokumentai/sportini_darbinguma_lemiantys_veiksniai_vii_2015_straipsniu_rinkinys_.pdf#page=96.
19. Malinauskas "Žmonių Bendravimo Ir Bendradarbiavimo Problemos Bei Pedagogų Socialinio Rengimo Būtinybė." 2000. Accessed May 7, 2020. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2000~1367156394852/J.04~2000~1367156394852.pdf>.
20. Milton, Karen, Nick Cavill, and Adrian Bauman. 2019. "Intersectoral Partnership: A Potential Legacy Success of the London 2012 Olympic and Paralympic Games." *International Journal of Sport Policy and Politics* 11 (1): 97–102. <https://doi.org/10.1080/19406940.2018.1522659>.
21. Panda, Brahmadev, and N. M. Leepsa. 2017. "Agency Theory: Review of Theory and Evidence on Problems and Perspectives." *Indian Journal of Corporate Governance* 10 (1): 74–95. <https://doi.org/10.1177/0974686217701467>.
22. Phillpots, Lesley, Jonathan Grix, and Tom Quarmby. 2011. "Centralized Grassroots Sport Policy and 'New Governance': A Case Study of County Sports Partnerships in the UK – Unpacking the Paradox." *International Review for the Sociology of Sport* 46 (3): 265–81. <https://doi.org/10.1177/1012690210378461>.
23. Raišienė Agota Giedrė. 2005. "Bendradarbiavimo kaip viešojo sektoriaus veiklos organizavimo alternatyvos teoriniai aspektai", 5.
24. Ricketts, Kristina G., and Jason Adam Bruce. 2009. "'Co-Opetition?' Can It Exist between Extension and Agricultural Education? - A Study on Interdisciplinary Cooperation. | Semantic Scholar." 2009. <https://www.semanticscholar.org/paper/%22Co-opetition%22-Can-it-exist-between-extension-and-A-Ricketts-Bruce/51b56b778afe2a05616ff0f6daa9385fb9f5feb1#related-papers>.
25. Rowe, Katie, David Shilbury, Lesley Ferkins, and Erica Hinckson. 2013. "Sport Development and Physical Activity Promotion: An Integrated Model to Enhance Collaboration and Understanding." *Sport Management Review* 16 (3): 364–77. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2012.12.003>.
26. Šešelgytė "Europos Saugumas: Nauji Iššūkiai Ir Bendradarbiavimo Galimybės." 2003. Accessed May 6, 2020. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2003~1367158470128/J.04~2003~1367158470128.pdf>.
27. Šilinskytė, Aušra. 2013. "Nevyriausybinių organizacijų veikla ir vaidmuo Lietuvoje," 13.
28. Vaicekauskienė Violeta "Neįgalių vaikų ugdytojų požiūris į bendradarbiavimą." n.d. Accessed May 20, 2020. <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/13335/2207-4710-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
29. Webborn, Nick, and Carolyn Emery. 2014. "Descriptive Epidemiology of Paralympic Sports Injuries." *PM&R* 6 (8S): S18–22. <https://doi.org/10.1016/j.pmrj.2014.06.003>.
30. Zaleskienė, Dr Irena, and Rutkauskienė Laima. 2003. "Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo teikiant socialines paslaugas," 10.

PRIEDAI

PRIEDAS NR. 1.

Intervių klausimai

Interviu dalyviai:

Paralimpinio komiteto generalinis sekretorius: Paulius Kalvelis.

Paralimpinio komiteto atstovas spaudai: Donatas Gribauskas.

Neįgaliųjų Europos čempionato ieties metimo nugalėtojas: Andrius Skuja.

Neįgaliųjų Europos čempionato prizininkas rutulio stūmime: Ramūnas Verbavičius.

Vienas iš geriausių Lietuvos neįgaliųjų treneris: Deimantas Jusys.

1. Kaip manote, kokią Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo naudą gauna: 1) neįgaliųjų sporto organizacijos, 2) patys neįgalieji sportininkai ir 3) jų treneriai?
1. Ką manote apie Paralimpinių sporto organizacijų nešamą bendradarbiavimo naudą, kai ji yra materialinė? Kokiomis formomis pasireiškia ta materialinė/ finansinė nauda? Koks jos poveikis konkrečiai neįgaliesiems sportininkams, jūsų manymu?
3. Atskleiskite, kokią socialinę vertę turi Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas neįgaliesiems sportininkams? Ką neįgaliųjų sportininkų ir jų artimos aplinkos gyvenime keičia bendri neįgaliųjų organizacijų projektai?
4. Ar sutinkate, kad Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo vertė gali būti neapčiuopiama trumpajame periode, bet sviri tolimesnėje perspektyvoje ir gerokai platesniu mastu. Apibūdinkite, kokia tai dažniausiai nauda ir kada, laiko prasme, galima jos tikėtis?

Interviu su neįgaliųjų Europos ieties metimo čempionu Andriumi Skuja.

Juozas: Turiu perspėti, kad įrašinėju pokalbį, jį naudosis tik moksliniams tikslams, Tavo visi duomenys bus saugūs, gali nebijoti.

Andrius: Supratau.

Juozas: Tai vat, mano, trumpai pristatysiu savo magistrinį darbą, tai mano magistrinio darbo tema yra: Paralimpinio sporto organizacijų bendradarbiavimo vertė sportininko požiūriu. Kadangi Tu esi neįgalusis sportininkas ir daug pasiekęs, labai įdomu bus išgirsti Tavo nuomonę šiais klausimais. Tai pirmas klausimas yra, kaip manai, kokią Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo naudą gauna neįgaliųjų sporto organizacijos?

Andrius: Čia su kuom tarkim pavyzdžiui?

Juozas: Pavyzdžiui, tarkim, Paralimpinis komitetas bendradarbiauja su kitomis įmonėmis, daro tam tikrus projektus bendrus ir kokia tų projektų nauda yra kitoms neįgaliųjų organizacijoms, tiesiog Tavo nuomone? Kaip Tau atrodo?

Andrius: Čia ta prasme, gali būti kaip ir tas pavyzdžiui, su Lietuvos televizija - ta Ypatingas būrys?

Juozas: Visiškai teisingai, taip, taip.

Andrius: Na, tai nieko, mano nuomone, padeda skleisti žinią, apie pačius neįgaliuosius, kad apie jų galimybes, išsklaidyt, ką jie, dauguma žmonių galvoja, kad neįgalieji labai mažai ką gali padaryti. Tai, čia buvo visiškai paprieštaravimas toksai. Tai, teko patirti, tai teko pačiam dalyvauti, ir viskas buvo normaliai, na vis tiek, mano ta negalia nėra tokia, kad aš nevaikščiočiau, ar ten dar kas nors, bet man visai patiko, bet žinoma, atskleidė daugiau ką tie žmonės gali vežimėliuose sėdintys, ar tenais judėjimo negalią, tarkim su protezais vaikstantys, kad gali ir nubėgti ir atlikinėti tas visokias karines užduotis, susijusias ne tik su fizine jėga, nes ne viską tai apima. Yra labai daug neįgaliųjų, kurie yra labai pasiekę dideles aukštumas taip pat ir mokslo srityse ir dėstytojų įvairių.

Juozas: O kaip Tau pavyzdžiui atrodo, ta pati bendradarbiavimo nauda iš Paralimpinio komiteto, dabar šnekant, kokią naudą duoda patiems sportininkams, neįgaliesiems? Bent jau tas bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis?

Andrius: Mano pagrindinis, tai tikriausiai, kad žinomumą gerina, aišku ir pritraukia tų įvairiausių investuotojų, tarkim į tą sportą. Kadangi yra atsiranda ir pažįstamų žmonių, kurie iš viso net nebuvo girdėję, tai irgi nori kažkuom prisidėt. Ta prasme, ir kuru, tarkim yra ūkininkų, kurie padeda, ten kitiems į treniruotes galų gale važinėti, yra tarkim, atstumas. Na priklauso, aišku irgi, gal tenais pažįstamas geras, dar kažką.

Juozas: O kaip Tau atrodo, kokia nauda galėtų būti, treneriams pavyzdžiui? Dabar šnekėjom apie

organizacijas, apie sportininkus, dabar kokia galėtų būti nauda patiems treneriams, kad Paralimpinis bendradarbiauja su kitom organizacijom?

Andrius: Tada yra daug lengviau, tikriausiai investavima, ne investavimo, o pinigus padeda kaupti, padeda įsigyti naujus inventorių, padeda, aišku, plėsti žinias, vis tiek, visi Lietuvos neįgaliųjų sporto klubai, aišku, glaudžiai bendrauja, kadangi ir varžybos kartu vyksta ir viskas, tai Lietuvos čempionatai ir visi vieni kitiems padeda, kas kaip gali ir organizaciniais tikslais kažkokias tai. O šiaip...

Juozas: O šiaip, paminėjai apie finansinę - materialinę naudą, tai šnekant, irgi turiu klausimą, kad šnekant apie Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimą, jos neša tam tikrą materialinę - finansinę naudą, ir kaip Tau atrodo, kokiomis formomis pasireiškia ta finansinė nauda būtent iš sportininko perspektyvos?

Andrius: Iš sportininko perspektyvos, tai tikriausiai, jeigu sportininkas yra pasiekęs gana didelių rezultatų, aišku, na tai yra valstybės skiriamos stipendijos, taip pat miestai atstovaujami, kai kurie skiria stipendijas, padeda ruošti, padeda organizuoti stovyklas, tiesiog, prisideda prie išvažiavimų į varžybas, galbūt. Toliau, galų gale yra ir jaunimo daug, kurie nėra dirbantys, ar tėveliai tenais irgi neturi galų gale tų pinigų, nes kadangi reikia ir tos visos avalynės ir aprangos, tai ten su treninginėm kelnėm sunku vis tiek kažkaip. Aišku, reikia šortų, ar termo aprangos, būna, aišku, priklauso irgi nuo metų laiko, būna, kad ir šalta, reikia ir kokią nuo vėjo striukytę turėt, tai ir viskas nekainuoja tenais viskas kaip tuose labdarynuose, ne trys, ne penki eurai, kaip dėvėti daiktai. Tai vat, tai visas tas padeda apsirūpinti inventorium, taip pat ir treniruotėse tai barjierus kokius, tai gumos visokios, tai palengvina tiek pasiruošimą.

Juozas: Kaip patys pinigai, stipendijos Tavo nuomone? Irgi yra svarbu neįgaliesiems sportininkams, ar ne?

Andrius: Taip, labai yra svarbu, kadangi šitas sportas vis tobulėja ir iš tikrųjų, labai sparčiai, kadangi kiekvienais metais iš niekur atsiranda labai stiprių varžovų, kurie realiai, net dar nebuvo pasirodę varžybose, tenais, nebuvau niekad sutikęs.

Juozas: O jau daro rekordus, ane?

Andrius: Jo ir daro nu atrodo, šiaip iš gatvės paimtas, o tenais ateina, realiai, nu į penketuką įlipa koki Europos ar Pasaulio čempionatuose.

Juozas: Šnekėjome dabar apie materialinius dalykus, kokią finansinę naudą neša sportininkams bendradarbiavimas. O dabar šnekant apie kitą naudą, tai yra tarkim materialinė nauda ir ar sutinki, kad tas organizavimas tarp Paralimpinių komitetų, tarp neįgaliųjų sporto organizacijų atneša tam tikrą ir socialinę vertę?

Andrius: Beabėjo, vis tiek stipendijos tai, kadangi šis sportas užima daug laiko, reikia vis tiek, nesustoti, realiai kiekvieną dieną eiti į treniruotes, kelti rezultatus, o tai pavyzdžiui, atidirbus dieną pavyzdžiui, nu bet kur, nuo 8 iki 5, tarkim turi normalų darbą nuo 8 iki 5, paskui dar į treniruotę eit, tai realiai, nebėra

nei susikaupimo, nei tu jėgų beturi tokių, tai irgi ta treniruotė ne pilna išsina. O pavyzdžiui, būna miestas prisideda, būna skiria ten kaip maistpinigius, tas stipendijas, kad ir mažesnes, tai iš tikrųjų, jeigu tos stipendijos būtų dar didesnės, iš kurių galėtų sportininkas tarkim išgyvent, tai, man atrodo, tarkim, gali tą darbą susirasti ten pusę etato, ar kaip nors, kad galėtų tada skirti daugiau laiko sportui. Tai vat, o aišku didelę reikšmę turi.

Juozas: Sutinku. O šnekant, apie neįgaliųjų sportininkų ir jų artimos aplinkos gyvenimą, kaip keičia bendri neįgaliųjų sporto organizacijų projektai? Ką aš turiu omeny, tai kaip Tau atrodo, kad ne tik Tavo gyvenimą paliečia tam tikri projektai Paralimpinio komiteto, bet, kaip manai, kaip paliečia Tavo artimos aplinkos: Tavo būsimos žmonos, Tavo tėvų, kaip manai, juos paliečia tie projektai?

Andrius: Na iš tikrųjų, tie žmonės, kurie mane supa, tai viską žino, vis tiek yra, domisi labiau, visada žino, kada varžybos, kada išvykos kažkokios tai. O šiaip...

Juozas: Nu kaip manai, kaip juos pačius paliečia, kaip Tavo tėvai jaučiasi, kaip Tavo draugė, žiūrėdama pavyzdžiui LRT projektą su kariuomene, arba žinant tam tikrus Tavo tiesiog pasisėkimus, kad Tu Kad ir su negalia, bet tikrai ir daug pasiekęs, ir dideli tikslai ir labai sieki jų ir eini link jų?

Andrius: Dabar tai kažkaip, tai yra susigyvenę, viskas atrodo labai įprasta. O pavyzdžiui, prieš pradėdant sportuoti, kai grįžau į Kuršėnus, į Šiaulius, dirbau, tai realiai nu iš po mokslų, tai ten realiai visiškai ten nesportavau, jokios lengvosios atletikos, tai kai pasakiau pavyzdžiui tėvams, kad mane rado tenais mano treneris, tai sakau pabandyčiau tą sporto šaką, nu ir kažkaip labai įdomiai reagavo, iš tikrųjų, sakė gal net nebandyk, na vis tiek būna tikriausiai toks nusistatymas, kad esi kažkuom, nesi ant tiek pajėgus, padaryti tokius, na kadangi aš labai didelis, tiek ūgiu, tiek svoriu, tai iš tikrųjų sunkiai atrodo, kad iš manęs galėtų būti koks nors sportininkas, bet nieko, nieko, pamačiau, kad pats pamačiau, kad galiu dalyvauti ir tuo pačiu, laikui bėgant, priprato ir tėvai ir visiškai nieko keisto jie nebemato.

Juozas: Na ir paskutinis klausimas, ar sutinki, kad tarptautinio bendradarbiavimo Paralimpinių sporto organizacijų nauda - vertė gali būti neapčiuopiama trumpuoju periodu, o ką turiu omeny, kad jinai gali būti, pasireikšti ta nauda bendradarbiavimo kažkokiam tolimesniame laikotarpyje, tarkim, po metų, po dviejų ir pavyzdžiui, kokia tai galėtų būti nauda ir kada, manai, kada galėtų pasireikšti tokia nauda?

Andrius: Ta prasme, kad tie projektai, ką atvertų kažką?

Juozas: Jo, ką pavyzdžiui, projektai tam tikri, bendradarbiavimas, Paralimpinių organizacijų, ką galėtų jie, tarkim, jie vyksta dabar, bet ką jie gali padaryti po dviejų metų, patys projektai, kaip Tu įsivaizduoji tiesiog, kaip Tau atrodo?

Andrius: Na, kaip dabar pasikeitus Paralimpinio valdžiai, kai buvo viskas pradėta daryti, kad jungti žmones ir neįgaliuosius, šviesti sveikuosius, kaip mes gyvenam ir taip toliau, kad baigtųsi tie galų gale ar skersį žvilgsniai kažkokie, kad nu tie stereotipai dingtų, kad būtų visi lygūs su lygiais, kad neskirstytų pagal negalią, ar tu šlubas, ar be rankos ar dar koks nors ir kad susijungtų, dirbtų visi bendrai.

Juozas: Supratau, labai ačiū Tau, tada linkiu Tau daug pergalių, daug gerų rezultatų ir gerų Naujų metų.

Andrius: Ačiū, ačiū, Juozai, susitiksime sektoriuje.

Interviu su vienu iš geriausių Lietuvos neįgaliųjų treneriu Deimantu Jusiu.

Juozas: Taip, tai iš karto turiu perspėti, kad pokalbį įrašinėju, bet naudosiu tik moksliniams tyrimams ir duomenys bus saugomi, tai galim pradėti. Kaip manai, kokia bendradarbiavimo nauda tarp Paralimpinių komitetų ir kitų organizacijų galėtų būti neįgaliųjų sporto organizacijoms kitoms, pavyzdžiui, tarkim Paralimpinis komitetas bendradarbiauja su, tarkim, fizine negalia turinčių federacija sportininkų ir kokia nauda būtent yra iš to bendradarbiavimo, Tavo nuomone?

Deimantas: Paralimpiniui?

Juozas: Taip, Paralimpiniui, ar kitoms organizacijoms.

Deimantas: Tai Paralimpinio, jei neturėtų tokių narių, kaip Aklųjų federacija ar ten Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija, tai nebūtų ir to Paralimpinio. Kadangi jie tiems klubams, klubai jie Paralimpiniui nėra pavaldūs, pavaldūs tik federacijom, federacijos vykdo užimtumą, vykdo sporto atrankas, sakykim, į paralimpines sporto šakas, o kada įvyksta atrankos, tada jau Paralimpinis perima daugiau tą vairą, nu taip ūkiškai, jei pasakyti, žinai. Tai vat, o esmė tokia, tai yra viso principo veikimas, federacija, klubas federacija, sakykim, sportininkas, klubas, federacija ir Paralimpinis. Tai taip, matau, kad turėtų būti tas visas, kad vienas kitam dirbtų, sakykime, jei sportininkas dirba klubui, klubui atneša ta, klubas atneša savo veiklą, kažkokią tą, pagal tą visą veikimo principą, kad atneša rezultatus federacijai, o federacija atneša indėlį savo paralimpiniam sportui. Šitas, kad jeigu nuo apačios iki viršaus viskas sklandžia, arba sakykime, mūsų pasirinkus, tai kad sklandžiau vyktų, negu kad dabar vyksta, tai aš manau, kad tada kitaip būtų biškiuka, tai vat.

Juozas: O pavyzdžiui, bendradarbiauja Paralimpinis, tarkim, su Lietuvos neįgaliųjų federacija ir iš to bendradarbiavimo kokia nauda dabar būna patiem sportininkams?

Deimantas: Sportininkams. Sportininkams nauda tas, kad kada sakykim pasiekia lygį tą iš nacionalinio pereina į tarptautinį, ane kažkiek, tai sportininkas įgauna kažkokias tai socialines garantijas yra ir stipendijos, yra ir maistpinigiai, stovyklos, nu pats, kaip sportininkas, jis jau pakyla iš, sakykime, iš to, kaip čia pavadint dabar, iš mėgėjo, sakykim, į profesionalų sportininko lygį ir ruošiasi taip, kaip ruošiasi visi profesionalūs sportininkai. Tai yra: vitaminai, kraujo tyrimai, stovyklos, varžybos, prieš varžybas startai, Lietuvoje, užsienyje, tą viską organizuoja, viską nuo Europos čempionato iki Paralimpinių žaidynių, ten pasaulio čempionatas, viską viską, už viską yra atsakingas Paralimpinis. Iš federacijos ateina pats žmogus. Tai vat.

Juozas: Dabar labai įdomu, būtent iš Tavo perspektyvos, nes irgi yra vienas iš klausimų mano parašytų, kad, o kokią dabar naudą gauna patys treneriai, iš to bendradarbiavimo?

Deimantas: Gal reikėtų sakyti, kokią turėtų gauti, ar kaip čia pavadinti...

Juozas: Gerai, sakykim, turėtų gauti?

Deimantas: Dar kol kas, kol kas dar tik užuomazgos yra su treneriais, nes daug metų niekas nebuvo iš

viso tokio žodžio, kaip treneris toje vietoje, nu aš kalbu, apie Paralimpinį. Tai vat, daug metų to nebuvo, jau kažkur jau kažkur kažkas, jau prasimuša, sakykim taip, nauda tai kas, nauda treneriui, nu, daug tos nenaudos, bet sakykim, kad kada sportininkas pereina iš mėgėjo į nu taip galima sakyti, iš nacionalinio lygio į tą tarptautinį, tai treneris labai daug ką praranda, jau vien tada, kada jis pereina į profesionalų. Kadangi treneris lieka be jokio finansavimo, tai yra, kol mėgėjas, kol perspektyvus sportininkas, tai Paralimpinis remia trenerį, yra ten tam tikra stipendija ir panašiai ir sportininkui ir kita dalis yra treneriui. O kada pereina į tą lygį, kada sportininkas pasiekia kažkokį medalį ar dar kažką, kada gauna stipendiją valstybinę sportininkas, treneriui iš valstybės, įstatymų spraga, kad treneriui nėra jam numatyta, nei renta, nei stipendija valstybinė, nieko, nieko. Vien tik tas, kad galbūt jeigu vėl ką nors laimės, tai gal gaus vienkartinę išmoką, kuri yra, sakykime, sportininkas jeigu gauna vieną eurą, tai treneris gaus penkiasdešimt procentų. Nu, atskirą dalį, ne iš sportininko išskaičiuoja, bet kaip atskirą, žinai. Nu, tos tos stipendijos, kad ją gaut tokią, kad, kaip pasakyt, finansiškai treneris liktų, kaip čia pavadint, ar patenkintas, ar ar ar nu sakykim sulaukt to, tai yra beveik neįmanoma, tai čia, kieno treneris tik gali kuom pasidžiaugti, tai aš manau, tik Gudžiaus, daugiau kaip ir nėra tokių.

Juozas: Kitaip sakant, treneriai gauna mažą naudą iš to bendradarbiavimo, ane?

Deimantas: Aaa, tas, ta nauda tokia kaip sąlyginai, sakykim, čia blogąją pusę papasakojau, dabar kažkaip ta geresnė, nu kiekvienam treneriui smagu, kada yra kažkas padeda ruoštis treneriui, tam sportininkui, ane. Nu tai nauda tame ir vėl ateina, nereikia ieškot iš kur vita..., tai yra nereikia versti sportininko arba pačiam treneriui iš savo pinigų pirkti vitaminus tam sportininkui, kad jis galėtų atitinkamai ruoštis, kitas dalykas nereikia ieškoti, arba su sportininku vos ne sakykim kažkoku būdu, ar klubą apkrauti, kur tie klubai vos gyvuojantys Lietuvoje, tai apkraut, kad į stovyklą išvažiuot, ar kažkur startą gauti prieš pagrindinį, sakykim, metų startą, tai vat čia nauda treneriui. Nes va čia šitą dalyką viską turi organizuoti nu bendrom jėgom, čia su federacija, tai vat tas bendradarbiavimas va toj vietoj su tarp sportininkų federacijos, Paralimpinio čia toks su treneriu sakykim, tai va toks ir vyksta ratu. Nes pagal valstybės ten tuos dokumentus yra ten, kad federacija vykdo kaip pasiruošimą, Paralimpinis vykdo varžybų startus planuoja ir panašiai, nu yra ten tie tokie atskiri niuansai, bet čia jau vėl, bet esmė, kaip pasakyt, nebūtų tų Paralimpinių federacijų, tai nežinau, kaip čia su tais sportininkais būtų.

Juozas: Būtų prastai. Šnekėjai irgi apie materialinę naudą kokią gauna sportininkai, tai gauna ir stipendijas ir galbūt inventorių, papildus...

Deimantas: Pasiruošimui maistpinigiai, stovyklai pinigai, kraujo visokie tyrimai, avalynė, apranga, nu daug čia tų visokių niuansų...

Juozas: O kaip dabar šnekant apie pačią socialinę vertę, ane, kokią vertę iš socialinės pusės galėtų gauti neįgalieji sportininkai?

Deimantas: Tai nu, oi, čia labai jau plačiai, sakykime ir integraciją per kūno kultūrą ir sportą vienas dalykas, integracija į patį sportą, galimybes sportuot su sveikais sportininkais, paskui, kas čia dar, tai

pats principas to sporto, kad pats pakeli savo savivertę, kaip pasakyt, vis tiek kažkokiu momentu, aiškut momentas ar tu gimęs su negalia, ar tu, ar įgimta ar įgyta ta negalia tai vėl kiti dalykai, bet ir kiti psichologiniai momentai, bet irgi savivertę pasikeli ir kažkuom..

Juozas: O kaip pavyzdžiui, manai, šeimos nariai neįgaliųjų sportininkų, kokią jie irgi gauna socialinę vertę, irgi kažkiek moralę pasikelia jiems? Ar sutinki su tuo?

Deimantas: Tai vienas dalykas, kad aišku, dar priklauso nuo negalios, jeigu kuo sunkesnė negalia, tuo daugiau šeimos nariai įsijungia į patį procesą, sakykim, kad ir tą užimtumą, ar patį sportą, ar profesionalesnį sportą, nes jie dažniausiai dalyvauja atėję būna kaip lydintys, kaip padedantys žmonės, nes treneris nu yra vienas, jis neturi tokių galimybių, o tokio įforminto kaip lydintis, kad paskui vaikščių trenerį ir padėtų ten, nu kaip yra vis tiek tos negalios visokios, ar aklas žmogus visiškai, ar sėdintis vežimėly, sakykim, apie tokius aš kalbu, ir ir ir vis tiek turi būti tas lydintis, tai va čia toj vietoj dažnai bent jau, kiek jau dabar susiduriu, tai dažnai, kad šeimos nariai įsijungia į tą, o jeigu, sakykim, čia kalbu apie aukštą meistriskumą, ane, bet jeigu apie mėgėjus, sakykim, klubo lygmeny, tai realiai nu sakykim, kaip klubo savo, tai beveik kiekvieno sportininko šeimos nariai dalyvauja kartu ir stovyklose ir Kalėdiniuose vakaruose kažkokiuose, nu ir Kalėdiniuose, kaip pulingo tokie, kartu žaidžia boulingą, kartu stovyklose yra kažkokios sugalvojamos, nu kažkokie žaidimai ir panašiai, nes nu tai va toje vietoj yra tas, o kada įsijungia šeimos nariai, tada lengviau išlaikyt klubui tą sportininką ir treneriui lengviau, nu esmė taip. Bent jau mano toks darbo principas, kad įtraukti ir šeimą būtina, vienas dalykas. Dar kitas įtraukimas, pavyzdžiui paprastas, labai paprastas, laimim projektą, gaunam baseino pinigų, ane, klubas. Sportininkams kaip ir tas duota, bet aš nu dedadam iš klubo, sakykim kažkokius du procentus, gaunam, ar dar kažkokių ten tų lėšų, ten daug nereikia per metus, kelių šimtų dadėt tereikia tik eurų, išlaidos minimalios, bet nauda yra ta, kad kartu su tais neįgaliaisiais atvažiuoja vienas, du ar net trys šeimos nariai, visi važiuojam kartu į baseiną, visi einam į pirtis, einam plaukt, mokom plaukt, kas nemoka, kiti kas moka, tas plaukia, bet visi būnam kartu: šeimos nariai, treneriai, sportininkai, visi.

Juozas: Labai gražu.

Deimantas: Tai va. Tai irgi toks geras momentas.

Juozas: Labai, labai geras. Ir paskutinis tada klausimas baiginėjant, tai vis tiek yra vykdomi tam tikri Paralimpinio komiteto projektai ir tie projektai nebūtinai gali realizuotis arba atnešti kažkokią naudą tą pačią akimirką, kai jie yra parašyti, ir mano klausimas yra toks, kada manai, galėtų išsipildyti tam tikri projektų nešama nauda ir koku laikotarpiu, ar po metų, ar po dviejų, tiesiog kaip Tau atrodo?

Deimantas: Tas projektas, kokia, projektas projektui nelygus.

Juozas: Taip.

Deimantas: Kas jis skirtas, jei projektas skirtas yra kažkokiam sportiniam, sportiniam meistriskumui kelt, dar kažkam, čia viskas aišku, jis bus dažniausiai trumpalaikis, kokie metai, ten įvykdai tą projektą ir jis pasibaigia, tada vėl iš naujo kitas projektas, vėl kažkokia stovykla, kažkokios varžybos ir panašiai.

Kitas projektas, va pavyzdžiui, vykdo ten kelinti, jau ketvirti metai per tą visą viešinimą, va čia taip, dabar sutinku žmones, kad ir Šiauliuose, ane? Ir pasikalbam, yra dideli žmonės, kurie ir kaip klubo rėmėjai, sakykim, dideli žmonės ten. Tie išsilavinę žmonės, jie net niekad nėra girdėję, kad yra, ar buvo ar bus kažkas, ar buvo, nors tas neįgaliųjų sportas jau trisdešimt metų beveik, nu po nepriklausomybės ane, tai viskas yra ale sistema yra, bet jų kaip visuomenė, kaip viešumoje jų nėra, nebuvo, tai yra. Dabar, po keturių metų, žmonės žino, kas yra neįgaliųjų sportas, žino sporto šakas, žino kas yra golbolo kamuolys, žino, kas yra vienas sportininkas, žino kas kitas sportininkas. Aišku, ne visus žino, bet žino jau, jau yra žinomų, tai nu čia va projektas, kuris galim sakyti, kad tas yra, ateina visa nauda po sakykim projekto vykdymo jau sakykime ir jeigu tas jis ilgalaikis dar tuo labiau einama pirmyn su tuo viešiniu, plečiama tas akiratis visokiais, kaip dabar irgi ir internete ir socialiniai tinklai ir televizija ir radijas kažkur kažkas pasigirsta ir kažkas va televiziją žiūri, atsiranda ir įkrenta, jau pakviečia neįgaliuosius, kaip užduotis formuoja, jau pavyzdžiui, Bilių mačiau, paskui dabar mačiau mergaitę, dabar sakė irgi savaitgalį bus ta iš Vilkaviškio Marija tokia Asrauskaitė, tai žiūriu kažkokiam irgi ale kaip dainos klipė kažkokiam yra jau atsiradusi, kaip nu. Tai šiandien, va ir pamačiau tą dalyką, sakė kažkokio palaikymo Lietuvos ryto lygtais kažkur, reiks paskaityt tą žinutę. Kažkas bus, kažkokia čia akcija. Tai va, kažkas žinomi, mes įtraukiami jau tie neįgalieji sportininkai, vyksta apdovanojimai, prilyginama, svarbiausia, kada yra įstatiminė visa ta bazė, jau sulyginami sveiki pavyzdžiui, kad ir tos premijos, sakykime, kad buvo, dabar jau turėtų pagal naują būti, kada buvo jau septynis kartus mažesni negu sveikų, nu tai vat vat. Vertė medalio, pavyzdžiui, Gudžius gauna Olimpinį ir Bilius gauna Paralimpinį, medalius sudėk, jie vienodi, jie vienodi, tik skiriasi ten ar Paralimpinių - Olimpinų dirželis, turbūt tas ir viskas, tai vat. Vienodi medaliai, vieno vertė septynis kartus mažesnė, negu kito, tai va.

Juozas: Absurdas.

Deimantas: Nu tai vat, apie ką ir kalbam, o dabar jau lygios teisės, viskas jau kažkas pareina, tai vat, o kiek dar tas užtruks aš pats va Balandžio mėnesį bus dešimt metų, tai per dešimt metų viskas vyksta, bet tokiais tip top žingsneliais viskas, kažkas eina į priekį, bet tip top tai kažkur va federacijose užstringa kažkas, tai Paralimpiniam kažkas, tai vat.

Juozas: Supratau, tai ką, aš noriu padėkoti Tau ir palinkėti, kad situacija vis gėrėtų .

Interviu su Paralimpinio komiteto generaliniu sekretoriumi: Pauliumi Kalveliu.

Juozas: Tai Turiu perspėti, kad pokalbį įrašinėju, bet visus duomenis...

Paulius: Gerai, gerai.

Juozas: ...naudosiu magistriniam darbe, moksliniuose tyrimuose, tai viskas gerai. Dabar trumpai apie savo magistro temą, tai aš tiriu paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo vertę sportininko požiūriu, bet kadangi Tu esi generalinis sekretorius tikrai įdomu iš Tavo kompetencijų, iš Tavo perspektyvos pasižiūrėti į tas bendradarbiavimo vertes. Tai pirmiausia, pirmas klausimas yra, kaip manai, kokios Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo naudą gauna kitos neįgaliųjų sporto organizacijos?

Paulius: Dar kartą klausimą pakartok?

Juozas: Tarkim, ane, Paralimpinis komitetas bendradarbiauja su kitom organizacijom ane? Ir per tą bendradarbiavimą, kokia nauda yra kitiems, kitų neįgaliųjų sporto organizacijoms, kaip pavyzdžiui, Aklųjų federacijai arba Silpnaregių, su Fizinė negalia federacijai, ta prasme, kokią jie gauna naudą iš to, kad jūs bendradarbiaujate su kitom organizacijom?

Paulius: Tai, kadangi vis tiek Paralimpinis sportas yra nu organizuojamas, bent jau šiuo metu, per Lietuvos Paralimpinį komitetą, Lietuvos neįgaliųjų sporto federaciją ir Lietuvos Aklųjų sporto federaciją, tai mes vis tiek vadovujamės Lietuvos įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir Europos Sąjungos ir IPC dokumentais, tai vat, vienas iš dokumentų yra Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija, kuri labai daro daug įtakos Lietuvos įstatymams, bent jau šiuo metu, ten viskas teigiama, nu paprastai tariant, kad viskas turi būti nu lygu ir prieinama. Tai va dabar, va tie žingsniai aišku kurie ne tai kad čia mes sugalvojom, pagal įstatymo raidę daryt, bet vat visas pasaulis, ką mes matom, nu visi asmenys su negalia sporte irgi nu integruojasi į bendrą, sakykime, į tą visumą, kad nebėra taip, kaip seniau, kai kuriose šalyse, kad vat yra olimpinis sporto centras ir paralimpinis sporto centras. Tiek ekonominė nauda yra, kad viskas būtų bendra, nes nereikia dviejų bazių, nereikia ten dviejų trenerių, treneris gali dirbti ir su tuo ir su tuo ir panašiai. Tai va tas, ta kryptis, vat integravimo per sportą eina, jos pavyzdžiai gali būti vat Lietuvos lengvosios atletikos čempionatas, gali būti va dabar plaukimo čempionatas, burbulas treniruočių vyksta kartu, mūsų sportininkai su olimpiečiais ir va ta nauda ir yra, kad mes sudarome sąlygas, sportininkai sportuoja ir nauda organizacijoms kitoms, tai mano supratimu yra irgi ateina iš sportininko, ir sportininkai nebelabai nori, sakykim, jiems nebeužtenka dalyvauti vien neįgaliųjų čempionatuose ir jie tokie kaip gaunasi žinios nešėjai, integracijos pavyzdžiai ir tos organizacijos, manau, kad va ta nauda yra tokia, kad nu jie kaip gauna, sakykime va tą naują tokį požiūrį ir tas požiūris nu keičia jų požiūrį ir jie turi keist savo kažkokių tai čempionatus ir realiai pamato, kad nu iš tikrųjų, nu nereikia ten atskirų kažkokių gal čempionatų, stovyklų, siekiamybė yra daryt viską bendrai ir tas duoda nu vat tokių teigiamų rezultatų.

Juozas: Kaip ir supratau, pavyzdžiui dabar irgi paminėjai, kad ir neįgaliesiems sportininkams irgi yra nauda, nes jie yra integruojami, ane, į kitus, į sveikųjų sportą ir gauna papildomos motyvacijos. O kaip pavyzdžiui dabar, kaip manai, liečia tas bendradarbiavimas su kitom organizacijom pačių sportininkų trenerius?

Paulius: Pačių sportininkų trenerius? Tai vėl gi, nu mūsų supratimas tai čia toks atbulinis klausimas, kad mes tai manom, kad neturi būti tik treneriai dirbantys su ten asmenimis neturinčiais negalios ir, o treneriai dirbantys tik tai su neįgaliaisiais, kompetencijų prasme, yra visiškai vienodai, krūviai vienodi, mityba vienoda, kas nevienoda, tai yra vat treneriui reikia būti kūribingam ir pritaikyti tam tikrą rungtį pagal nu žmogaus ypatumus, nu susijusius su negalia. Kad jeigu ten kažkokia, kažkas yra kojai, tai vat sugalvoti, kokį tą žinsnį dėt kitokį, kad išspaut maksimumą, arba jeigu nemato, kažkaip ten nu, ar tą įsibėgėjimą, dar kažką ten apsisukimą, aiškinti, o daugiau viskas iš principo vienoda.

Juozas: Taip, taip, taip. Dabar kitas klausimas, tai šnekant apie neįgaliuosius sportininkus, tai kokią būtent jie gauna materialinę naudą iš to bendradarbiavimo, kad tarkim, Paralimpinis komitetas bendradarbiauja su kitomis organizacijomis ir kokią gauna materialinę naudą iš to, Tavo manymu?

Paulius: Materialinės naudos jie tokios tiesioginės nu negauna, nes jiems nėra mokama už dalyvavimą, jokia forma.

Juozas: Bet jie gauna tam tikrą finansinę naudą, tarkim, šnekant apie stipendijas ir mitybos tarkim kažkokie papildam pinigai yra skiriami, yra tokie dalykai daromi?

Paulius: Ne, tai tokie dalykai yra, bet jie nu nesusiję, ar tu dalyvuoji sveikųjų čempionate, tarkim, ar nedalyvuoji.

Juozas: Mhm. Bet aš šiaip, šneku apskritai, žinai, apie neįgaliuosius sportininkus, čia dabar nešnekant apie sveikuosius, o šiaip tiesiog, kokią gauna sportininkai neįgalieji iš to bendradarbiavimo kokią jie naudą gauna materialinę, iš to bendradarbiavimo su kitom organizacijom, takim, nebūtinai sveikosiom, tarkim, sveikųjų sporto, bet jūs ir su...

Paulius: Ai, mūsų tarkim ir akliukų, kokia nauda?

Juozas: Taip, taip, taip.

Paulius: Ne, tai visą laiką yra nu kai, žinai, nu geriau aišku būtų kai vienas šaltinis, bet kaip kol kas mes turim, tokią situaciją, kokią turim, tokią turim, tai aišku dvi organizacijos kai rūpinasi, tai taip, iš mūsų gauna šiuo metu vat tarptautinius startus, papildus, kraujo tyrimus, iš kitų organizacijų gauna aprangas, ten, kažkokią apmoka nuomą, moka kai kuriem treneriam algas, tai tas yra, taip.

Juozas: Taip, labai supratau. Dabar kadangi, ką tik šnekėjom apie materialinę naudą, pašnekėkim dabar apie socialinę pačių naudą, tai vis tiek, ar sutinki, kad Paralimpinis komitetas bendradarbiaujant su kitom organizacijom suteikia tam tikrą ir socialinę naudą savo atletams, ar sutinki su tuo?

Paulius: Tai aš, manau, kad ne tik atletams, mūsų atletams, tai nauda yra ir atletams iš kitų organizacijų, o jeigu imam pavyzdį, neįgaliukų neįgaliukų organizaciją, o neįgaliukų ir sveikučių, nu vat vėl tas

pats pavyzdys, ane, tas čempionatas, lengvosios, tai ką vat žiūrėk nu Delfi šneka ta pati Airinė Palšytė, tai jinai sako, kad nauda yra ne tik tai nu sportininkams, mums, bet nauda yra ir jiems, kaip nu pamatyti, suprast tą negalią, kaip bendrauti ir jie supranta, kad nu tie, vat jinai supranta, kaip jinai šneka, kad sportininkas ar su negalia ar be negalios, jisai yra visiškai vienodas, o pas mus dar yra ta stigma, yra žmonės bijo kai kurie, žinai, ką pasakys, kaip pasakys, žinai, jeigu žmogus ten sėdi vežimėlyje, sako einam alaus, ane, a paskui galva, gi blemba negaliu gal taip sakyt, jis gi neina, jis važiuoja, tai ką man sakyt, važiuojam alaus? Nu va tokie, žinai, o čia, nu čia yra niuansai, čia gyvenimas, žinai, tai ta socialinė nauda yra visoms pusėms, tiek mūsų sportininkams, tiek sveikučiams, jeigu imt neįgaliukus neįgaliukus, ta nauda visą laiką yra, kuo aukštesnis meistriškumas, tuo tu gali, gali kiti matyti tą patirtį treniravimosi, kažkokią specifiką ir mokytis iš kitų, kaip nu gerųjų pavyzdžių.

Juozas: Taip, taip. O tarkim, ane, pašnekėjom ir apie kokią naudą gauna ir neįgalieji ir sveikieji su jais sportuojantys, o kaip manai, kaip paveikia neįgaliųjų artimuosius, jų artimąją aplinką būtent va Paralimpinio komiteto tam tikri projektai, projektų vykdymai? Kaip juos paliečia?

Paulius: Ką paveikia? Pačius sportininkus, ar ką?

Juozas: Pačių sportininkų artimąją aplinką, tai aš turiu omeny: šeimą, antriasias puses.

Paulius: Tai aš manau, kad labai paveikia, nes yra pasiknisus, yra ir tyrimų atliktų, kad dabar tiksliai neatsimenu, bet man atrodo vienas investuotas euras į sportą, realiai gražos duoda, atrodo, kaip keturi eurai. Nu čia kalbant apie materialinę, apie sveikatą ir visa kita. Bet ką mes matom, kad jeigu jau žmogus sportuoja, jeigu jam sekasi, tai didėja jo savivertė, didėja savarankiškumas, tikėtina, kad žmogus pasiekęs sporte ir užsispyrimas, valia visa kita didėja, automatiškai tai įsijungia į darbo rinką, jisai pasidaro konkurencingas, savarankiškesnis ir aplinkai jo artimai, jisai, nes neįgalusis, žmogus su negalia, nu priklausomai, aišku, nuo negalios, kai kuriem tėvam ten yra nu kaip, ne tai kad našta, bet žmogus, kuriuo reikia rūpintis. Sportas šitą rūpinimąsi sumažina labai labai ženkliai.

Juozas: Taip, taip, visiškai sutinku. Na ir paskutinis klausimas, tai trumpai šnekant, tarkim, vis tiek yra vykdomi tam tikri jūsų bendradarbiavimo projektai, ane, Paralimpinio komiteto ir tie projektai, jų vykdymas, tam tikrą naudą gali atnešti nebūtinai iš karto, ją gali atnešt ir ilgesniame periode, tarkim, po metų, po dviejų, kaip Tavo manymu, kokia tai galėtų būti nauda, kuri galėtų pasireikšti, jos būtent visa vertė, žmonėms, neįgaliesiems, tik tais po kelių metų, kaip manai, kokia tai galėtų būti nauda?

Paulius: Tai čia vat ir yra, kad nu vat Paralimpinis, vėl imkim, galim imti pavyzdį, mes mokam perspektyvias stipendijas sportininkams, jauniems, mes investuojam į juos šiandien, mes darom vėl gi sporto įstatymo pakeitimas, dabar jau yra trys kūno kultūros pamokos mokykloj, kaip seniau būdavo dvi, yra sporto fondas, kur yra padaryta taip, kad dešimt procentų bendram fiziniam aktyvumui neįgaliesiems yra skiriama dešimt procentų nuo bendros sumos, tai tą mes esam padarę vat sakykim, pernai, šiemet darom, rezultatai realiai ateis, turbūt po 6-8 metų ir gal mes jau nebebūsime, tarkim, vat mano atveju, aš gal nebebūsiu generalinis sekretorius ir mano darbas, kaip generalinio sekretoriaus

dividendus atneš tik tai tarkim Paryžiaus arba netgi Los Andželo Paralimpinėse žaidynėse.

Juozas: Mhm, po 4-8 metų.

Paulius: Taip, nes sportas nu va tai ir yra, mes auginamės kažkas šitą sportininkus, ane, vat kai mes atėjom, vat yra pavyzdys, trys žmonės, mes atėjom septynioliktais metais, septynioliktais metais į mus kreipėsi irgi dar Česonis, kurio niekas nežinojo, Raimeda ir Aušra, tai buvo trys žmonės, kurie buvo, norėjo ir neturėjo galimybių. Tai Česoniiui nupirkom pradžioj dviračių, Raimedai suorganizavom pistoletą, Aušrą nuvežėm į Londoną, nes ją jau buvo viena iš organizacijų ją taip nurašius, mes į tai investavom, ir savo laiką, Paralimpinio pinigų, praėjo vat keturi, trys metai ir iš tų trijų mes turim jau vieną kelalapi į Tokiją, dėl kitų dviejų nu bus, nebus, neaišku.

Juozas: Bet tolimesnėj perspektyvoj irgi tikėtina, ane?

Paulius: Nu tai yra tikėtina, taip, aišku ne kiekviena investicija atsiperka, tas pats, va paimt Lukas Guščius, arba Martynas Janulčikas, mes į juos investavom, nu taip jie pasirinko kitą kelią, bet už tai mes nu negalim nu ant jų pykt, tai yra jų sprendimas, jie suprato, kad sportinio kelio jie neina, bet nu investuot mes turim, ir visą laiką, nu grąža niekada nebūna šimtaprocentinė, tai bet supranti ir vis tiek darai.

Juozas: Mhm, bet kaip ir šnekėjom, ta grąža irgi nebūtinai gali būti kažkoku medaliu, o gali būti tiesiog pavyzdys kitiems žmonėms, pavyzdys neįgaliesiems.

Paulius: Taip, taip.

Juozas: Jinai vis tiek grįžta kažkaip. Supratau, labai ačiū Tau, Pauliau, linkiu, kad visi darbai ir projektai pavyktų Tau.

Paulius: Nu, nėra už ką.

Interviu su Paralimpinio komiteto atstovu spaudai: Donatu Gribausku.

Juozas: Tai turiu perspėti, kad pokalbis yra įrašinėjamas ir naudosiu medžiagą tik moksliniam tyrimui, trumpai pristatysiu savo magistrinį, tai magistrinio tema yra Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo vertė sportininkų požiūriu. Bet labai įdomu išgirsti iš Tavo perspektyvos, kaip ne iš sportininko, o kaip Paralimpinio darbuotojas, kaip atstovas spaudai, kokia tai galėtų būti nauda, žinai. Tuoj sekundę, taip, tai pirmas klausimas yra kaip manai, kokia Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo nauda galėtų būti neįgaliųjų sporto organizacijoms?

Donatas: Ta prasme, biški ne visai klausimą supratau, Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo nauda?

Juozas: Jo, kokia, jo būtent, tarkim, jeigu Paralimpinis komitetas mūsų bendradarbiauja su kitomis organizacijomis, kaip pavyzdžiui ten su lrt, irgi šnekant apie mediją, ir kokia tai galėtų būti nauda kitoms neįgaliųjų sporto organizacijoms, kaip pavyzdžiui, Aklųjų federacijai arba su Fazine negalia federacijai?

Donatas: Mhm. Va tai, nauda, tai visų pirmausia būtų tokia akivaizdi, tai sakykim, mūsų sportininkų viešumas, matomumas, informacijos apie Paralimpinį judėjimą kiekio didinimas ir jos prieinamumas Lietuvos žmonėms, savo ruožtu, kuo daugiau tiek sportininkai, tiek pats judėjimas yra matomas, naudos kyla dar papildomos ne tik tos, kad žmonės daugiau žino, domisi, supranta ir kaip sakyti, įsisavina tas paralimpines idėjas, bet galbūt yra čia galimybė atsirasti ir papildomoms finansinėms naudoms tokiems patiems sportininkams, nes tada ir kažkokios įmonės galbūt susidomėjo daugiau viešais, matomais, labiau atpažįstamais Paralimpinio veidais, reiški, jeigu atsiranda rėmėjų, atsiranda geresnės sąlygos ir tai leidžia sakykim, sportui vystytis ir tobulėti, aš jau nekalbu apie socialinę naudą, kad jeigu tarkim sportininkas yra rodomas per televiziją, girdimas per radiją, arba tai yra, rašomi yra spaudos žiniasklaidoje, tai sakykim galbūt yra nemažai su negalia nesportuojančių bet galbūt jie vėlgi pamatę tokį sportuojantį, sporte kažką pasiekusį žmogų, tai irgi pradės sportuoti, vėlgi tai viskas susiveda į tai, kad tai gali padėti gerinti sąlygas esamiems sportininkams, pritraukti naujų ir tiesiog vystyti tą sportą.

Juozas: Mhm, minėjai, kad tarkim bendradarbiavimo nauda neįgaliesiems sportininkams tai gali būti tam tikra finansinė nauda, tam tikras žinomumas, o kokia galėtų būti nauda jų treneriams?

Donatas: Nagi tai iš dalies irgi tos pačios naudos vėlgi tas pats galioja ir tas pats žinomumas ir tas pats matomumas ir tos pačios finansinės naudos galbūt jos nėra tiesioginės, sakykim, ane, neateis ten nepradės tau mokėti pinigų daugiau, bet galbūt tavo sportininkas turės geresnę treniruočių įrangą, geresnę salę, geresnias atsistatymo priemones ir tai tau palengvina darbą, bet to nu tu irgi kaip specialistas tuo pačiu eini į priekį, galbūt turi prieiti prie naujesnių technologijų ir tai padeda ir treneriams tobulėti.

Juozas: Mhm. O taip pat dar paminėjai, šnekant dabar apie materialines naudas, kurios išeina, tarkim ane, iš Paralimpinio organizacijų bendradarbiavimo, bet, tai viena iš materialinių naudų, tai žinoma yra

finansavimas, tam tikros lėšos padidėjimas. O kokios dar galėtų būti materialinės naudos formos? Pats sportininkams?

Donatas: Am, na tai, viena iš sakykim, formų, ar ne, tarkim, tų pačių remėjų atsiradimas, ane, kažkas yra kas gerina, sakykim, treniruočių sąlygas, kitas dalykas yra tas viešumas, matomumas ir atpažįstamumas, supratimas visuomenėje viso šito judėjimo, šito sporto svarbos jisai negali nepasiekti ir valdžios institucijų, kaip žinia, Lietuvoje sporto sistema yra reguliuojama valstybės, tarkim tos pačios Švietimo, Mokslo ir Sporto ministerijos žmonės rengia aukšto meistriškumo programas, ar ne, taip toliau ir panašiai, tai vėlgi galbūt tai gali atkreipti dėmesį į tai, kad yra ne tik sveikųjų sportas, bet ir neįgaliųjų sportas, galbūt įstatiminėje bazėje atsispindėti kažkokie naudingi neįgaliųjų sportui sprendimai, taip toliau ir panašiai, kurie savo ruožtu gali turėti ir finansinę išraišką, tai stipendijos, premijos, taip toliau ir panašiai, kas šiuo metu yra bandoma daryti, naudojantis padidėjusiu ir vis didėjančiu žinomumu iš šio sporto svarių, tai yra dirbama ant to paties Paralimpinio komiteto nuosekliai su visom valdžios institucijom, tiek su įstatymų leidžiamąja institucija Seimu, tiek su vykdančiąja, tai Švietimo, mokslo, sporto ministerija siekiant, kad tiek sportininkam, aukšto meistriškumo sportininkams mokamos stipendijos, premijos ir netgi rentos artėtų prie sveikiems sportininkams mokamų išmokų.

Juozas: Mhm, taip pat dar buvai paminėjęs, kad tam tikra yra ir socialinė nauda iš bendradarbiavimo neįgaliesiems sportininkams, o šnekant apie neįgaliųjų sportininkų artimuosius, kaip manai, pavyzdžiui, kaip juos paliečia tam tikri paralimpinių sporto organizacijų vykdomi projektai, kaip būtent paralimpiečių arba neįgaliųjų sportininkų artimuosius tai paliečia?

Donatas: Mhm. Aš manau, kad sportininkų šeimos ir artimieji, negalią turinčių sportininkų šeimos ir artimieji yra tarkim, jei galim taip pavadinti, ta socialinė grupė, kuriuos na labai veikia smarkiai, reiškia, to žmogaus, to sportininko gyvenimas, ar ne, ir aš manau, kad tai, kad negalią turintis žmogus sportuoja, siekia tikslų, juos pasiekia, turi gyvenime tikslą ir nesėdi namie užsidaręs, tai tik teigiamai veikia jų šeimas ir artimuosius, nes na tie žmonės tiesiog džiaugias tuo, kad jų ten tarkim sūnus ar brolis, ar sesuo ar anūkas, turi gyvenime tikslų, nesėdi namie užsidaręs, keliauja po pasaulį, pasiekia kažką, yra žinomas, tai na aš manau, kad tai yra psichologinės didelės naudos, sakykime. Jeigu gerai čia išsireiščiau.

Juozas: Mhm, taip taip. Ir paskutinis klausimas tai ar sutinki, kad tam tikri vykdomi projektai, bendradarbiavimo projektai tarp Paralimpinių organizacijų ir jų nešama nauda gali būti neapčiuopiama trumpajame periode, ką turiu omeny, kad tam tikra nauda gali būti tik pasiekiamą ir pajaučiamą, tolimesnėje perspektyvoje ir kaip manai, kokia tai galėtų būti nauda ir laiko atžvilgiu, kada tai galėtų būti įvykdoma ir pajaučiama?

Donatas: Oho, čia suvyniojai. Čia projektai kylantis iš bendradarbiavimo su kažkokiom kitom organizacijom?

Juozas: Taip, taip.

Donatas: Bet tai gali būti, tarkim, Tarptautinis Paralimpinis komitetas prie organizacijų, ar dar kažkas?

Juozas: Taip, taip.

Donatas: Na, tai nežinau, kaip pavyzdį galima šiuo atveju pateikti tai ką Lietuvos Paralimpinis komitetas įgyvendino 2020 metų antroje pusėje, tai įvyko, įvyko trys Lietuvos taip vadinamų, Sveikųjų sportininkų čempionatai, organizuojami Sveikųjų sportininkų federacijų, tai Lietuvos lengvosios atletikos federacijos, Lietuvos dviračių sporto federacijos, Lietuvos plaukimo federacijos, tai šių federacijų organizuojamus nacionalinius čempionatus buvo integruoti sportininkai turintys negalią, tai tiek paralimpinės rinktinės lengvaatlečiai, tiek dviračių sporto entuziastai su negalia, tiek Lietuvos Paralimpinės rinktinės plaukikai ir aš manau, kad taip, naudų tų yra iš karto, tokių staigių naudų, tai jų yra tame, kad sakykim, sportininkai dalyvaujantys šiuose čempionatuose, jų namie pasiekti rezultatai yra įskaitomi tarptautiniame, tarptautinio Paralimpinio komiteto, pasauliniame reitinge, čia yra ta tikroji, apčiuopiama iš karto gaunama nauda ir tai kyla šita nauda iš Lietuvos Paralimpinio komiteto, na, bendradarbiavimo su Tarptautiniu Paralimpiniu komitetu, iš nuolatinio kontaktų palaikymo, susitarimų, kad tie rezultatai bus įskaitomi. O žiūrint į perspektyvą, kelerių metų, tai aš manyčiau, kad nu vėlgi aš galvoju, kad paralimpinis sportas, paralimpiečių misija nesibaigia stadionuose ir jų, kaip sakoma, skleidžiama žinutė yra daug platesnė, negu sportas ir vėlgi man viskas susiveda į tai, kad tai yra socialinės naudos, kurios galbūt bus apčiuopiamos kelerių metų laikotarpyje, kad vėlgi jeigu mūsų sportininkai dalyvauja šituose čempionatuose, kurie yra matomi, žiūrimi ir sekami žmonių Lietuvoje, ar ne, tai vėlgi jeigu kažkokie žmonės, turintys negalią, bet nesportuojantys pamatys, kad va yra yra tie žmonės ir dalyvauja ir sportuoja ir varžosi kartu su sveikaisiais, tai aš manau, kad vienas kitas, dešimt ar dvidešimt per artėjančius kelerius metus galbūt prisijungs irgi prie to sporto. Aš manau, ir populiarumui ir vystymui sporto šakos ir daug kam čia yra naudinga.

Juozas: Nu labai labai gražiai pasakei. Tai ką, noriu Tau padėkoti, pasakyti, gražių švenčių ir sėkmės darbuose.

Interviu su neįgaliųjų Europos prizininku rutulio stūmimo: Ramūnu Verbavičiu.

Juozas: Tai iškart perspėjau, kad pokalbis įrašinėjamas yra ir naudosiu visą medžiagą tik tais moksliniam tyrimui, tai visi Tavo duomenys bus saugomi, žinai ir niekas nebus naudojama, neskaitant mokslinio tyrimo.

Ramūnas: Gerai.

Juozas: Tai vat, tai kaip ir minėjau, tema yra Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo vertė sportininko požiūriu. Ir pirmasis klausimas Tau tai yra: kaip manai, kokią Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimo naudą gauna neįgaliųjų sporto organizacijos, ane? Kokią, manai naudą gauna?

Ramūnas: Tai sportininkas ane, kokią naudą gauna?

Juozas: Būtent dabar, kokią bendradarbiavimo naudą tarp neįgaliųjų sporto organizacijų gauna kitos neįgaliųjų sporto organizacijos, kaip pavyzdžiui, Neįgaliųjų arba Silpnaregių federacijos?

Ramūnas: Tai kaip ir pavyzdžiui, tarkim, Paralimpinis kaip jau pagrindinis yra to profesionalaus sporto atstovas, tai jisai kai daugiau gali pasiekti seimo narių, daugiau žiniasklaidos pasiekti, automatiškai visa ta nauda ateina ir federacijoms, tai tas visas žinomumas, visi įstatymų nauji projektai, nu sporto naudai keičiami dėka, tarkim, pačios pagrindinės organizacijos - Paralimpinio. Po to ta nauda visa eina ir federacijoms ir dar smulkesniems visiems.

Juozas: O kaip manai, kokią nauda tada gauna patys neįgalieji sportininkai?

Ramūnas: O patys neįgalieji sportininkai gauna naudą, pavyzdžiui, kaip dabar keičiami įstatymo projektai, kad didesnės stipendijos būtų jiems, kad finansavimas didesnis: papildai visi apmokami, masažai, dar kažkas. Tai vat, mes tokią naudą gauname.

Juozas: O patys treneriai, neįgaliųjų sportininkų?

Ramūnas: O treneriai, tai viskas atsiliepia jų atlyginimuose, kadangi, dabar kai irgi projektas yra, kad neįgaliuosius su sveikaisiai sulyginti į vieną grupę, tai tas gaunasi, atsispindi trenerių atlyginimuose - padidėja automatiškai ir jiems patiems treneriams geresnės sąlygos treniruot tuos neįgaliuosius pasidaro.

Juozas: Mhm. O dabar pavyzdžiui, šnekant apie kaip ir minėjai pats, kad Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas atneša tam tikrą materialinę - finansinę naudą, o kokiomis formomis galėtų pasireikšti ta finansinė - materialinė nauda neįgaliesiems sportininkams?

Ramūnas: Nu tai kaip ir sakiau, materialinė tai yra stipendijos, pats rėmimas, tai yra tarkim, papildams skiriami pinigai, ten tarkim procedūroms kažkokioms skiriami, inventoriui skiriami pinigai. Va čia yra tokia materialinė, pagrindinė, kuri reikalinga sportininkam. Stovyklos užsienyje.

Juozas: Teisingai. Dabar gerai šnekant tarkim, šnekėjom apie materialinę naudą, o dabar kaip manai, kokią socialinę vertę turi Paralimpinių sporto organizacijų bendradarbiavimas neįgaliesiems sportininkams? Tai kokia būtent socialinė vertę galėtų būti iš to bendradarbiavimo?

Ramūnas: Nu, socialinė vertė, tai kas, nu tai aišku, automatiškai, sportininkui smagiau, kai jisai nu ir kažkiek žinomesnis, jo tas sportas tampa ir jisai pats įdomesnis, patrauklesnis žmonėms pasidaro ir nu smagu, kai sportininką žino, ateina žmogus pasveikina, vat mačiau, kaip Tu dalyvavai varžybose kažkokiose, va sirgau už Tave.

Juozas: Tam tikras žinomumas, ane?

Ramūnas: Tam tikras žinomumas, taip ir palaikymas.

Juozas: Mhm. O ką manai, pavyzdžiui, neįgaliųjų sportininkų bet ir jų artimos aplinkos gyvenime keičia bendri neįgaliųjų organizacijų projektai?

Ramūnas: Tai, palengvina automatiškai, neįgaliojo, pačio sportininko, ar ten neįgaliojo pačio gyvenimą, automatiškai ir šeimai lengviau, tai kai jų, jiems mažiau tada pastangų reikia įdėti, nes automatiškai iš tų organizacijų gauna tas jų sūnus ar dukra, tai atsiliepia tas.

Juozas: Mhm. O tarkim, ar sutinki, kad tarptautinio bendradarbiavimo Paralimpinių sporto organizacijų vertė gali būti neapčiuopiama trumpajame periode, ta prasme, ką turiu omeny, kad jinai gali būti sviri tolimesnėje perspektyvoje ir gerokai platesniu mastu? Tarkim, kad tam tikras bendradarbiavimo, ane, vertė, kurią gauni negali būti jinai iš karto pajaučiama, bet jinai galbūt gali būti pajaučiama tolimesnėje ateityje? Ne tik, kad neįgaliojo žmogaus, bet gal ir jo šeimos, ką Tu manai apie tai?

Ramūnas: Taip, nu pavyzdžiui, kaip per kiekvienas varžybas užmezgami su skirtingų šalių kontaktai, pradžioj kažko rimto nėra nuveikiama, bet po to įsibendruojant, po truputi, tai automatiškai atsiranda bendri projektai, bendri tikslai, kurių siekiama ir kuo daugiau tokių šalių susijungia, tuo lengviau pasiekti pasauliniu mastu dėl neįgaliųjų gerovės tos, tai sportininkų.

Juozas: O kaip manai, kada pavyzdžiui, toj tolimesnėj, koku laiku, tarkim, ane, šnekant apie laiką, kada būtų galima pamatyti jau tuos tolimesnius, tolimesnes perspektyvias naudas sportininkui?

Ramūnas: Čia kelerių metų bėgyje, vat konkretus pavyzdys, kaip dabar vat yra man panaikinta ieties metimo rungtis, po truputi bendradarbiavimas su įvairių šalių federacijom ir Paralimpiniais komitetais, kurie dabar vat ir mūsų šalis rašė ir serbai, ir bulgarai, dar kitos šalys rašė protestus, kad grąžintų tą rungtį vėl į programą varžybų, Paralimpines žaidynes, na ir dabar va vyksta bendradarbiavimas, aišku, tikslas bus pasiektas tik tais per porą metų, nes jau kaip ir daugiau vis šalių pasijungia ir jau eina link to, kad galbūt grąžins tą ieties mėtimą gal 2021 metais, net ne 2021, o 2022 metais.

Juozas: Mhm. Tai mano palinkėjimas Tau būtų, kad ta bendradarbiavimo nauda tokia ir būtų, kad jinai kuo greičiau ateitų ir ieties metimo Tau padarytų ne 2022, o gal net 2021 Paralimpinėse žaidynėse.

Ramūnas: Dėkui, dėkui. Labai smagu būtų.

Juozas: Tai ką, ačiū Tau, va tiek klausimų ir teturėjau.